

NOWY AMBASADOR
USA W POLSCE s. 20

OJCIEC GORZKICH
ŻALI s. 12

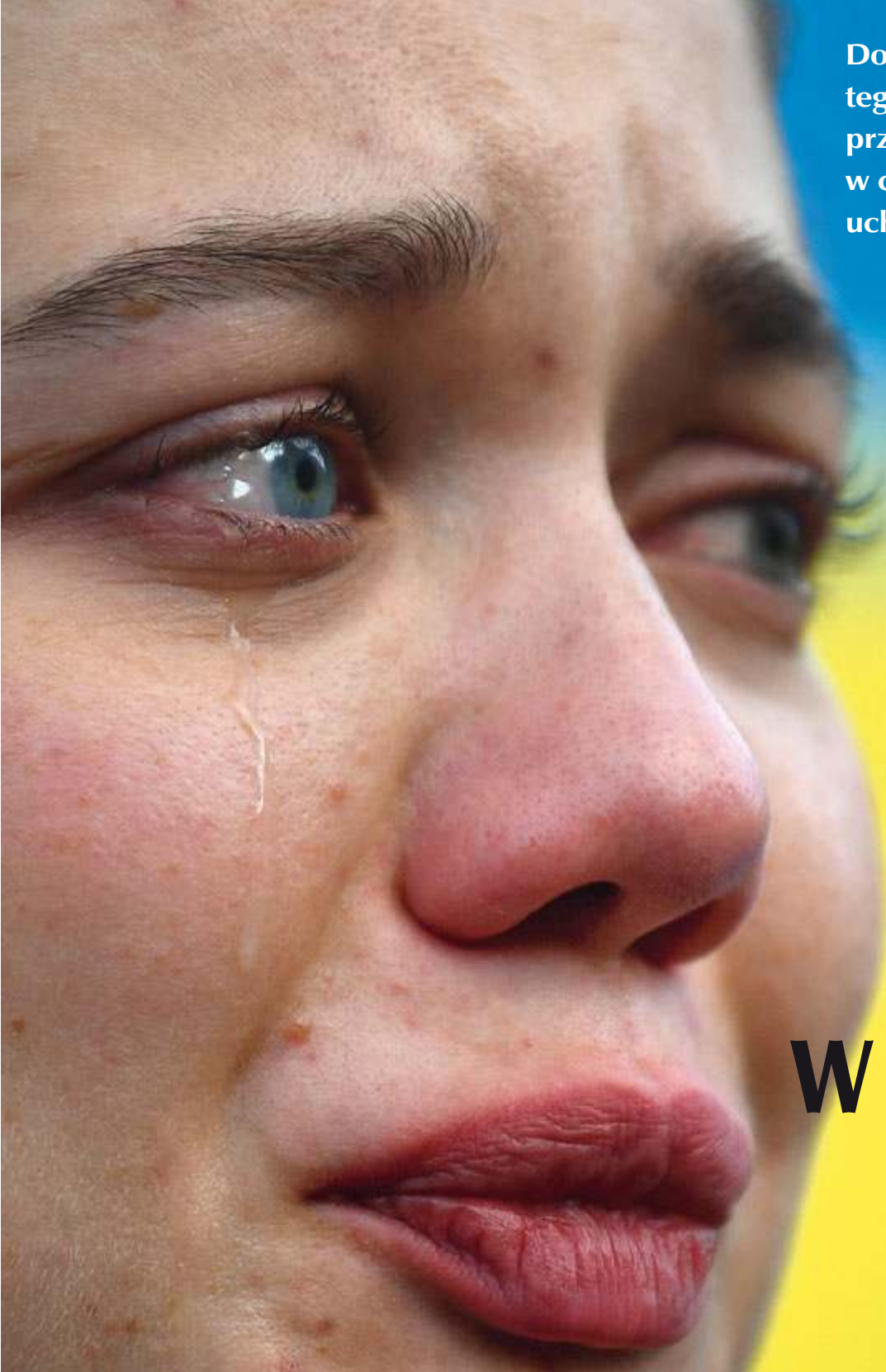
MAZOWIECKA
JEROZOLIMA s. 36

REFLEKSJE WIELKOPOSTNE
– MISTYKA W BIBLIJ s. 38

6.03.2022
nr 10 (853)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Dochód ze sprzedaży
tego numeru „Idziemy”
przeznaczamy
w całości na pomoc
uchodźcom z Ukrainy.

Post
w cieniu
wojny

Wierzymy, że warto pomagać

1%

JEDENPROCENT.CARITAS.PL

indywidualnie, **rodzinnie**, **zawsze**

Przełącz 1% podatku dla Caritas Polska

WPISZ W FORMULARZU PIT NUMER KRS 0000198645

Wyjazdy wakacyjne dla dzieci, opieka nad osobami starszymi i samotnymi, prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, noclegowni, punktów żywieniowych, ośrodków rehabilitacyjnych czy domów opieki to tylko część naszych działań.

Więcej informacji, rezultaty działań, formularze w wersji on-line i do pobrania można znaleźć na stronie: jedenprocent.caritas.pl

ks. Henryk Zieliński

Post w cieniu wojny

Nie spodziewaliśmy się takiego początku Wielkiego Postu. Ostrzeżenie śp. prezydenta Lecha Kaczyńskiego, wypowiedziane 12 sierpnia 2008 r. w Tbilisi podczas rosyjskiej agresji na Gruzję niektórzy traktowali jako wyraz jego „antyrosyjskich fobii”. Polski prezydent, w otoczeniu prezydentów Ukrainy, Litwy, Łotwy, Estonii i Gruzji mówił wówczas, że jeśli demokratyczny świat nie powstrzyma rosyjskiego imperializmu, to kolejną jego ofiarą będzie Ukraina, potem państwa bałtyckie, a w końcu i Polska. Ale świat się tym wcale nie przejął. Nie wiem, czy ktoś chce jeszcze pamiętać, że tylko wskutek rosyjskiej aneksji Krymu nie odbyły się zaplanowane na 2014 r. wspólne rosyjsko-niemieckie manewry, których celem było przećwiczenie współdziałania w „tłumieniu zamieszek w państwie trzecim”. I o jakie to „państwo trzecie” mogło chodzić?

Otrzeźwienie przyszło dopiero teraz, kiedy rosyjskie pociski spadają na ukraińskie przedszkola, domy i szpitale, kiedy niszczono są lotniska, elektrownie, rafinerie i cała infrastruktura. Świat w dużej mierze dzięki Polsce, a nade wszystko dzięki postawie ukraińskiego prezydenta, zaczyna rozumieć, że jeśli dla powstrzymania Rosji nie zaryzykuje swoich biznesów, to na celowniku Kremla znajdzie się nie tylko Kijów, Wilno i Warszawa, ale także Budapeszt, Berlin i Paryż. Stąd zdecydowane, choć trochę spóźnione sankcje nakładane na Moskwę. Stąd również decyzje Unii Europejskiej o doposażeniu Ukraińców w środki obrony. Jeśli bowiem dzisiaj Europa będzie żałować swoich pieniędzy, to niebawem będzie musiała nie żałować swojej krwi!

Okoliczności, w których rozpoczynamy ten Wielki Post, stawiają nas wobec konkretnych wyzwań – nie tylko duchowych. Codziennie kolejne dziesiątki tysięcy uchodźców z Ukrainy – głównie kobiet i dzieci – przekraczają naszą granicę. Zdajemy właśnie praktyczny egzamin z miłości bliźniego i z postawy miłosierdzia. Jak dotąd my, Polacy, zdajemy go celująco. Chociaż w niespełna tydzień od rosyjskiej napaści na Ukrainę przybyło nam stamtąd już ponad ćwierć miliona uchodźców, to dla nikogo nie zabrakło dotąd serca, chle-

ba, dachu nad głową i odzienia. I nie zabraknie. Polska nawet od nikogo nie żąda, aby nas w przyjmowaniu tych uchodźców wspomagał.

Swoje ośrodki dla uchodźców z Ukrainy otworzyły diecezje, parafie, zakony, instytucje samorządowe i rządowe. Ale szczególnie wzruszająca jest postawa wielu Polaków, którzy podjeżdżają samocho-

dami pod przejścia graniczne, aby stamtąd zabierać uchodźców do własnych domów. Zagraniczne media nie ukrywają zdziwienia, bo jeszcze niedawno przedstawiały Polskę jako kraj zamknięty na uchodźców. Nie jest to jednak żadna odmiana naszych postaw, tylko wyraz chrześcijańskiej roztropności: odróżniamy agresorów nasłanych na nasze granice od tych, którzy naprawdę chcą się schronić przed wojną w najbliższym im bezpiecznym kraju. Na drugiej szali są tysiące Ukraińców porzucających prace i wyjeżdżających z Polski, aby walczyć o swój kraj. To też budzi wśród nas szacunek.

Okazji do praktykowania miłosierdzia wobec uchodźców, których niebawem może być u nas nawet kilka milionów, z pewnością nie zabraknie. Trwają zbiórki darów i pieniędzy na ten cel w parafiach, można pomagać za pośrednictwem Caritas Polska i innych instytucji (patrz s. 5). Postanowiliśmy przeznaczyć na ten cel również cały dochód ze sprzedaży tego numeru „Idziemy”. To nasza wielkopostna jałmużna: redakcji i Czytelników. Prócz wspólnej jałmużny proponujemy naszym Czytelnikom na Wielki Post dwa specjalne cykle tekstów, które będą pomocne w duchowym przeżyciu tego okresu. Jeden poświęcamy najpiękniejszemu polskiemu kalwariom. Drugi – mistycznemu przeżywaniu obecności Boga, której możemy doświadczać także w codzienności.

Nie zapominajmy o modlitwie i poście w intencji pokoju dla Ukrainy, o co prosi papież Franciszek i polscy biskupi. Modlitwą i Postem można zwyciężyć nawet najgorsze złe duchy. Jeśli post przyczyni się do większej hojności w miłosierdziu, to tym lepiej. Do samoograniczenia we wszelkiej konsumpcji zachęcamy również tych, którzy w Boga nie wierzą. Niech pomyślą, że na przykład każdy zaoszczędzony metr sześcienny gazu, to kilka naboju mniej w łufie rosyjskiego żołnierza...

Przykład Ojca Świętego, który natychmiast po rosyjskiej napaści na Ukrainę osobiście poszedł do rosyjskiej ambasady, aby błagać o zaniechanie agresji, niech nas mobilizuje, abyśmy nie stracili żadnej możliwości zatrzymania tej wojny.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

06.03.2022 **idziemy** w numerze:

TEMAT NUMERU

Wielkopostnym śladem – rozmowa z ks. prof. Kazimierzem Ginterem s. 10

Ojciec Gorzkich żali – ks. Wawrzyniec Benik CM s. 12

CYKLE WIELKOPOSTNE:

tot. xlxz

KALWARIE POLSKIE – Góra Kalwaria, mazowiecka Jerozolima s. 36

REFLEKSJE WIELKOPOSTNE – Mistyka w życiu – prorocy s. 38

AGRESJA NA UKRAINĘ

tot. PAP/EPA/Erdem Sahin

Wojna, Ewangelia, pacyfizm s. 9

Putin pisze historię Ukrainy – ukraińska tożsamość s. 18

„Ćma” buduje imperium – sylwetka prezydenta Rosji s. 42

NA CZASIE

Milczenie kobiet s. 4

Ambasador na trudny czas s. 20

Czas na poprawę – jak funkcjonuje więzienie? s. 34

Wielkość z małej wsi

– nagroda im. bp.

R. Andrzejewskiego s. 54

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.

E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

PKWP pomaga kobietom, których prawa są łamane. Czy to te same prawa, o które walczą kobiety Zachodu?

Jedna na 130 kobiet na świecie w XXI w. jest niewolnicą, najbardziej na taki los narażone są chrześcijanki. W Nigerii tylko na przestrzeni trzech miesięcy 2021 r. ekstremiści z ugrupowania Boko Haram uprowadzili w sumie 600 osób, w większości kobiet i dzieci w wieku szkolnym. Podjeżdżali pod szkoły i porywali w biały dzień. Porwane dziewczęta są zmuszane do zmiany wiary, małżeństwa z muzułmaninem i traktowane są jak niewolnice. W Pakistanie 24-letnia Sonia, chrześcijanka, została zabita na przystanku w stolicy kraju, bo odmówiła małżeństwa muzułmańskiemu zalotnikowi. Wiek czternastolatki, którą – mimo sprzeciwu rodziców – chciał poślubić 40-letni muzułmanin,

foto: archiwum prywatne

MILCZENIE KOBIET

Z s. **Karoliną Mordaką** OP z Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie (PKWP) rozmawia Monika Odrobińska

między innymi po zbadaniu uzębienia lekarz oszacował na 16 lat. W Kenii na wioskę napada grupa bojowników, przy życiu zostawia kobiety i dzieci, którym oferuje pomoc. W praktyce sprowadza się to do uprowadzenia i niewolnictwa.

Aż 12 mln dziewczynek na świecie wychodzi za mąż przed ukończeniem 18. roku życia. Porywacze są bezkarni, bo policja i sądy współpracują z nimi, a nawet jeśli sprawa porwania jest zgłoszona, najczęściej bywa zatuszowana. W krajach, gdzie ma to miejsce, istnieje cywilizowane prawo, ale nikt go nie przestrzega. Tak wygląda na przykład kwestia okaleczania narządów płciowych dziewczynek w Kenii – jest to zakazane, ale 99 proc. społeczeństwa praktykuje ten proceder. Odpowiadając na pani pytanie – to zupełnie inne problemy niż te, którymi żyją kobiety Zachodu.

Dlaczego ofiary tego typu prześladowań milczą?

Obawiają się hańby społecznej i gróźb ze strony porywaczy. Ucisza je też władze, które albo zakazują zgłaszania porwań, albo przyjmują je jako ucieczkę z mężczyzną innej wiary. Wokół tematu istnieje także zмова milczenia, skoro proceder ten przynosi rocznie 150 mld dol. zysku. Tyle że jego ofiarą pada 40 mln osób rocznie. Możemy tylko domyślać się bólu matki po stracie trzyletniej córeczki. Ich głosem są

organizacje takie jak nasza. Jednak coraz trudniej jest nieść pomoc – jak w Afganistanie, gdzie do niedawna kobiety studiowały i pracowały, a po wyjściu wojsk amerykańskich muszą nosić burki i kryć się przed zemstą fanatyków za to, że śmiały odgrywać znaczącą rolę w społeczeństwie. Prześladowane w Azji i Afryce kobiety są ucinane dwa razy: raz gdy są porywane,

Polska jest jednym z 137 krajów tranzytowych handlarzy ludźmi.

drugi raz, gdy raport na temat ich sytuacji „Usłysz jej krzyk” PKWP zostaje zdjęty z brytyjskiego Facebooka „z powodu naruszenia warunków”. Niestety nie doprecyzowano jakich. W ten sposób Facebook uczynił siebie sędzią, ławą przysięgłych i katem tych kobiet.

Jaką pomoc niesie kobietom PKWP?

Pomoc jest kilkowymiarowa. To informowanie świata o ich sytuacji w raportach, książkach, mediach, podczas konferencji, marszów, protestów. To modlitwa, dni solidarności, akcje w parafiach. Ponadto pomoc psychologiczna i materialna na miejscu: opłacamy prawników, którzy walczą o odzyskanie uprowadzonych kobiet, dziewcząt i dziewczynek. Za pośrednictwem PKWP diecezja kaliska zebrała 75 tys. zł na pakiety edukacyjne i wyprawki zawodowe dla kobiet w Republice Środkowej Afryki. To kobiety porwane i zgwałcone, które boją się wrócić do rodziny, bo są napiętnowane. Dzięki wyuczonemu w tamtejszej szkole zawodo-

wi kucharki, krawcowej czy fryzjerki mogą uniknąć aborcji, utrzymać siebie i dziecko. Na roczne utrzymanie jednej z takich kobiet wystarczy 40 euro.

Tyle kosztuje krem do twarzy... Tymczasem za naszą wschodnią granicą przybywa kobiet i dzieci – ofiar wojny. Jak reagować?

Oprócz kobiet i dzieci osieroconych przez mężczyzn, którzy giną w starciach, są jeszcze te, których mężowie pracują na Zachodzie, między innymi w Polsce. One tam zostały same w ciężkiej sytuacji. A ta jest pokłosiem zaniedbań po 2014 r., gdy aneksja Krymu, która zapoczątkowała konflikt, wydała się Zachodowi, w tym Polsce, daleka – nie tylko geograficznie. I nagle, po ośmiu latach okazuje się bardzo bliska. Podobnie jest z sytuacją kobiet prześladowanych w Azji i Afryce – ona dotyczy także nas, bo Polska jest jednym z 137 krajów tranzytowych handlarzy ludźmi. Ale wiele zła dzieje się bezpośrednio pod naszym nosem: W Albanii 24-letnią Mirę ojciec wydał za mąż za muzułmanina, który wywiózł ją do Niemiec i sprzedał obcym mężczyznom; ci zmuszali ją do pracy w kolejnych domach publicznych. Jeśli będziemy wyznawać wyłącznie postawę „jestem tego warta” i „moje ciało, mój wybór”, a popkiny tragedię kobiet w Afryce i Azji, ale także – jak widać – w Europie, w końcu i my same nie będziemy mieć ani wyboru, ani poczucia wartości.

Episkopat z Ukrainą

Biskupi potępiłi barbarzyńską decyzję prezydenta Rosji o rozpoczęciu działań militarnych przeciwko Ukrainie. – Wraz z Ojcem Świętym Franciszkiem oraz wspólnotą międzynarodową wzywają do opamiętania i zaprzestania działań wojсковych, które pochłaniają wiele ofiar, w tym także osoby cywilne – jak głosi komunikat KEP po nadzwyczajnym zebraniu Rady Stałej 25 lutego. Jednocześnie biskupi wyrazili uznanie i szacunek dla narodu ukraińskiego broniącego ojczyzny.

Hierarchowie przede wszystkim modlą się za miliony ludzi dotkniętych tym „brutalnym atakiem wojskowym ze strony Rosji”, a także za wszystkich rządzących i sprawujących władzę na całym świecie, wzywając ich jed-

nocześnie do dalszych zdecydowanych wysiłków na rzecz zażegnania tego konfliktu.

Należy modlić się o to, by ten konflikt nie rozszerzył się na Europę czy świat, jak podkreślał rzecznik Episkopatu, ks. Leszek Gęsiak.

Ponadto biskupi „w imieniu Kościoła katolickiego w Polsce apelują do wszystkich o chrześcijańskie podejście do przybywających do naszego kraju uciekinierów. Kościół deklaruje, przy pełnym poszanowaniu polskiego prawa i procedur określonych przez polski rząd, wsparcie dla osób, które takiej pomocy będą potrzebować”. Duchowni wzywają do „otwarcia dla siostr i braci z Ukrainy naszych domów, hosteli, domów diecezjalnych, parafialnych, rekolekcyjnych i wszelkich miejsc, gdzie może być świad-

czona pomoc ludziom potrzebującym”, co będzie świadectwem naszej wiary.

Pomoc doraźna i długofalowa będzie świadczona przez struktury Caritas Polska, Caritas diecezjalnych i parafialnych, Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie przy Konferencji Episkopatu Polski oraz innych instytucji kościelnych. Te działania wymagają ogromnej mobilizacji i wsparcia wielu wolontariuszy.

Ponadto Rada Stała KEP prosi wszystkich wierzących o nieustanną modlitwę w intencji pokoju dla Ukrainy. „Zachęca wszystkich biskupów diecezjalnych do wydania stosownych decyzji, by w czasie każdej Mszy Świętej wznoszono prośby w tej intencji, a także odmawiano suplikacje. Poleca także podejmowanie postu w intencji ocalenia życia i zdrowia naszych siostr i braci w Ukrainie”./bs

JAK POMÓC?

CARITAS POLSKA – zbiórka na najpilniejsze potrzeby: żywność, środki higieniczne i zapewnienie podstawowej pomocy materialnej. Pomóc można:

wysyłając **SMS** o treści **UKRAINA** pod numer 72052 (2,46 zł z VAT)

poprzez **przelew bankowy**:

Bank PKO BP S.A.

70 1020 1013 0000 0102 0002 6526,

SWIFT: BPKOPLPW

Bank Millenium S.A.

77 1160 2202 0000 0000 3436 4384,

SWIFT: BIGBPLPW

Tytułem: **UKRAINA**

Więcej informacji i numery kont w obcych walutach na CARITAS.PL/UKRAINA.

POMAGAMUKRAINIE.GOV.PL – rządowy portal zarówno dla tych, którzy potrzebują pomocy, jak i dla tych, którzy chcą pomóc.

Można na nim zgłosić chęć pomocy jako samorząd, organizacja pozarządowa, firma lub osoba prywatna. Serwis zawiera listę organizacji świadczących pomoc, a także spis potrzebnych produktów i środków.

Krzysztof Ziemięć

Wybaw nas...

„Od powietrza, głodu, ognia i wojny..., i wojny..., i wojny – wybaw nas, Panie” – słowa tej modlitwy, wypowiedziane przez Jana Pawła II i zamieszczone pod koniec dokumentalnego filmu sprzed 10 lat „Szukałem Was”, krążą w mojej głowie od kilku dni. Jak większość z nas śledzę z uwagą i troską to wszystko, co dzieje się w Ukrainie. Smuć się, czasem płacząc, włączam w pomoc i modłę o pokój, którego zagrożenie także i u nas dawno nie było tak duże.

Emocjonalne słowa mogą być nieaktualne nawet w ciągu kilku godzin. Dlatego posta-

ram się o kilka ponadczasowych refleksji: etyczno-duchowych i militarno-politycznych.

Po pierwsze należę do tych, którzy – mimo że gotują się w środku – na zewnątrz starają się zachować spokój i nie kierują się chwilowymi emocjami. Dlatego też – obym nie miał racji – nie podzielam optymizmu

tych komentatorów, którzy uważają, że Putin już poniósł klęskę i wygrana Ukraina jest tylko kwestią czasu. W takich momentach staram się sam sobie zadawać pytania i szukać odpowiedzi.

Czy to możliwe, żeby kraj, który ma tak ewidentne interesy w podporządkowaniu sobie Ukrainy, przygotowywał się do uderzenia od miesięcy, ma silną armię i zgromadził w tym celu ponad 150 tys. żołnierzy, mógł tak szybko przegrać? Czy to możliwe, by człowiek, który straszy użyciem broni nuklearnej, łatwo zrezygnował z użycia lotnictwa bombowego? Czyż to

nie jest tylko cisza przed krwawą burzą?

Po drugie trzeba docenić i cieszyć się, że świat zachodni nie dał się podzielić i nie uległ pokusie dealu z Kremlm. Należy też dostrzec aktywność Polski na tej arenie, która zapoczątkowała się w przeszłości. Ale tym, którzy tak szybko zachwycili się dość zaskakującą – biorąc pod

uwagę ostatnie tygodnie – gwałtowną zmianą kierunku w niemieckiej Ostpolitik, przypominę, że u naszych zachodnich sąsiadów realnie rządzą gospodarka i największe firmy, a nie politycy. Czyli interesy niemieckie gospodarki przede wszystkim. A te są niezmiennie – być numerem jeden w Europie.

Jednak – nawet jeśli na naszych oczach wykuwa się nieznanym nam jeszcze nowy światowy ład – w tle politycznych i militarnych działań, które są dla mediów najciekawsze, rozgrywa się wielka bitwa duchowa. Po kilku dniach wojny widać,

że tak jak skompromitowała się Cerkiew Moskiewska, dając istne błogosławieństwo Putini, tak Cerkiew Prawosławna Ukrainy i wierni zdali egzamin.

Egzamin – co widzimy chyba wszyscy – zdają dziś Polacy.

Nasza postawa i otwarte serca budzą podziw na świecie i zadają kłam obiegowym i absolutnie nieadekwatnym

opiniom o nas.

Ale odruch serc to jedno, a sama wojna drugie. Wojna to dla polityków, którzy ją wywołują, wyjście awaryjne. Dla nas to po prostu zło. Dla polityków to może być ratunek. Dla nas zguba. Co jest przyczyną zła? Dla polityków zagrożenie, a dla nas grzech. Ale jeśli zbawienie idzie przez krzyż, to nawet potencjalne zagrożenie śmiercią nie może być dla nas, wierzących, czymś, co sparaliżuje i zachęci do ucieczki – od odpowiedzialności, zasad, miłości i wiary.

Autor jest dziennikarzem TVP

W tle politycznych i militarnych działań rozgrywa się wielka bitwa duchowa.

W SKRÓCIE

■ **Rada Kardynałów.** Sytuacja społeczno-polityczna i kościelna w różnych regionach świata, kwestia synodalności, a także działalność służb dyplomatycznych Stolicy Apostolskiej to niektóre zagadnienia podjęte podczas 40. sesji Rady Kardynałów, która spotkała się w Domu Świętej Marty.

■ **Za międzyludzkie braterstwo.** Tegorocznymi laureatami nagrody Zayed za międzyludzkie braterstwo zostali: władca Jordanii, król Abdullah II, jego małżonka królowa Rania oraz haitańska organizacja humanitarna FOKAL. – Uhonorowani wyróżnili się w promowaniu ludzkiego braterstwa oraz szerzenia współistnienia i tolerancji – powiedział kard. Miguel Ayuso Guixot, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego.

■ **Pod przyszłą katedrę.** Kamień węgielny pod budowę asyryjskiej katedry św. Apostołów Tomasza, Addaja i Marię poświęcono w Erbilu, stolicy Kurdystanu Irackiego na północy Iraku. Prostej i skromnej uroczystości przewodniczył patriarcha Asyryjskiego Kościoła Wschodu Mar Awa III Royel. Obecni byli liczni miejscowi duchowni (w tym katolicy – chaldejscy i syryjscy) oraz przedstawiciele władz. Teren, na którym powstanie przyszła świątynia i siedziba patriarchatu, leży w centrum miasta, w pobliżu historycznej twierdzy.

■ **Czwarta dawka.** We Włoszech 1 marca rozpoczęły się szczepienia osób o obniżonej odporności czwartą dawką preparatu przeciwko COVID-19. Należy ją podać co najmniej 120 dni od poprzedniej. Przewiduje się zaszczepienie 900 tysięcy chorych przechodzących różne kuracje.

■ **Katastrofa śmigłowca.** Marynarka wojenna Stanów Zjednoczonych poinformowała o śmierci czterech osób w katastrofie śmigłowca typu Sikorsky S-61N na hawajskiej wyspie Kauai. Maszyna wykonywała lot w ramach operacji szkoleniowej.

■ **Okradziona kanclerz.** Była kanclerz Angela Merkel podczas zakupów w sklepie delikatesowym w berlińskiej dzielnicy Charlottenburg została okradziona. Skradziono jej portfel, w którym miała m.in. dokumenty i gotówkę. W tym czasie towarzyszył jej co najmniej jeden funkcjonariusz ochrony z Federalnego Urzędu Kryminalnego.

APELE PAPIEŻA FRANCISZKA

foto: PAP/EPA/Giuseppe Lami

„Kto prowadzi wojnę, zapomina o ludzkości. Nie rozpoczyna od człowieka, nie patrzy na konkretne życie osób, ale stawia ponad wszystkim partykularne interesy władzy. Oddaje się diabolicznej i perwersyjnej logice broni, która jest najbardziej odległa od woli Bożej i dystansuje się od zwykłych ludzi, pragnących pokoju” – mówił papież Franciszek w niedzielę 27 lutego, w czwartym dniu rosyjskiej agresji na Ukrainę. 25 lutego papież udał się do ambasady Rosji przy Stolicy Apostolskiej, by w obecności ambasadora Aleksandra Awdiejewa wyrazić swój sprzeciw wobec rozpoczętej wojny. Spotkanie trwało pół godziny, a sam fakt spotkania był bez precedensu. Z zasady to ambasadorowie udają się do Watykanu i są przyjmowani przez papieża. Tego samego dnia papież rozmawiał z przebywającym w schronie w Kijowie

zwierzchnikiem ukraińskiego Kościoła greckokatolickiego arcybiskupem Światosławem Szewczukiem, którego zapewnił, że czyni wszystko, co w jego mocy, aby nastał pokój. Wyraził też bliskość z narodem ukraińskim, zapewnił o modlitwie w jego intencji i udzielił mu apostolskiego błogosławieństwa. W całym Kościele Środa Popielcowa przypadająca 2 marca została ogłoszona przez papieża dniem modlitwy i postu w intencji pokoju dla Ukrainy. 26 lutego Franciszek rozmawiał telefonicznie z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zełenskim, wobec którego wyraził głęboki ból z powodu wojny. „Podziękowałem papieżowi Franciszkowi za modlitwę o pokój w Ukrainie i o zawieszenie broni. Naród ukraiński czuje duchowe wsparcie Jego Świątobliwości” – napisał na Twitterze prezydent.

foto: PAP/EPA/Claudio Giovannini

KARTA Z FLORENCJI

„W tych dniach doszło do aktów wojny przeciwko Ukrainie. Biskupi i burmistrzowie byli poruszeni uczuciami smutku i wspólnie wyrazili nadzieję, że zostanie powstrzymana przemoc, że uda się uniknąć wielkiego cierpienia narodu ukraińskiego i że zostaną

podjęte negocjacje w celu odbudowy pokoju” – czytamy w „Karcie z Florencji”. Jest to dokument końcowy spotkania 60 biskupów i 65 burmistrzów regionu Morza Śródziemnego, którzy spotkali się we Florencji na Konferencji Śródziemnomorskiej.

fot. PAP/EPA/Giuseppe Lami

Niemal na całym świecie odbywają się protesty przeciwko agresji Rosji wobec Ukrainy. W Rzymie z Kapitolu do Koloseum ze świecami w rękach przeszły setki ludzi w marszu na rzecz pokoju (na zdjęciu). Na czele pochodu szedł burmistrz Roberto Gualtieri, a z nim politycy różnych ugrupowań, przedstawiciele społeczności Ukraińców i mieszkańcy stolicy. Tłumy wypełniły także Piazza Maggiore w Bolonii. Protesty odbyły się też w 50 miastach w samej Rosji. Zostało tam aresztowanych tysiące manifestantów.

Arcybiskup monachijski, kard. Reinhard Marx, wezwał Patriarchę Moskiewskiego

Cyryla I, by wstawił się u prezydenta Rosji Władimira Putina w sprawie pokoju: „Błagam Patriarchę Moskiewskiego, aby wywarł wpływ na prezydenta, żeby zakończył wojnę, odłożył broń” – powiedział podczas nabożeństwa dla ukraińskich katolików. W wielu kościołach katolickich i prawosławnych trwają modlitwy o przywrócenie pokoju. W Ukrainie niedzielne nabożeństwa odbywały się w dużych miastach nie tylko w otwartych świątyniach, ale także w schronach. Duchowni obu obrządków katolickich i prawosławni nie opuścili swoich wiernych. Dotyczy to też duchownych i siostr zakonnych z Polski, pracujących nieraz w Ukrainie od wielu lat.

MĘCZENNICZY Z HISPANII

W katedrze w Granadzie wyniesieni zostali na ołtarze kolejni męczennicy wojny domowej w Hiszpanii – ks. Cayetano Giménez Martin (1966–1936) oraz trzynastu innych księży i dwóch świeckich. Kiedy ks. Martinowi zaproponowano ucieczkę przed prześladowcami, postanowił zostać w parafii. Gdy skazano go na śmierć, miał 69 lat. Przed rozstrzelaniem współtowarzyszom niedoli udzielił rozgrzeszenia. Zmarł z okrzykiem „Niech żyje Chrystus Król”. Wszyscy nowi błogosławieni pochodzili z diecezji Granada.

fot.

MIESZKAŃCOM LIBANU

Polska sekcja Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie wsparła hospicjum prowadzone w Libanie przez siostrę Krystynę Zawadzką, która w tym kraju pracuje już 30 lat. W najbliższych miesiącach stowarzyszenie będzie zbierało środki na zakup generatora, który pozwoli placówce na stały dostęp do prądu. Dla wielu pacjentów brak energii elektrycznej oznacza wyrok śmierci. Obok pracy w hospicjum polska misjonarka zajmuje się też niepełnosprawnymi dziećmi z głębokim upośledzeniem. Niedawno misjonarka otrzymała Krzyż Kawalerski Orderu Zasługi RP.

fot. Pomoc Kościołowi w Potrzebie

■ **Wiecej za godzinę.** Rząd Niemiec podjął decyzję o podniesieniu płacy minimalnej do 12 euro brutto za godzinę. Zgodnie z planami ministra pracy Hubertusa Heila nowe przepisy mają wejść w życie 1 października. Obecna płaca minimalna w Niemczech wynosi 9,82 euro brutto.

■ **Różaniec za Hiszpanię.** Już w prawie 30 miastach hiszpańskich, zazwyczaj 12 dnia każdego miesiąca, trwają na ulicach i placach modlitwy różańcowe, których organizatorami i uczestnikami są głównie młodzi ludzie. Autorzy inicjatywy „Różaniec za Hiszpanię” podali, że modlitwa ma być wsparciem duchowym dla młodych osób oraz służyć zwróceniu uwagi na nasilające się w Hiszpanii zjawisko samobójstw wśród młodzieży. Według władz Hiszpanii w 2021 r. dochodziło tam do średnio 11 samobójstw dziennie.

■ **Ponad 5 milionów sierot.** 5,2 mln dzieci na świecie straciło rodziców lub opiekunów w wyniku śmierci spowodowanej chorobą COVID-19. Autorzy badania opublikowanego w czasopiśmie „The Lancet Child & Adolescent Health” liczą się z faktem, że ta liczba wzrośnie i nawołują do rządzących, by podjęli działania mające na celu wsparcie ekonomiczne i edukacyjne osieroconych dzieci.

■ **Przed światowym spotkaniem rodzin.** Diecezja rzymska wraz z watykańską Dykasterią ds. Świeckich, Rodziny i Życia przygotowała serię krótkometrażowych filmów mogących pomóc w przygotowaniu się do Światowego Spotkania Rodzin. Decyzją Papieża Franciszka odbędzie się ono równolegle w Rzymie i we wszystkich diecezjach na świecie w dniach 22–26 czerwca 2022 r.

■ **Konkurs na logotyp.** Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji ogłosiła konkurs na logotyp Roku Jubileuszowego, który Kościół powszechny będzie świętował w 2025 r. pod hasłem „Pielgrzymi nadziei”. Konkurs jest otwarty dla wszystkich, a termin nadsyłania prac upływa 20 maja br. Prace należy nadsyłać online, wypełniając odpowiedni formularz i spełniając kryteria dotyczące składanego projektu, z którymi można zapoznać się na stronie: www.iubilaeum2025.va/en/logo.html.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Apokaliptyczny początek roku

W tych dniach nie da się myśleć o niczym innym jak o Ukrainie. Każdy, kto ma w sobie choć odrobinę człowieczeństwa, współcierpi z Narodem, który dzielnie broni swojej wolności i prawa do samostanowienia.

Chyba do końca nikt nie chciał wierzyć w to, że Rosja może dokonać zbrojnego ataku i że będzie z ciężkiej broni zabijać również cywilów. Taki scenariusz w Europie XXI w. nie mieścił się po prostu w głowie. A jednak tak się stało. To, co buduje w tych straszliwych momentach, to ogromna solidarność rzeszy ludzi dobrej woli, którzy ruszyli na pomoc uchodźcom wojennym oraz tym, którzy zostali w swojej ojczyźnie.

Nie do pominięcia jest tutaj natychmiastowa mobilizacja Kościoła katolickiego, zresztą nie tylko w Polsce, który poczynając od potępienia „działania Rosji i Władimira Putina, uznając je za niedopuszczalny i haniebny akt barbarzyństwa, skierowany wobec suwerenności i niezależności niepodległego państwa” – w Apelu przewodniczącego polskiego Episkopatu – wezwał też do konkretnej pomocy „dla siostr i braci z Ukrainy” – w komunikacie Rady Stałej KEP. Na apelach jednak Kościół nie poprzestał. Seminaria, domy zakonne, domy pielgrzymy otworzyły swoje drzwi dla Ukraińców uciekających przed wojną, dając przykład chrześcijańskiej miłości i solidarności.

Jednakże największy szacunek należy się tym duchownym, którzy pozostali w ostrzeżonym Kijowie, Charkowie, Lwowie i innych miastach, aby trwać ze swoim ludem i z narażeniem życia sprawować – często w schronach i piwnicach – sakramenty święte. Z pewnością

Postanowienia niemieckiej drogi synodalnej wywołują konsternację również za granicą, chociaż jak na razie na oficjalne upomnienie w tej kwestii zdecydowali się katolicy biskupi z Ukrainy i przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Biskupi ukraińscy wy-

fot. PAP / Paweł Supernak

wojna w Ukrainie przykryła inne apokaliptyczne wiadomości, które nadeszły od naszych zachodnich sąsiadów. Mianowicie trzecie zgromadzenie niemieckiej drogi synodalnej przegłosowało kilka tekstów

– dokumentów roboczych, w których postuluje się zmianę doktryny katolickiej w kwestii wyświęcania kobiet na kapłanów, zniesienia celibatu kapłańskiego oraz kościelnego błogosławienia par homoseksualnych i rozwodników żyjących w powtórnych związkach. Za przyjęciem tychże tekstów głosowało ponad 70 proc. członków zgromadzenia. Pod dyskusję poddano po raz pierwszy również kwestię dopuszczania sztucznych metod antykoncepcji. Kommentując trzydniowe obrady zgromadzenia synodalnego we Frankfurcie nad Menem, przewodniczący niemieckiego Episkopatu bp Georg Bätzing stwierdził, iż „wierzy w porozumienie z Kościołem powszechnym, nawet jeśli nie we wszystkich punktach”.

słali do biskupów niemieckich „braterskie upomnienie” (*correctio fraterna*) już w 2020 r., niedługo po rozpoczęciu tzw. drogi synodalnej w Niemczech.

Z kolei po obradach trzeciego zgromadzenia synodalnego abp Stanisław Gądecki skierował kilkustronicowy list do bp. Bätzinga, w którym zaznacza, że obserwując dotychczasowe działania niemieckiej „drogi synodalnej”, „można odnieść wrażenie, że podstawą refleksji nie zawsze jest Ewangelia”. Przewodniczący polskiego Episkopatu podkreślił, że będąc wiernym nauczaniu Kościoła „nie powinniśmy ulegać naciskom świata ani poddawać się wzorcom dominującej kultury, gdyż może to prowadzić do moralnego i duchowego spuszcia”. Wobec zagrożenia płynącego z niemieckiej drogi synodalnej, biskupi polscy i ukraińscy publicznie stanęli w obronie nauczania Kościoła katolickiego, a teraz razem stają w obronie pokoju i godności człowieka w obliczu rosyjskich zbrodni. To wszystko są znaki dające otuchę w tym trudnym, nieomal apokaliptycznym początku roku.

Wokół Góry Oliwnej

Władze izraelskie zapewniły, że plany włączenia Góry Oliwnej w Jerozolimie do parku narodowego „nie będą kontynuowane bez zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron”.

Na Górze Oliwnej znajdują się liczne święte miejsca chrześcijaństwa, przede wszystkim Ogród Getsemani, gdzie Jezus modlił się przed pojmaniem, oraz miejsce Wniebowstąpienia. Od 1924 r. w Ogrodzie Getsemani stoi Bazylika Agonii.

Ambasada Izraela przy Stolicy Apostolskiej podkreśla w swoim oświadczeniu, że projekt parku narodowego zapewniłby również lepsze zachowanie i ochronę miejsc biblijnych. Tymczasem w piśmie kilku zwierzchników Kościołów chrześcijańskich do Ministerstwa Środowiska wyrażono podejrzenie, że „różne instytucje starają się zminimalizować, by nie powiedzieć wyeliminować, wszystkie nieżydowskie cechy świętego miasta”. „Izrael w rzeczywistości realizuje ideologiczną agendę pod pozorem ochrony terenów zielonych” – czytamy w liście, który cytują izraelskie media i który podpisał również francuski kustosz Ziemi Świętej o. Francesco Patton./wś

Profanacja w Wietnamie

Do niebywałego aktu profanacji doszło w parafii Vu Ban, w prowincji Hoa Binh, gdzie arcybiskup Hanoi Joseph Vũ Văn Thiên przewodniczył Mszy Świętej. Urzędnicy w cywilu, z hełmami na głowach, na czele z szefem lokalnego oddziału partii komunistycznej weszli przed ołtarz, domagając się, aby hierarcha natychmiast przerwał liturgię i rozesał wiernych.

Koncelebranci i parafianie uczynili wszystko, co w ich mocy, by ochronić arcybiskupa i usunęli napastników z kościoła. Po przywróceniu porządku można było wznowić Mszę Świętą./wś

Dariusz Kowalczyk SJ

Wojna, Ewangelia, pacyfizm

Zbrojna agresja Rosji wobec Ukrainy ma wiele aspektów. Jednym z nich jest wymiar religijny. Wierzący w Boga ludzie dobrej woli modlą się o zaprzestanie działań wojennych, o pokój. Bóg słyszy te modlitwy, ale nie działa za pomocą jakiejś magicznej pałeczki, by w sposób cudowny pogromić złych i zaprowadzić ład między narodami. Wszak wierzymy w Boga, który najpełniej objawił się w Jezusie Chrystusie – zmartwychwstałym, ale najpierw zabitym na krzyżu. Czy zatem Bóg słyszy, ale w gruncie rzeczy nie wysłuchuje? Nie! Bóg wysłuchuje naszych modlitw, czasem wprost, a czasem na swój sposób, ale zawsze bez pozbawiania ludzi wolności i odpowiedzialności. Wysłuchuje na swój sposób, tak jak na swój sposób Ojciec wysłuchiwał modlitw Syna w Ogrójcu. Dlatego niekiedy wydaje nam się, że Bóg milczy. Tymczasem On działa dla zbawienia człowieka.

Sam Jezus nie obiecywał swoim uczniom spokojnego życia doczesnego. Wszak czytamy w Ewangelii: „Będziecie słyszeć o wojnach i o pogłoskach wojennych; uważajcie, nie trwóćcie się tym. To musi się stać, ale to jeszcze nie koniec! Powstanie bowiem naród przeciw narodowi [...] Będzie głód i zaraza, a miejscami trzęsienia ziemi. Lecz to wszystko jest początkiem boleści” (Mt 24, 6-8). Również w Księdze Apokalipsy mamy zapowiedzi erupcji nieszczonej i zła. Jaka jest odpowiedź Boga na to wszystko? Odpowiedzią jest z jednej strony misterium wielokopiatkowej męki i wielkanocnego poran-

ka, a z drugiej obietnica nowego stworzenia: „Ujrzałem niebo nowe i ziemię nową. (...) a śmierci już odtąd nie będzie. Ani żaloby, ni krzyku, ni trudu (...) bo pierwsze rzeczy przeminęły” (Ap 21, 1.4). Póki co historia wciąż się toczy. Nie- kiedy w sposób przejmują-

co dramatyczny, jednak Jezus umacnia nas słowami: „Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat” (J 16, 33).

Wojna oznacza m.in. zabijanie ludzi. Czy zatem chrześcijanin może brać udział w wojnie, nie sprzeciwiając się nauce Chrystusa? Jak pogodzić ze strzelaniem do wroga Boże przykazania? Nie mówiąc już o ewangelicznych zachętach, by nadstawiać drugi policzek. Kościół jednak zawsze rozróżniał różnego rodzaju sytuacje.

Czym innym jest nie przeciwstawiać się złu, by zło dobrem zwyciężało, w konkretnej osobistej sytuacji, która nie ma wpływu na innych, a czym innym unikanie walki, kiedy wróg atakuje wsie i miasta, pali domy, morduje ludzi i gwałci kobiety. Kościół nigdy nie wyprowadzał z Ewangelii radykalnego pacyfizmu, który zyskiwał zwolenników w Europie i Stanach Zjednoczonych po II wojnie światowej. Dość powiedzieć, że często za ruchami pacyfistycznymi stała sowiecka agentura. Hasło „Bóg, honor, ojczyzna” wyraża przekonanie zakorzenione w dziejach Polski, że honorowa walka w obronie ojczyzny nie sprzeciwia się woli Bożej. Wręcz przeciwnie! Zasluguje na pochwałę.

Streszczenie katolickiej nauki o wojnie i pokoju znajdujemy w „Katechizmie Kościoła katolickiego” (nr 2302-2317). Czytamy, że ci, którzy wy-

rzekają się przemocy w celu obrony praw człowieka, „dają świadectwo miłości ewangelicznej pod warunkiem, że nie przynosi to szkody prawom ani obowiązkom innych ludzi i społeczeństw” (nr 2306). A zatem „no violence” nie jest i nie może być jakąś ab-

solutną zasadą, choć wszyscy „są zobowiązani do działania na rzecz unikania wojen” (nr 2308). Jednak w tym samym numerze „Katechizm” przypomina nauczanie Soboru Watykańskiego II, iż „rządom nie można odmawiać prawa do koniecznej obrony, byle wyczerpały wprawdzie wszystkie

Rządom nie można odmawiać prawa do koniecznej obrony, byle wyczerpały wprawdzie wszystkie środki pokojowych rokowań.

środki pokojowych rokowań”. Po czym „Katechizm” wskazuje na warunki usprawiedliwiającej uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej, które sprowadzają się do tego, żeby zło spowodowane użyciem broni nie było większe niż dobro, które dzięki walce się obroni. Jest to teoria tzw. wojny sprawiedliwej.

Kiedy dwóch się bije, częściej lepiej się nie mieszać, bo można tylko pogorszyć sytuację. Ale bywa też i tak, że trzeba – nie tylko z politycznego, ale także z moralnego punktu widzenia – wspomóc słabszą stronę, która została brutalnie zaatakowana. Polska wspiera duchowo, politycznie i uzbrojeniem walczących Ukraińców. Przyjmuje też uchodźców z Ukrainy. Szkoda tylko, że nawet w tej sytuacji liberalno-lewicowe środowiska UE nie przestają kłamliwie atakować Polski i grozić sankcjami za rzekomą brak praworządności.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Nuklearna Białoruś

W niedzielę 27 lutego zakończył się na Białorusi referendum zorganizowane przez reżim Aleksandra Łukaszenki. Według oficjalnych wyników większość głosujących poparła usunięcie z białoruskiej konstytucji art. 18 mówiącego o neutralności atomowej państwa. Oznacza to, że na Białorusi może odtąd być rozlokowana broń jądrowa./wś

Pożegnanie z Rzymem

Po 26 latach ks. prał. Paweł Ptasznik kończy pracę w Sekretariacie Stanu Stolicy Apostolskiej. W liście abp Stanisław Gądecki w imieniu Konferencji Episkopatu Polski podziękował mu za pomoc w kontaktach z kolejnymi papieżami i za kultywowanie pamięci o Janie Pawle II.

Duchowny pochodzi z archidiecezji krakowskiej. Od 1996 r. pracował w sekcji polskiej Sekretariatu Stanu. Od 2007 r. jest także rektorem kościoła św. Stanisława Biskupa Męczennika w Rzymie i duszpasterzem Polaków./wś

Spór Rosji z Izraelem

Krótko po pierwszym oficjalnym oświadczeniu Izraela o poparciu niepodległości Ukrainy przedstawiciel Rosji przy ONZ Dmitrij Polianski potępił izraelską okupację Wzgórz Golan i oświadczył, że Rosja nie uznaje zwierzchności Izraela nad tym terytorium. Wzgórz Golan znajdują się pod kontrolą Izraela od czasu wygranej przez ten kraj wojny sześciodniowej w 1967 r./wś

Przeciw życiu

Zgromadzenie Narodowe, czyli izba niższa francuskiego parlamentu, przegłosowało ostatecznie ustawę wydłużającą termin legalnej aborcji z 12 do 14 tygodni./wś

Co wyróżnia liturgię Wielkiego Postu?

Jest w niej wiele elementów wyciszenia. Nie śpiewa się Alleluja oraz hymnu „Chwała na wysokości Bogu”. W akłamacji przed Ewangelią stosuje się zwrot „Chwała Tobie, Słowo Boże” naprzemiennie z „Chwała Tobie, Królu wieków”. Ołtarzy nie przyozdabia się kwiatami, milkną kościelne dzwony. Gra na organach zostaje ograniczona do minimum.

Poza czwartą niedzielą Wielkiego Postu (niedziela Laetare) kapłani noszą fioletowe ornaty, które w liturgii wyrażają pokutę i powagę, będąc równocześnie symbolem nadziei i oczekiwania. W czasie wielkopostnym nie obchodzi się wspomnień Najświętszej Maryi Panny w sobotę, Środa Popielcowa i niedziele Wielkiego Postu mają pierwszeństwo liturgiczne przed wszelkimi uroczystościami.

Na czas Wielkiego Postu przewidziane jest specjalne wprowadzenie do modlitwy „Ojcze nasz”: „Prośmy ojca Niebieskiego, aby odpuścił nam grzechy i zachował nas od złego” oraz do modlitwy o pokój: „Panie Jezu Chryste, przez Twoją śmierć na krzyżu Bóg Ojciec wprowadził pokój między niebem i ziemią”. Na koniec Eucharystii kapłan może poprzedzić błogosławieństwo modlitwą nad wiernymi:

foto. Patryk Lubryczyński

Wielkopostnym śladem

Z ks. prof. **Kazimierzem Ginterem**, wykładowcą historii liturgii na Papieskim Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie, rozmawia Patryk Lubryczyński

„Bóg, miłosierny Ojciec, który w męce swojego Syna dał wam przykład miłości, niech sprawi, abyście przez służbę Bogu i ludziom otrzymali niewysłowny dar Jego błogosławieństwa (wierni odpowiadają: Amen). Chrystus, który umierając na krzyżu wybawił was od śmierci wiecznej, niech was obdarzy życiem bez końca (Amen). Wszystkim, którzy Go naśladują w Jego uniżeniu, niech da udział w swoim zmartwychwstaniu (Amen)”.

W wielkopostnej liturgii godzin nie odmawia się w niedzielę uroczystego hymnu „Ciebie Boga wystawiamy”. W II niedzielnych nieszporach zamiast pieśni z Apokalipsy lub z Listu do Efezjan Kościół modli się pieśnią z Pierwszego Listu św. Piotra Apostoła o męce Chrystusa.

Tradycyjnie mówimy o 40 dniach Wielkiego Postu. Dlaczego?

Liczba 40 oznacza w Słowie Bożym czas pokuty, postu, modlitwy, ale również kary. 40 lat wędrowali Izraelici przez pustynię z Egiptu do Ziemi Obiecanej. 40 dni i nocy znajdował się Mojżesz przed obliczem Boga na Synaju. 40 dni padał deszcz, który spowodował czterdziestodniowy potop. Eliasz mocą pokarmu siedł 40 dni i nocy do góry Horeb, aby tam w szmerze łagodnego powiewu spotkać się ze Stwórcą. Niniwici, usłyszawszy proroka Jonasza, pokutowali 40 dni, dzięki temu Niniwa uniknęła kary Bożej. Wreszcie Pan Jezus pościł 40 dni na pustyni i ukazywał się uczniom przez 40 dni po swoim zmartwychwstaniu.

Praktyka Wielkiego Postu, jaką dziś znamy, ukształtowała się dopiero

w IV w. Edykt mediolański z 313 r. dał swobodę wyznania chrześcijanom. Zapanował okres pokoju konstantyńskiego, od tej pory w sposób bardziej swobodny zaczęły kształtować się praktyki pobożne. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa okres przygotowań duchowych do świąt Wielkanocy obejmował zaledwie 40 godzin! Dopiero po obradach soboru w Nicei w 325 r., gdzie ustalono

Praktyka Wielkiego Postu, jaką dziś znamy, ukształtowała się dopiero w IV w.

uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego dla całego Cesarstwa Rzymskiego, wprowadzono czterdziestodniowy post.

Teraz trwa on jednak ponad 40 dni...

Okres przygotowań do Wielkanocy obejmuje 40 dni zwykłych oraz 6 niedziel. Wcześniej chrześcijanie nie pościli

Ks. prof. Kazimierz Ginter – duchowny Prałatury Opus Dei, wykładowca historii liturgii na Papieskim Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie, wcześniej doktor historii starożytnej na UJ. Pochodzi z Warszawy.

w niedzielę, zatem post rozpoczynający się pierwszą niedzielą Wielkiego Postu trwał 34 dni. W V w. do postu dołączono Wielki Piątek i Wielką Sobotę. Pozostałe cztery dni dodał papież Grzegorz Wielki (590–604), przesuwając początek Wielkiego Postu z niedzieli na środę. Obecnie Wielki Post trwa od Środy Popielcowej do Mszy Krzyżma w Wielki Czwartek.

Zaczynamy od posypywania głów popiołem. Jakie jest pochodzenie i znaczenie tego obrzędu?

Od połowy V w. w poniedziałek, a od VII w. w środę przed pierwszą niedzielą Wielkiego Postu odbywał się obrzęd wypędzania publicznych pokutników z kościoła. Po odbyciu sakramentu pokuty i pojednania penitenci pojawiali się przed świątynią. Biskup przy udziale kapłanów sypał pokutnikom na głowę popiół, wypowiadając słowa nawiązujące do Księgi Rodzaju: „Pamiętaj, człowiecze, że jesteś prochem i w proch się obrócisz; czyn pokutę, abyś miał życie wieczne”. Następnie kropił pokutników wodą święconą i poświęcał ich szaty pokutne. Penitenci leżeli na ziemi i śpiewali Litanię do wszystkich świętych, a na zakończenie byli wypędzani z kościoła niczym Adam z raju.

W X w. gwałtownie wzrosła liczba publicznych pokutników, którzy chcieli wziąć udział w tej pobożnej praktyce. Kościół, dostrzegając znak czasu, na synodzie w Benewencie w 1091 r. zalecił

praktykować obrzęd posypywania głów popiołem wszystkim wiernym w środę rozpoczynającą Wielki Post. Kilka lat później papież Urban II zatwierdził obrzęd dla całego Kościoła.

Popiół symbolizuje nicość i przemijalność człowieka, niesie przesłanie, że wszystkie ziemskie pragnienia, ambicje ostatecznie przemijają i ulegną zniszczeniu.

W Rzymie pojawiła się również tradycja pielgrzymowania pomiędzy kościołami stacyjnymi. Jaki był jej początek?

Najważniejsze z parafii rzymskich zaczęto nazywać kościołami tytularnymi. W nich gromadzono się w Wielkim

Poście na odmawianie modlitw i celebracji liturgiczne. Właśnie te świątynie stały się kościołami stacyjnymi. Do dziś w poszczególne dni Wielkiego Postu wierni spotykają się każdego dnia w innym kościele na specjalnej liturgii. W bazylice św. Sabiny papież odprawia Eucharystię w Środę Popielcową, rozpoczynając Wielki Post. Co roku organizowana jest procesja z bazyliki św. Anzelma do bazyliki św. Sabiny, która jest pierwszym kościołem stacyjnym. Na przełomie VI i VII w. papież ustalił kolejność nawiedzania rzymskich świątyń, a następnie praktykę tę przypisał do okresu Wielkiego Postu. Zwyczaj przetrwał do średniowiecza. Od niewoli awiniońskiej papieży w 1309 r. do XX w. o tradycji kościołów stacyjnych zapomniano. Zwyczaj procesji świadomie odnowił w 1962 r. papież Jan XXIII.

Jakie przesłanie niesie obecnie każda z niedziel Wielkiego Postu?

Pierwsza niedziela Wielkiego Postu ma uświadomić człowiekowi stan natury skażonej grzechem pierworodnym. Św. Paweł przypomina, że jesteśmy grzesznikami, ale dzięki męce Chrystusa zostaliśmy usprawiedliwieni. Druga niedziela Wielkiego Postu stawia wyzwanie przemiany duchowej, do czego zachęcają wielkopostne czytania liturgiczne, szczególnie Ewangelia o przemienieniu Pana Jezusa na górze Tabor. Trzecia niedziela Wielkiego Postu kładzie nacisk na żywą wodę, czyli łaskę chrztu i Ducha Świętego. Słowo Boże uświadamia, że mamy udział w nadprzyrodzonym życiu Chrystusa przez wiarę i sakramenty.

Czwarta niedziela Wielkiego Postu to niedziela Laetare (niedziela radości). Jest tak nazywana od pierwszych słów antyfony na wejście: „Laetare, Jerozolimie” (Raduj się, Jerozolimie). Kapłani na znak radości zakładają różowe ornaty. Tęgo koloru szat liturgicznych używa się jeszcze tylko raz w ciągu roku liturgicznego – w trzecią niedzielę Adwentu, zwaną niedzielą Gaudete. Niedziela wyzwała radosne, a zarazem pokutne oczekiwanie na Jezusa.

Piąta niedziela Wielkiego Postu dawniej otwierała okres męki Pańskiej. Ewangelia o Łazarzu wskazuje, że perspektywa

chrześcijanina nie kończy się w doczesności, ale sięga nieba i życia wiecznego. Szósta niedziela Wielkiego Postu (Palmowa) wydobywa aspekt zwycięstwa Chrystusa nad szatanem. Dlatego uczestniczymy w triumfalnym charakterze liturgii, procesji z palmami, a czerwone szaty kapłanów symbolizują władzę królewską Jezusa.

Liczba 40 oznacza w Słowie Bożym czas pokuty, postu, modlitwy, ale również kary.

W jaki sposób Wielki Post wiąże się z chrztem?

Ustanowiona na Soborze Watykańskim II Konstytucja o Liturgii Świętej „Sacrosanctum Concilium” podkreśla, że Wielki Post powinien opierać się na dwóch filarach. Z jednej strony na przygotowaniu do chrztu (w przypadku kandydatów – katechumenów), a z drugiej strony na przypomnieniu ochrzczonym znaczenia przyjętego sakramentu, wezwaniu do pokuty. Zanurzenie w wodzie symbolizuje pogrzebanie katechumena w śmierci Chrystusa i ponowne jego zmartwychwstanie z Jezusem, jako nowe stworzenie.

Od wieków Kościół widział w scenie potopu i ocaleniu arki Noego obraz zbawienia przez chrzest. Wody morskie symbolizują śmierć i są zapowiedzią misterium Krzyża. Od IV w. istniała tradycja przechodzenia katechumena przez sadzawkę chrzcielną, oznaczającego przejście z grzechu i śmierci do życia w Chrystusowej łasce. W Wielkim Poście podejmujemy zewnętrzne oraz wewnętrzne akty pokutne, aby doświadczyć tego obumarcia starego człowieka oraz narodzin nowego.

O czym w związku z tym trzeba pamiętać, podejmując postanowienie wielkopostne?

Postanowienia powinny być motywowane miłością do Pana Jezusa. Mają być podejmowane z intencją, że powstrzymujemy się od czegoś dla Niego. Mogą to być małe zobowiązania, ale powinny być konkretne. Przykładowo: przestanę obgadywać innych, narzekać, codziennie powiem komuś coś miłego lub będę panować nad językiem. Wszystkie umartwienia, które nie zasmucają naszych najbliższych, ale sprawiają im radość, są dobre. Praktyki obejmujące ciało również mają znaczenie, ponieważ kształtują silną wolę i pomagają budować relację z Bogiem, sprawdzają wierność Jezusowi. Najgorsze postanowienie to takie, które w ogóle nie zostało podjęte.

Kościół św. Trójcy
w Mławie

fol. xtz

go à Paulo w Warszawie, a dwa lata później, 29 sierpnia 1698 r., złożył śluby zakonne. Studia teologiczne kontynuował w seminarium św. Krzyża w Warszawie. Jeszcze przed ich ukończeniem, w 1700 r., został wysłany przez władze zakonne do Krakowa, gdzie nauczał w Seminarium Duchownym na Wawelu. – Tu w 1703 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po święceniach powrócił do Warszawy i przez następne lata pracował jako duszpasterz przy kościele św. Krzyża, m.in. jako promotor Bractwa św. Rocha. W czerwcu 1712 r. ks. Benik przybył do odległej od stolicy o 130 km Mławy – mówi prof. Leszek Zygmier, prorektor Państwowej Uczelni Zawodowej im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie, historyk, mieszkaniec Mławy.

Irena Świerdzewska

Ojciec gorzkich żali

Ks. Wawrzyniec Benik CM zostawił nam nie tylko nabożeństwo gorzkich żali, ale i przykład kapłańskiej służby w czasie epidemii.

Fenomen tego wielkopostnego nabożeństwa nie gaśnie, choć powstało przed ponad trzystu laty. Jego początki wiążą się ściśle z działalnością Zgromadzenia Księża Misjonarzy.

Ks. Wawrzyniec Stanisław Benik, kapłan tegoż zgromadzenia, był wówczas promotorem działającego przy kościele św. Krzyża w Warszawie Bractwa Miłosierdzia św. Rocha. Wśród innych bractw i stowarzyszeń parafii wyróżniało się ono działalnością charytatywną i krzewieniem chrześcijańskiej tradycji. W czasie Wielkiego Postu organizowało nabożeństwa pasyjne. Uczestniczyli w nich ubrani w kapy biczownicy – po wcześniejszym uproszeniu proboszcza, by pozwolił przez umartwienie ciała naśladować cierpiącego Chrystusa i św. Rocha. Taki sposób odprawiania pasji był jednak dość kłopotliwy. Śpiewy po łacinie były mało przystępne dla ludu, a przygotowanie oprawy pasyjnej – poza tym, że było kosztowne – zabierało sporo czasu. Dążono więc do uproszczenia formy nabożeństwa, by rozważanie tajemnic męki Chrystusowej mogło odbywać się w każdym kościele.

Na powstanie gorzkich żali miały wpływ także inne, mniej chlubne sprawy. Naprzeciwko kościoła św. Krzyża stał kościół oj-

ców dominikanów. Kiedy podczas procesji spotykały się Bractwo św. Rocha i Bractwo Różańcowe z kościoła dominikanów, trudno było dojść do porozumienia, kto ma przewodniczyć procesji. Nie kończyło się na kłótniach.

Wizytator misjonarzy ks. Michał Bartłomiej Tarło CM polecił napisać „nowy rodzaj” pasji, by można było ją przeżywać bez wychodzenia z kościoła. Ks. Benik ułożył tekst nabożeństwa w języku polskim, nawiązującego do odprawianego w kościele świętokrzyskim od 1698 r. nabożeństwa pasyjnego.

Pierwsze wydanie nosiło tytuł „Snopek mirry z Ogrodu Getsemańskiego albo żalose gorzkiej Męki Syna Bożego rozpamiętywanie”. Nabożeństwo zatwierdził urzędowo ks. Stefan Wierzbowski CM, oficjał warszawski. W pierwszą niedzielę Wielkiego Postu, 13 marca 1707 r. od razu trafiło do serc wiernych, którzy licznie zgromadzili się w warszawskim kościele św. Krzyża.

MIASTO ZADŻUMIONYCH

Rodzinne strony ks. Wawrzyńca Benika to Warmia. Urodził się 17 sierpnia 1674 r. w Reszlu, w mieszczańskim rodzinie Wojciecha i Małgorzaty. Nazwisko rodziny zapisywane było w różnych formach: Benik, Bennik, Benigk, Benig, Bönnig. Jako czternastolatek rozpoczął naukę w kolegium jezuitów w Reszlu. W wieku 22 lat Wawrzyniec wstąpił do seminarium Księża Misjonarzy św. Wincente-

go – Lata 1700–1721 to czas Wielkiej Wojny Północnej. Z przemieszczaniem się i stacjonowaniem w okresach zimowych wojsk moskiewskich czy saskich wiązało się przenoszenie różnych chorób – mówi ks. prof. Michał Grzybowski, historyk, mieszkaniec Mławy. – Kiedy wybuchła epidemia dżumy śmiertelność wśród miejscowej ludności była ogromna. W archi-

wum kurii plockiej czytałem o tzw. morach. Wielu księży w Mławie zmarło, część opuściła miasto. Wtedy to biskup plocki Ludwik Bartłomiej Załuski zwrócił się do Zgromadzenia Księża Misjonarzy o pomoc. Zgoda na przybycie wiązała się nie tylko z ciężką pracą, ale też z narażeniem życia. Była aktem odwagi i poświęcenia siebie – mówi ks. prof. Michał Grzybowski.

W 1712 r. ks. Benik wraz z księżmi ze zgromadzenia: Michałem Melchierem, Jakubem Mroczkim i Maciejem Znamieńskim głosili w diecezji plockiej rekolekcje. Osiedlili się w Mławie, gdzie bp Seweryn Szczuka CM ufundował dom zgromadzenia. Ks. Benik 29 stycznia 1713 r. został mianowany superior domu i proboszczem jedynej wówczas w mieście parafii, z kościołem noszącym wezwanie Świętej Trójcy. Księża misjonarze pod pieczę duszpasterską mieli także sąsiadującą parafię Wojnowka, która straciła proboszcza. Tam, gdzie byli, rozkrzewiali nabożeństwo gorzkich żali.

Odrębnym wyzwaniem dla ks. Benika było gospodarowanie zapleczem parafii w Mławie.

Przyjazd ks. Benika do Mławy wiązał się z zagrożeniem życia z powodu epidemii.

Księża misjonarze zajmowali się remontem znajdującego się na obrzeżach miasta kościoła filialnego św. Wawrzyńca. Przede wszystkim jednak skupić się musieli na będącej w opłakanym stanie świątyni Świętej Trójcy. Po pożarze w 1692 r. zostały z niej tylko fundamenty. Ks. Benik odbudował kościół według pierwotnych planów, w szybkim tempie. Już w czerwcu 1713 r. biskup plocki przybył na konsekrację.

Lata wojny i epidemii przełożyły się na biedę i brak wykształcenia miejscowej ludności. – Przy klasztorze księża misjonarze działała szkoła parafialna, która miała swój oddzielny budynek – mówi prof. Leszek Zygmunt. – Była prowadzona przez misjonarzy na bardzo wysokim jak na ówczesne czasy poziomie, co potwierdzają wpisy w wizytacji bp. Michała Jerzego Poniatowskiego. Przy szkole znajdowała się biblioteka. Miejsce biblioteki i szkoły można rozpoznać w dzisiejszym układzie plebanii, wzniesionej na miejscu dawnego klasztoru pod koniec lat 50. XX w. – dodaje prof. Zygmunt.

PATRON NA WIEKI

Księża misjonarze pracowali w Mławie do czasu powstania styczniewo. W Płocku powierzono im prowadzenie diecezjalnego semi-

Tablica na ścianie kościoła św. Wawrzyńca

narium duchownego, utworzyli w mieście drugi dom zgromadzenia. Po upadku powstania styczniewo, na mocy ukazu cara o kasacie klasztorów, w 1864 r. zmuszeni byli opuścić miasto. Klasztor księża misjonarzy przetrwał do czasów II wojny światowej. W czasie okupacji mieścił się w nim niemiecki urząd pocztowy, zniszczony w czasie bombardowań w 1945 r. przez Armię Czerwoną.

Posługa duszpasterska ks. Wawrzyńca Benika w Mławie trwała niecałe osiem lat. Z ksiąg metrykalnych, w których od listopada 1719 r. nie pojawia się nazwisko ks. Benika, można wnioskować, że zapadł na poważną chorobę, twierdzą historycy. Zmarł 23 kwietnia 1720 r.

w Mławie, w wieku 46 lat. Pochowany został w kościele Świętej Trójcy, a później przeniesiony do krypty w kościele św. Wawrzyńca.

Prof. Leszek Zygmunt dotarł do informacji o rodzicach ks. Benika. Z akt metrykalnych wynika, że niedługo po nominacji proboszczowskiej, w 1716 r., ks. Benik sprowadził z Warmii do Mławy Wojciecha i Małgorzatę Beników. Zamieszkali oni na terenie folwarku misjonarskiego, w pobliżu kościoła św. Wawrzyńca, i pozostali w Mławie do końca swych dni. Ojciec ks. Benika zmarł 8 lutego 1734 r. w wieku 80 lat i spoczywa obecnie obok syna w krypcie kościoła św. Wawrzyńca. Nie udało się ustalić daty śmierci i miejsca pochówku matki kapłana.

Do dziś ks. Benik uchodzi za postać szczególną, nie tylko za jednego z najwybitniejszych proboszczów mławskich. Napis na tablicy ufundowanej przez miejscowych duszpasterzy i wiernych głosi: „wybitny kaznodzieja, poeta, patriota”, „odnowiciel życia religijnego oraz miejsc kultu na terenie Mławy”.

– Tablica ufundowana została przed dwoma laty, w trzecieście rocznicę śmierci ks. Benika, i umieszczona na ścianie kościoła św. Wawrzyńca, znajdującego się na terenie cmentarnym. Z kolei w 2013 r., z okazji trzecieście nabożeństwa gorzkich żali odprowadzonego w Mławie, ufundowana została pamiątkowa tablica w kościele parafialnym Świętej Trójcy. Stąd nabożeństwo rozszerzyło się na pozostałą część Mazowsza – mówi ks. kan. Sławomir Krasiński, obecny proboszcz parafii.

– Wystąpiliśmy do władz miejskich o ogłoszenie 2020 r. rokiem ks. Wawrzyńca Benika, z racji trzecieście rocznicy śmierci kapłana. Z parafią, w której pracował, oraz Diecezjalnym Instytutem Muzyki Kościelnej „Musicum” w Płocku zorganizowaliśmy dwa koncerty pasyjne, a dla dzieci i młodzieży grę edukacyjną. Z powodu COVID-19 nie udało się przeprowadzić pozostałych zaplanowanych wydarzeń. W tamtym trudnym czasie mieliśmy jednak poczucie, jakbyśmy mieli w osobie ks. Benika swojego patrona – mówi Katarzyna Luks, prezes Towarzystwa Miłośników Twórczości Tekli Bądarzewskiej w Mławie.

O głębi ludzkiej wrażliwości i wiary ks. Wawrzyńca Benika wiele powie sam tekst „Gorzkie żale”. – Odpowiada on na zasadniczą potrzebę człowieka – kontemplowania męki Pańskiej, czyli stawiania pod krzyżem, uczestniczenia w tych wydarzeniach, z udziałem intelektu i emocji – mówi ks. Bartosz Pikula CM, proboszcz bazyliki św. Krzyża w Warszawie. – „Gorzkie żale” są skomponowane jako dzieło literackie i muzyczne, pozwalają kontemplować całego człowieka, dlatego to nabożeństwo przez tyle lat nie straciło na aktualności. Wielką troską powinno być przekazywanie tradycji uczestniczenia w gorzkich żalach – podkreśla ks. Bartosz Pikula.

Wnętrze kościoła Świętej Trójcy w Mławie

fol. xhz

W SKRÓCIE

■ **Synod.** Dobro, które przygotował Bóg? To tytuł spotkania Mężczyzn św. Józefa, które odbędzie się 16 marca po Mszy Świętej o godz. 18.30 w kościele w Podgórzu (Kraków, ul. Zamoyskiego 2)

fol. mat. pras.

i na mezczyzni.net. Gościem specjalnym będzie prof. Aleksander Bańka, filozof, członek Rady ds. Apostolstwa Świeckich KEP.

■ **Ofiara na żołnierza.** S. Magdalena Nadwodnik FMM zachęca do włączenia się w duchową adopcję ukraińskich żołnierzy. Oddolna inicjatywa polega na codziennej modlitwie za jednego z nich, nawet jeśli nie zna się jego imienia, i ofiarowania czegoś w jego intencji.

■ **Adopcja na odległość.** Za pomocą portalu adopcja.edu.pl można wspierać misyjne placówki edukacyjne. Środki zebrane w ten sposób trafiają tam, gdzie są najbardziej potrzebne i są właściwie – pod okiem misjonarzy – dystrybuowane na projekty edukacyjne w poszczególnych krajach. Portal wspiera także edukację dzieci i młodzieży w Ukrainie.

■ **Zmarły czy zamordowany?** 35 lat temu, 27 lutego 1987 r., zmarł ks. Franciszek Blachnicki – założyciel i duchowy ojciec Ruchu Światło-Życie. Był jednym z najbardziej inwigilowanych przez komunistów duchownych. Istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że został zamordowany przez agentów wywiadu PRL.

■ **Obronność i stabilność.** – Wzywamy władze RP do zdecydowanego zwiększenia nakładów na obronność Polski, w tym radykalnego podniesienia liczebności armii i szybkiego zakupu niezbędnego, nowoczesnego i skutecznego uzbrojenia. Liczymy w tym kontekście także na racjonalne, solidarne i realne działania ze strony Unii Europejskiej, a zwłaszcza zaprzestania kroków wymierzonych w stabilność finansową i polityczną Państwa Polskiego – apeluje Prawica RP.

■ **Bez rosyjskich mediów.** KRRiT podjęła decyzję o wykreśleniu z rejestru sieci kablowych i platform satelitarnych rosyjskich kanałów telewizyjnych. Operatorzy kablowi będą musieli usunąć niektóre stacje z oferty, a platformy satelitarne z list dekodatorów.

■ **Dokumentowanie zbrodni.** Instytut Pileckiego powołał Centrum Dokumentowania Zbrodni Rosyjskich na Ukrainie im. Rafała Lemkina. Jego zadaniem będzie zbieranie świadectw ludności cywilnej i żołnierzy ukraińskich.

fol. Caritas Polska

CARITAS DLA UKRAINY

Caritas Polska przekazuje 100 tys. zł na bieżące działania kryzysowe ukraińskiej Caritas i ogłasza zbiórkę pod hasłem „Pomoc dla Ukrainy”. Środki zostaną przekazane Caritas Ukraina Kościoła Grekokatolickiego i Caritas-SPES Kościoła Rzymskokatolickiego na bieżące przygotowania do sytuacji kryzysowej w placówkach objętych wsparciem organizacji. Wśród najpilniejszych potrzeb są: żywność, środki higieniczne i zapewnienie podstawowej pomocy materialnej. Potrzebna jest także pomoc psychologiczna dla

dzieci, dla których ostatnie wydarzenia były bardzo traumatyczne. Sytuacja pozostaje bardzo dynamiczna i zakres potrzeb będzie ewoluował w czasie.

Na ten moment Caritas Polska nie transportuje rzeczy do Ukrainy, trwa wojna i jest to niemożliwe. – Odpowiadamy więc w sposób adekwatny do potrzeb, czyli finansowo. Jesteśmy w kontakcie z Caritas-SPES i Caritas Ukraina po to, aby odpowiadać na ich potrzeby na bieżąco – informuje Dominika Chylewska.

SOLIDARNA WIEŻA

Wieża Jasnej Góry została oświetlona w barwach flagi Ukrainy w geście solidarności z narodem ukraińskim.

Modlitwa o pokój, za zabitych, rannych i wszystkich dotkniętych działaniami zbrojnymi zanoszona jest nieustannie na Jasnej Górze także przez przybywających do sanktuarium pielgrzymów.

W obliczu eskalacji rosyjskich działań wojennych w Ukrainie podczas każdej Mszy Świętej na Jasnej Górze zanoszone są błagania o pokój i bezpieczeństwo dla braci i siostr na Wschodzie. Jasna Góra w porozumieniu z władzami państwowymi i samorządowymi gotowa jest gościnnie przyjąć uchodźców, dla których przygotowane są miejsca w Domu Pielgrzyma.

fol. Biuro Prasowe@JasnaGoraNews.

MĄDROŚĆ CISZY

Jako bezpośrednie przygotowanie do Uroczystości św. Józefa od 27 lutego do 19 marca Mężczyźni św. Józefa proponują 21 dni milczenia ze św. Józefem.

Czas Milczenia to czas powściągnięcia języka od narzekania, krytykowania, oceniania zarówno słownie, jak i poprzez media społecznościowe i portale internetowe.

To czas wsłuchania w Boga – jak św. Józef, by tak jak On odkryć i zrealizować Boży plan dla swojego życia. Inicjatorzy akcji sugerują wziąć sobie do serca słowa: „Niech nie wychodzi z waszych ust żadna mowa

szkodliwa, lecz tylko budująca, zależnie od potrzeby, by wyświadczała dobro słuchającym” (Ef 4, 29).

fot. KSM

MŁODZI Z WIZJĄ

W Siedlcach odbyło się zebranie Krajowej Rady Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży pod hasłem „Młodzi z wizją”. Reagując na aktualną sytuację w Ukrainie, Krajowa Rada apeluje, aby włączać się w nieustającą modlitwę za pośrednictwem strony polakzsercem.pl. Zostało posłanych 11 nowych Instruktorów KSM, aby szerzyć misję ewangelizacji wśród młodych. – Z powodu

KSM-u tutaj jesteście. Przyszliśmy do domu Pana. Dużo się mówi, zwłaszcza o młodych, którzy odchodzą. Panie, do nikogo innego nie pójdziemy – powiedział w czasie Mszy Świętej bp Adam Bab. – Trudno uciec od tego, co się dzieje na naszych oczach. Pomyślmy o sobie jako o grupie szybkiego reagowania w Kościele. Jak być chrześcijaninem reagującym? – pytał uczestników spotkania.

NIECH TO BĘDZIE ROK DOBRA

– Jak odpowiedzieć na falę zła, która rozlewa się w Ukrainie, ale i na ogromny lęk, niepokój, obawy, które dotyczą nas tu, w Polsce, dorosłych i dzieci – pyta ks. Stanisław Szlassa, psychoterapeuta. Odpowiedzi udzielił w zainicjowanej przez siebie akcji „Życzliwa ręka”, która ruszyła w Środę Popielcową, a potrwać ma cały rok. Osoby, które zapiszą się do grupy życzliwości na stronie www.zyczliwareka.pl, zobowiążą się przed sobą samym, żeby w ciągu roku wykonać siedem dobrych uczynków będących dla nich ważnymi rzeczami.

NIEZŁOMNI

W Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie, w celi z szubienicą – miejscu śmierci gen. Augusta Fieldorfa „Nila”, odbyła się uroczystość Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wy-

klętych. Zorganizował ją Społeczny Komitet Obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Za każdym razem, gdy przypominana jest ofiara żołnierzy niezłomnych, są oni coraz mniej wyklęci.

fot. PAP/Mateusz Marek

■ **Gotówki nie zabraknie.** – W niektórych lokalizacjach występują pewne opóźnienia w dostawie gotówki do bankomatów. Są to jednak chwilowe niedo-
godności, a Narodowy Bank Polski posiada wystarczające zapasy gotówki – zapewnia prezes NBP.

■ **Praca dla cudzoziemców.** Samorządy, organizacje pozarządowe i instytucje rynku pracy mogą ubiegać się o środki z Funduszu Pracy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na aktywizację zawodową i integrację cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce – w sumie 40 mln zł. W pierwszej odsłonie programu pomoc skupiona będzie na obywatelach Ukrainy i Afganistanu.

■ **Petycja pod Lex Czarnek.** Spotkanie z prezydenckim ministrem Markiem Rymśką w sprawie „Lex Czarnek” przedstawiciele Fundacji Mamy i Taty uznali za dobre. Petycję pod apelem do prezydenta o podpisanie ustawy dającej rodzicom prawo decydowania o udziale ich dzieci w zajęciach organizowanych przez zewnętrzne podmioty można podpisać pod adresem: www.serwisrodzinny.pl.

■ **Tajemnicze billboardy.** Setki billboardów i citylightów w całej Polsce z cytatem zaczerpniętym od Jana Pawła II „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze tej ziemi” to według ustaleń Wirtualnedia.pl teaserowa kampania Fundacji „Nasze dzieci” z Konic finansowanej przez firmę Eko-Okna.

■ **Ambasador z Moskwy do Polski.**

Do Polski przybył nowy ambasador Izraela Jaakow Liwne (Yacov Livne), wcześniej szef departamentu ds. Eurazji w izraelskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych; przedtem pełnił m.in. funkcję chargé d'affaires placówki w Moskwie.

■ **Pociąg sanitarny.** Rząd przygotował program odbierania rannych z Ukrainy. W razie potrzeby polski pociąg sanitarny będzie zabierał rannych z Mościsk w Ukrainie, potem dojedzie do Warszawy. Ranni będą trafiać do Szpitala Narodowego, a po diagnostyce do placówek specjalistycznych.

Fot. PAP/MSWA

Jacek Karnowski

Rosyjska rzeczywistość

Mijały kolejne dni, a Ukraina walczy. Dzielnie i heroicznie, ale także mądrze i roztropnie, powstrzymuje kolejne ataki. Dla świata to jednak zaskoczenie. Zachodnia prasa przewidywała, że wejście do Kijowa zajmie armii Putina jeden lub dwa dni. Ukraiński ambasador w Berlinie tuż po ataku usłyszał od niemieckich polityków, że „mają najwyżej kilka godzin” i „nie ma sensu im pomagać”. Nie wiemy, jak będzie wyglądała sytuacja na frontach w chwili, gdy państwo będą czytali ten komentarz, ale na pewno nie będzie to kraj spacyfikowany niewielką operacją militarną, na co liczył Putin.

Rosja planowała małą, zwycięską wojenkę. Widzieliśmy to w pierwszej fazie konfliktu. Spadochroniarze mieli opanować lotnisko pod Kijowem, na którym wylądowałoby parę tysięcy żołnierzy. Później kilka tankietek miało podjechać pod parlament i siedzibę prezydenta, wymuszając zmianę władz. W sumie operacja niczym w którymś z państw afrykańskich. To się jednak nie udało. Dlaczego? Bo Kreml uwierzył w swoją własną propagandę. Sądził, że Ukraina to państwo upadłe, niezdolne do życia. Że większość Ukraińców marzy o „wyzwoleniu”. Że wystarczy kopnąć w drzwi i będzie jak za Janukowycza. To był fundamentalny błąd w ocenie sytuacji. Po wstrząsach ostatnich dekad Ukraina wciąż jest państwem relatywnie biednym, zmagającym się z poważnymi problemami, ale jednocześnie państwem z wolą trwania i walki.

Gdy spacerek się nie udał, zaczęła się prawdziwa wojna. I oto okazało się, że rzekomo supernowoczesna armia rosyjska nie radzi sobie w zderzeniu z siłami ukraińskimi. Owszem, potężne kolumny pancerne zbliżają się do Kijowa, zdobywają teren,

ale kosztem dużych ofiar. Kosztem – według szacunków ukraińskich – tysięcy zabitych żołnierzy, setek zniszczonych czołgów, dziesiątek strąconych samolotów. Ukraińcy niszczą całe kolumny rosyjskich czołgów, w nocy odbijają teren stracony w ciągu dnia. Sam sprzęt agresora

też zdumiewa: obok nowoczesnych czołgów wiele jest takich, które przypominają czasy sowieckie. Armii brakuje paliwa, żołnierzom zaczyna brakować jedzenia. Wielu chyba nie wiedziało, że jadą na wojnę, sądząc, że to tylko ćwiczenia.

Jak to możliwe, że prestiż rosyjskich sił zbrojnych tak szybko legł w gruzach? Czy cały świat dał się zwieść? Na to wychodzi. Rosjanie mają armię liczną, ale dziś już wiemy, że jej jakość jest często mizerna. Kolejny raz okazuje się, że systemy społeczne i ekonomiczne nieefektywne – a takim krajem jest Rosja – nie mogą na dłuższą metę zbudować wyspowej nowoczesności. Korupcja, nepotyzm, potężne grupy interesów dominujące nad racjonalnością, brak należytej kontroli, akcyjność – to wszystko ma swoje skutki. Do tego dochodzi typowe dla reżimów malowanie trawy na zielono. Podwładni boją się mówić, jak jest naprawdę, a najbliższy krąg władcy dostarcza mu jedynie takich informacji, które odpowiadają zapotrzebowaniu i potwierdzają przyjętą wizję świata.

Powstaje sztuczny obraz, którego nie sposób już obalić, bo powiedzenie prawdy pociągnęłoby na dno zbyt wielu uczestników gry.

Rosjanie łatwo wygrywali, gdy walczyli ze słabym, mało licznym, przerażonym przeciwnikiem: w Gruzji, w Syrii, w Ukrainie w 2014 r. Gdy przyszło im się zmierzyć z dobrobroją i przeszkoloną przez Zachód Ukrainą, wpadli w tarapaty. Teraz mają tylko dwa wyjścia: albo pójść w eskalację konfliktu, albo się wycofać. Obydwa rozwiązania, biorąc pod uwagę reakcję świata, są drogą do klęski.

Putin już przegrał. Jego upadek jest kwestią czasu.

Kreml uwierzył we własną propagandę, że Ukraina to państwo upadłe, a większość Ukraińców marzy o „wyzwoleniu”.

Dyktator, który nie wygrywa wojny, a przy tym naraża i kraj, i swoich oligarchów na klęskę finansową, nie może utrzymać się na stanowisku. Systemy sztywno, mocno kontrolowane są teoretycznie bardzo stabilne, ale są też wyjątkowo krucho. Gdy pękają, nie da się ich skleić. I dlatego Putin polegnie albo w wyniku społecznego buntu, albo od ciosów najbliższych sobie ludzi. Nie są to przecież jacyś ideowcy, ale żyjący na bardzo wysokim poziomie, cyniczni bonzowie mieszkający politykę z gromadzeniem niewyobrażalnych fortun.

Czy świat wykorzysta szansę i tak ułoży nowy porządek, by pokój stał się trwałym zjawiskiem w naszej części Europy? Czy będzie w stanie zmusić Rosję, by zaczęła szanować prawo międzynarodowe i by zajęła się własnymi, potężnymi problemami, choćby dramatycznie niską długością życia, nierównościami społecznymi, wyludnianiem się Syberii? Warto o to zabiegać. Następną okazją będzie za 100 lat.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Nauczanie Ukraińców

Zgodnie z decyzją MEiN uczniowie z Ukrainy w wieku 7-18 lat mają być przyjmowani do polskich szkół przez cały rok szkolny; nie ma przy tym znaczenia prawna podstawa pobytu ucznia na terenie Polski. Mogą korzystać z zajęć wyrównawczych i pomocy pedagogiczno-psychologicznej. Minister Przemysław Czarnek wystosował także list do rektorów uczelni w sprawie wsparcia zmuszonych przerwać studia oraz prowadzenie badań ukraińskich studentów i naukowców, którzy po przyjeździe do Polski będą ubiegali się o przyjęcie na nasze uczelnie.

Modlitwa i wolontariat

– To, co dzieje się dziś w Ukrainie, powinno być dla nas, chrześcijan, wyzwaniem i mobilizacją do jeszcze większego zaangażowania się w modlitwę o przywrócenie pokoju w ogarniętej wojną Ukrainie. Powinniśmy także, w miarę swoich możliwości, wspierać Ukrainę w jej materialnych potrzebach i wspierać tych, którzy przed wojną będą uciekać z Ukrainy – napisali w liście pasterskim biskupi metropolii przemysko-warszawskiej Kościoła greckokatolickiego w Polsce.

Sto na sto

W Muzeum Śląskim w Katowicach otwarto wystawę wieńczącą projekt badawczo-popularyzatorski „100/100 – przywróćmy pamięć powstańcom”. Prezentuje ona 15 najciekawszych sylwetek powstańców śląskich i działaczy plebiscytowych, zgłoszonych przez ich rodziny.

Idzie o życie

Chcemy na nowo usłyszeć Ewangelię życia w świecie, w którym w wielu krajach następuje liberalizacja prawa aborcyjnego. Okazją do tego będzie II Tydzień Modlitw o Ochronę Życia. – Naszą modlitwą chcemy objąć wszystkie dzieci nienarodzone i ich rodziców, szczególnie gdy otrzymują trudną diagnozę prenatalną. Będziemy się również modlić za młodzież, by była wierna chrześcijańskim wartościom, za pielęgniarki, położne, lekarzy i farmaceutów, a także za polityków i dziennikarzy – mówi Marcin Nowak, członek zarządu Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka i dodaje: – W ubiegłym roku

w modlitwę włączyło się ponad 100 tys. osób. Mamy nadzieję, że w tym roku również wiele osób zechce modlić się w intencjach obrony życia ludzkiego.

Tydzień Modlitw o Ochronę Życia rozpocznie się w dniu św. Józefa (19 marca), a zakończy w Dzień Świętości Życia (25 marca); codziennie odmawiana będzie litania do Świętej Rodziny, modlitwa ułożona przez św. Jana Pawła II i zaczerpnięta z encykliki „Evangelium vitae” oraz rozważymy fragment adhortacji „Amoris laetitia” Papieża Franciszka. Zapisy, broszury i szczegóły: pro-life.pl/zazyciem.

Represjonowani rehabilitowani

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN prowadzi działania prawne, mające na celu stwierdzenie nieważności orzeczeń sądów oraz kolegów ds. wykroczeń, które zapadły wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w latach 1944-1989. Daje to podstawę, by pokrzywdzeni ubiegali się o odszkodowa-

nia. Działania IPN w tym zakresie nie wiążą się z jakimikolwiek kosztami ponoszonymi przez osoby pokrzywdzone.

Osoby pokrzywdzone proszone są o kontakt z Komisją Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i przysyłanie wniosków na adres: pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa, tel. 22 530-86-56, 22 530-86-33, fax 22 530-90-87, glowna.komisja@ipn.gov.pl.

Medycy ukraińcom

Lekarze podstawowej opieki zdrowotnej gotowi są do udzielania świadczeń potrzebującym obywatelom Ukrainy, którzy uciekając przed wojną, przekroczyli granicę Rzeczypospolitej Polskiej – deklarują lekarze Porozumienia Pracodawców Ochrony Zdrowia.

Ministerstwo Zdrowia uruchomiło obsługę w języku ukraińskim na Teleplatformie Pierwszego Kontakt. Dzwoniąc pod numer 800-137-200, każdy obywatel Ukrainy, który przybył do Polski w obawie przed rosyjską agresją, uzyska konsultację lekarską w ojczystym języku.

REKLAMA

Włączają nowy sygnał, a telewizor na złom?!

Zobacz, co Cię czeka!

Może słyszeliście już, że przyszłym roku telewizja naziemna w Polsce będzie nadawana w nowy sposób - w tzw. standardzie DVB-T2/HEVC. Brzmi skomplikowanie, ale tak nie jest. Po prostu obowiązujący standard to DVB-T. Martwicie się, czy ciągle będziecie mogli odbierać ulubione programy? Albo że trzeba będzie kupić nowy telewizor? Wyjaśniamy.

Czy mnie to dotyczy?

Jeżeli oglądacie w domu telewizję i macie antenę satelitarną albo kablówkę, nie musicie się przejmować. Zmiany będą tylko w cyfrowej telewizji naziemnej. Naziemnej, czyli takiej, która dociera do Was z nadajników rozmieszczonych na terenie kraju, przez antenę zamontowaną na dachu lub balkonie.

Prawie 30, głównie bezpłatnych programów telewizji naziemnej odbiera aż 13 milionów Polaków. Jeżeli jesteście wśród nich, zobaczcie, jak się przygotować do zmian.

Po co ta zmiana?

Wiosną 2022 roku zmieni się w Polsce sposób, w jaki odbieramy telewizję naziemną. W przyszłym roku zacznie do Was trafiać ulepszony sygnał w nowym standardzie DVB-T2/HEVC. Będzie można oglądać większą liczbę programów w wyższej jakości obrazu i dźwię-

W Polsce DVB-T2/HEVC będzie włączane w 4 etapach:

- 28 III 2022 r. w woj. lubuskim i dolnośląskim,
- 25 IV 2022 r. w woj. zachodniopomorskim, pomorskim, wielkopolskim i kujawsko-pomorskim,
- 23 V 2022 r. w woj. łódzkim, opolskim, świętokrzyskim, śląskim, małopolskim, podkarpackim,
- 27 VI 2022 r. w woj. warmińsko-mazurskim, podlaskim, mazowieckim i lubelskim.

Konieczne zapamiętajcie datę właściwą dla województwa, w którym mieszkacie!

ku. Standard jest wprowadzany we wszystkich krajach UE.

Ile zapłacimy, żeby nadal oglądać ulubione programy?

Czy muszę kupić telewizor?

Do odbioru telewizji naziemnej w wersji DVB-T2/HEVC potrzebny będzie telewizor obsługujący ten standard. Bez niego oglądanie bezpłatnych programów nie będzie możliwe. Oto najważniejsze funkcje, które Wasz telewizor musi mieć:

- odbiór telewizji naziemnej w DVB-T2,
- obraz kodowany w standardzie HEVC (inna nazwa: H.265/MPEG-H),
- dźwięk MPEG-2 Audio Warstwa 2 i Dolby E-AC-3.

Czy to znaczy, że na wiosnę trzeba wydać pieniądze na nowy telewizor? Uspokajamy: raczej nie!

Jeżeli macie w miarę nowy odbiornik, kupiony w ostatnich kilku latach, jest duża szansa, że po zmianach będzie nadal odbierał programy. Do starszego sprzętu będzie można dodać niedrogi dekodery za około 100 zł. Niewiele da się zrobić tylko w przypadku telewizorów starszych niż 25 lat – te pewnie trzeba będzie wymienić.

Sprawdzajcie i pytajcie

Co powinniście zrobić w nadchodzących miesiącach? Na pewno

sprawdzić, czy telewizor, który macie będzie działał po włączeniu DVB-T2/HEVC. Jak to zrobić? Warto przede wszystkim zajrzeć do instrukcji obsługi lub innych materiałów producenta telewizora i zobaczyć, czy posiada funkcje niezbędne do odbioru programów w nowym systemie. Można też spróbować wyszukać na telewizorze nadawane w całej Polsce próbne programy DVB-T2/HEVC.

Nie czujecie się pewnie w sprawach technicznych? Możecie poprosić o radę sprzedawców w sklepie elektronicznym, instalatorów telewizyjnych albo kogoś z rodziny, kto orientuje się lepiej. Informacje, ulotki i poradniki o DVB-T2/HEVC znajdziecie też na stronie gov.pl/CyfrowaTV.

PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY
Instytut Łączności

Piotr Kościński

Myśl narodowa u naszych wschodnich sąsiadów zrodziła się dwa wieki temu, a niepodległość ogłoszono ponad sto lat temu. Odrębności Ukrainy nie uznaje rosyjski prezydent.

tyfikacji etnicznej, wspólnej przestrzeni kulturowej i religii prawosławnej. Naród ukraiński został jakoby sztucznie stworzony przez Austro-Węgry dla ich politycznych celów. A ziemie należące dziś do Ukrainy były w ciągu wieków przedmiotem sporu między właściwym ich gospodarzem, czyli Rosją, oraz najeżdżcą i kolonizatorem – czyli Polską.

Faktem jest, że współczesny naród ukraiński ukształtował się dopiero w XIX w. i w tym czasie w Rosji bezwzględnie zwalczano wszelkie przejawy organizowania się Ukraińców. Ale właśnie wówczas zrodziła się ukraińska myśl narodowa (nie należy jej mylić z nacjonalizmem), która tworzyła własny mit: że naród ukraiński czerpie swoje początki w Rusi Kijowskiej, poprzez Ruś Halicką, Sicz Zaporoską i Hetmanat, do okresu odrodzenia narodowego, symbolizowanego zwłaszcza przez wielkie-

Względna swoboda działalności mieli natomiast Ukraińcy (nazywani wówczas Rusinami) w należącej do Austro-Węgier zaborze I Rzeczypospolitej, czyli w Galicji. W 1848 r. powstała we Lwowie pierwsza ukraińska organizacja polityczna – Główna Rada Ruska. Była w jakimś sensie odpowiedzią na żądania Polaków, domagających się od cesarza uznania ich praw, i następstwem utworzenia przez nich Centralnej Rady Narodowej. Działacze ukraińscy wystosowali odezwę: „My Rusini galicyjscy – należymy do wielkiego ruskiego narodu, którego jednym mowy językiem, 15 milionów liczy, a z którego półtrzecia miliona ziemię galicyjską zamieszkuje. Ten naród był niegdyś samodzielnym, wyrównywał w sławie najmniejszemu narodowi Europy, miał własny wydoskonalony język, własne swe ustawy, własnych książąt; jednym słowem był w dobrym bycie, za- możny i silny”.

Putin pisze historię Ukrainy

Ukraina nie ma własnej historii – dowodzi Władimir Putin. Jego zdaniem została „stworzona przez bolszewików”. Nie trzeba być historykiem, by stwierdzić, że to absurd. Podobnie jak absurdem jest wmawianie, że nie ma narodu ukraińskiego, a tylko jeden wielki rosyjski. Ukraińcy i Białorusini mieliby być tylko jego częścią.

Wypada zauważyć, że przemówienie Putina w związku z uznaniem niepodległości separatystycznych „republik” donieckiej i ługańskiej, a potem także wystąpienie szefa rosyjskiej dyplomacji Siergieja Ławrowa bardzo przypominają to, co w 1939 r. przywódcy ZSRR mówili o Polsce. Występując 21 lutego, Putin oznajmił, że „w rzeczywistości Ukraina nigdy nie miała stabilnej tradycji swojej prawdziwej państwowości”. Dzień później Ławrow stwierdził, że Ukraina „nie ma prawa do suwerenności”, bo „ukraiński reżim” nie reprezentuje wszystkich mieszkańców tego kraju. Podobnie 31 października 1939 r. szef dyplomacji ZSRR Wiaczesław Mołotow oświadczył, że Polska była jedynie „poczwarnym bękartem Traktatu Wersalskiego”. I jako taka nie miała prawa do istnienia.

KTO STWORZYŁ UKRAIŃCÓW

Słowa Putina nie powinny zaskakiwać. W lipcu 2021 r. opublikował artykuł „O historycznej jedności Rosjan i Ukraińców”. Postawił w nim tezę, że Ukraińcy stanowią nieodłączną część „trójjedynego narodu ruskiego”. Wspólnota ta opiera się na tysiącletniej historii, języku, „ruskiej” iden-

fot. PAP/EPA/Erden Sahin

Protest przeciwko rosyjskiej agresji na Ukrainę

go poetę Tarasa Szewczenkę. A przecież Szewczenko urodził się w 1814 r. pod Kijowem; w 1847 r. skazany został za pisanie w języku ukraińskim i promowanie niepodległości Ukrainy. Wypada podkreślić, że podczas 47 lat życia przez 24 żył w poddaństwie (jako syn chłopca pańszczyźnianego), dziesięć lat spędził na zesłaniu, trzy i pół roku pod nadzorem policji, a jedynie dziewięć na wolności...

Ukraińcy domagali się uznania swojej autonomii już w czasie I wojny światowej.

Niestety, Ukraińcy zamieszkiwali te same ziemie, co Polacy, co prowadziło do konfliktów. Centrum kulturalnym i politycznym był dla nich Lwów, w którym większość stanowili nasi rodacy – ale też miasto otoczone było przez ukraińskie wsie. Te napięcia chętnie podsycił Wiedeń, zgodnie z zasadą „dziel i rządź”. Podczas I wojny światowej powstał Ukraiński Legion Strzelców Siczowych, przez który w latach 1914–1917 prze-

winęło się łącznie 7 tys. ludzi, ale w 1915 r., gdy polskie Legiony liczyły ok. 16,5 tys. żołnierzy, było to ok. 3 tys. strzelców.

UKRAIŃSKIE PAŃSTWO

Jako pierwsi zaczęli się domagać autonomii Ukraińcy w ramach carskiej Rosji. W marcu 1917 r. utworzyli Ukraińską Centralną Radę z Mychajło Hruszewskim na czele. W czerwcu rada wydała I Uniwersał, proklamując autonomię. Na czele rządu – Sekretariatu Generalnego – stanął Wołodimir Wynnyczenko. Ostatecznie do porozumienia z rosyjskim Rządem Tymczasowym, niespecjalnie przez Petersburg przestrzegane, doszło w lipcu i Rada oraz Sekretariat otrzymały pewne uprawnienia. Po tym, jak bolszewicy zlikwidowali Konstytuante, Rada wydała IV Uniwersał, proklamując 22 stycznia 1918 r. pełną niepodległość Ukrainy.

URL została uznana przez Niemcy i Austro-Węgry, a po traktacie brzeskim z marca 1918 r. także Rosja bolszewicka

uznała URL, na teren tego państwa wkroczyła zaś armia niemiecka i austro-węgierska. Nowe państwo ukraińskie istniało więc, choć szarpały nim wewnętrzne, polityczne wstrząsy.

Jesienią zaktywizowali się Ukraińcy w Galicji Wschodniej. Wobec rozpadu Austro-Węgier proklamowali 1 listopada 1918 r. we Lwowie powstanie państwa, które przyjęło nazwę Zachodnioukraińska Republika Ludowa. Z oczywistych względów doprowadziło to do wojny ukraińsko-polskiej. Polacy szybko opanowali Lwów. Gdy w styczniu 1919 r. w Kijowie ogłoszono zjednoczenie obu państw ukraińskich, ZURL praktycznie już nie istniała. W lipcu całość jej ziem w Galicji zajęła Polska.

W maju 1919 r. władze URL kierowane przez atamana Symona Petlurę zawarły rozejm z Polską. A w kwietniu, po porozumieniu Józefa Piłsudskiego z Petlurą, podpisały umowę o wspólnej walce z bolszewikami. Ukraina oddawała Polsce Galicję po rzekę Zbrucz.

Losy wojny bolszewickiej są ogólnie znane – nie każdy jednak pamięta, że wojska ukraińskie wspierały nas podczas wrogiej ofensywy, a po zawieszeniu broni w październiku 1920 r. między Polską i bolszewikami samodzielnie się broniły. 21 listopada 1920 r., mimo potajnego polskiego wsparcia, ostatecznie przegrały i wycofały się do Polski, gdzie zostały internowane.

Istniał rząd emigracyjny URL, najpierw w Tarnowie, potem w innych polskich miastach, a wreszcie w Paryżu. Ostatni prezydent Mykoła Pławiuk w 1992 r. uznał, że

niepodległa Ukraina jest następcą prawnym URL.

SOWIETYZACJA UKRAINY

W ZSRR istniała Ukraińska Socjalistyczna Republika Radziecka. Choć stała się nawet członkiem założycielem Organizacji Narodów Zjednoczonych, była pozorem państwa. W istocie bowiem kierowana była z Moskwy przez szefów Komunistycznej Partii (bolszewików) Ukrainy, KP(b)U. Co prawda z początku prowadzono politykę ukrajinizacji, ale była to część ogólnej polityki „korienizacji”, czyli wzmocnienia narodów tworzących ZSRR przy ich totalnej bolszewizacji. Na tej zasadzie w latach 20. powstał m.in. polski rejon narodowy koło Żytomierza, tzw. Radziecka Marchlewszczyzna.

To, co Putin i Ławrow mówią o Ukrainie, przypomina słowa wypowiedane w 1939 r. przez Mołotowa o Polsce.

A potem brutalnie niszczone wszelkie objawy niezależności Ukraińców. Najpierw przeprowadzono „rozkułaczanie” (likwidację „kułaków”, czyli bogatych gospodarzy wiejskich), potem kolektywizację rolnictwa. A w latach 1932–1933 zorganizowano „Wielki Głód”, sztuczną klęskę głodu. Jego głównym wykonawcą był I sekretarz KC KP(b)U Stanisław Kosior, Polak z Węgrowa. Wprowadzono „prawo pięciu kłosów” – za przywłaszczenie takiej ich liczby groziła kara śmierci. Dochodziło wówczas do dramatów, w tym do kanibalizmu. Według różnych szacunków Wielki Głód spowodował śmierć 6–10 milionów ludzi. Wiele krajów, w tym Polska, uznało to za ludobójstwo. Rosja jest przeciwnego zdania. W 2008 r. rosyjska Duma przyjęła uchwałę, że „nie ma historycznego dowodu, że głód został wywołany według kryteriów etnicznych. (...) Ta tragedia nie ma – i nie może mieć – jakiegokolwiek międzynarodowo uznanych cech ludobójstwa”...

W latach trzydziestych rozprawiono się z ukraińskimi intelektualistami, doszło też do czystki w KP(b)U; pod zarzutem szpiegostwa życie stracił m.in. Kosior. A po II wojnie światowej, która przyniosła Ukraińskiej SRR zyski terytorialne (wschodnie ziemie Polski i rumuńska Bukowina północna) trwała rusyfikacja kraju.

DONBAS INNY NIŻ RESZTA

Sowieci rozbudowali na Ukrainie Donbas, region ogromnych złóż węgla kamiennego. W 1917 r. istniały tam tylko cztery miasta: Bachmut, Słowiansk, Mariupol i Juziwa. Powstawały kolejne, zasiedlane głównie przez Rosjan i przedstawicieli innych narodowości ZSRR. Były to m.in. Stalino, późniejszy Donieck, a także Ługańsk. I choć Rosjanie nigdy nie stali się tam większością

ŚW. JAN PAWEŁ II O UKRAINIE

Niech Pan obdarzy cię pokojem, narodzie ukraiński, gdy odzyskawszy nareszcie wolność, zgodnie i wytrwale starasz się odkrywać na nowo swoje najgłębsze korzenie i wchodzić na trudną drogę reform, aby dać wszystkim możliwość życia i wyrażania własnej wiary, kultury i przekonań w warunkach wolności i sprawiedliwości. (...)

Przychodzi mi na myśl uroczysta przestroga waszego wielkiego poety Tarasa Szewczenki: „Jedynie w swoim własnym domu znajdziesz prawdę, siłę i wolność”. Ukraińcy, właśnie w żywej glebie waszych tradycji tkwią korzenie waszej przyszłości!

Pielgrzymka na Ukrainę,
27 czerwca 2001 r.

Od dawna pragnęłam odwiedzić Ukrainę, która jest historycznym pomostem łączącym Wschód i Zachód, i przygotowywałam się do tej wizyty na modlitwie. Osiągnięcie tego celu jest jeszcze jednym dowodem na to, że wedle zamysłu Opatrzności Kościoła w Europie winien znów odłochać obydwojma płucami, aby nowa ewangelizacja objęła cały kontynent.

Anioł Pański, Watykan, 29 czerwca 2001 r.

(w 2001 r. w obwodzie donieckim Ukraińcy stanowili 57 proc., a Rosjanie 38 proc. ludności), to rusyfikacja zrobiła swoje – według ostatniego spisu po rosyjsku mówiło tam 75 proc. mieszkańców, a po ukraińsku zaledwie 24 proc. Podobnie jest w obwodzie ługańskim.

Stąd też w 2014 r. podsycane przez Rosję nastroje wrogie Kijowowi, zwłaszcza po upadku prezydenta Wiktora Janukowycza, pochodzącego z Donbasu. I stąd powstanie dwóch „ludowych republik”. Przywódca republiki donieckiej, Denis Puszilin, przed 2014 r. nie był w ogóle znany. W wyborach do Rady Najwyższej Ukrainy w 2013 r. zdobył 77 (!) głosów. „Prezydent” republiki ługańskiej Leonid Pasiecznik był pułkownikiem Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (!); w 2014 r. odszedł z SBU i zupełnie nieoczekiwanie został ministrem nowo utworzonego „państwa”. Obie „republiki” pozostają pod ścisłą kontrolą Rosji, a ich siły zbrojne działają pod dowództwem rosyjskim.

Oczywiście, historia Ukrainy, a nawet dzieje obu separatystycznych „republik”, mogłyby zająć książkę, może nawet niejedną – ale z pewnością nie są to dzieje państwa stworzonego przez Lenina i Stalina, a Ukraińcy nie są narodem wykreowanym przez Austriaków czy bolszewików. Wreszta, i w Polsce wiedz o dziejach naszego wschodniego sąsiada jest zazwyczaj niska, a może szkoda. Ostatecznie to także nasza wspólna historia, bo ze sobą współpracowaliśmy, niestety też walczyliśmy, przez całe wieki.

Kazimierz Dadak

Mark Brzeziński, związany z demokratami, może być wielkim atutem w ocieplaniu stosunków Polska – USA. To szczególnie ważne w kontekście zagrożenia ze strony Rosji.

Można też dodać, że jego obecna żona, Natalia, ma polsko-ukraińskie korzenie, co jest szczególnie godne uwagi w kontekście obecnych zmagania ukraińsko-rosyjskich.

Jego przybycie nad Wisłę rok po objęciu rządów przez Joe Bidena było spowodowane blokadą nominacji nie nad Wisłą, jak brzmiała plotka, ale w Waszyngtonie. Amerykański Senat musi zatwierdzić wszystkie nominacje ambasadorów. Na mocy długiej tradycji senatorowie cieszą się przywilejem podobnym do polskiego liberum veto i Mark Brzeziński wraz z kilkudziesięcioma innymi ambasadorami nominatami padł ofiarą tego osobliwego przywileju. Senator Ted Cruz domagał się głosowania nad jego propozycją nałożenia sankcji na gazociąg Nordstream II, czego nie życzył sobie prezydent Biden. Senator odpowiedział pięknym za nadobne. Uchylił swój sprzeciw wobec nominacji ambasadorów dopiero po tym, gdy demokraci wra-

Jest on Amerykaninem i reprezentuje amerykańską rację stanu. W przeciwieństwie do ojca ma łatwiejszą sytuację, bo jest rodowitym, a nie naturalizowanym obywatelem, nie musi więc nieustannie się obawiać, że będą mu postawione zarzuty braku lojalności w stosunku do swego kraju.

Wypada podkreślić, że dzieci Zbigniewa Brzezińskiego mają doskonałe powiązania z najbardziej wpływowymi elementami życia politycznego. Brat Marka, Ian, jest znaną postacią w elitach Partii Republikańskiej, natomiast siostra Mika, wspólnie ze swoim mężem Joe Scarboroughem, od lat prowadzi bardzo popularny program „Morning Joe” w telewizji MSNBC.

MANNA Z NIEBA

Mimo oplakanego stanu oficjalnych stosunków pomiędzy naszymi państwami w tej chwili

Ambasador na trudny czas

Od ponad roku stosunki polsko-amerykańskie są mało intensywne. Jest to zjawisko ze wszech miar niekorzystne dla naszego kraju, szczególnie w kontekście kryzysu rosyjsko-ukraińskiego i rosyjskich żądań wycofania sił NATO z Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej.

Na szczęście dla Warszawy interes narodowy USA (tak jak jest postrzegany przez obecną administrację) jest w pełni zgodny z naszym. Miejmy nadzieję, że ten stan rzeczy zostanie utrzymany i że ambasador Mark Brzeziński przyczyni się do przełamania obecnego impasu w dwustronnych relacjach.

W Polsce nazwisko Brzeziński kojarzy się z osobą Zbigniewa, ojca Marka. Bez wątpienia Zbigniew Brzeziński był jedną z czołowych postaci amerykańskiego establishmentu w zakresie stosunków międzynarodowych, zatem jego syn ma w pewnym sensie przetarty szlak. Mark Brzeziński jest mocno związany z Partią Demokratyczną; podczas prezydentury Baracka Obamy piastował stanowisko ambasadora USA w Szwecji. W trakcie kampanii wyborczej w 2020 r. był członkiem sztabu wyborczego Joe Bidena, a w administracji Billa Clintona pełnił ważne funkcje w Radzie Bezpieczeństwa Narodowego.

Sprawami Polski Mark Brzeziński zajmuje się od dawna. Jako prawnik z wykształcenia interesował się sprawą konstytucjonalizmu w naszym kraju i opublikował książkę na ten temat w prestiżowym wydawnictwie naukowym. W związku z tymi badaniami spędził sporo czasu nad Wisłą i biegle mówi po polsku. Za swą propolską postawę został odznaczony przez śp. prezydenta Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi RP.

razili zgodę na rozpatrzenie jego inicjatywy ustawodawczej.

NIEŁATWE POCZĄTKI

Stosunki polsko-amerykańskie od ponad roku są napięte z powodu stanowiska Warszawy, która była bardzo mocno emocjonalnie związana z Donaldem Trumpem (pisaaliśmy o tym szerzej w tygodniku „Idziemy” nr 50/2020). Tego stanu rzeczy nie poprawiła próba pozbawienia Discovery – amerykańskiego potentata na rynku medialnym – kontroli nad TVN.

Z tych względów strona polska jest raczej pomijana przez Waszyngton w sprawie kluczowej dla naszego bezpieczeństwa – utrzymania niezależności Ukrainy od Rosji. Dopiero rok od objęcia władzy przez Bidena doszło do pierwszego dwustronnego bezpośredniego spotkania na szczeblu ministrów spraw zagranicznych. Uprzednio prezydent Duda odbył krótką rozmowę z prezydentem Bidenem przy okazji obrad przywódców NATO. Zatem ze strony polskiej jest konieczne włożenie sporego wysiłku w proces ocieplania stosunków z – jakby nie było – najważniejszym gwarantem naszej niepodległości. Osoba Marka Brzezińskiego na pewno jest wielkim atutem, który można w tym zadaniu wykorzystać.

Z drugiej jednak strony nie wolno z ambasadora Brzezińskiego na siłę robić Polaka.

na Polskę i nasz region spada „manna” w postaci zdecydowanego poparcia Białego Domu dla NATO i sprawy ukraińskiej. Pokerowe zagranie Władimira Putina z użyciem siły zbrojnej w stosunku do Kijowa i jednocześnie ultimatum pod adresem NATO doprowadziły do zjawiska wręcz odwrotnego. USA i NATO nie tylko kategorycznie odrzuciły moskiewskie ultimatum, ale też USA istotnie zwiększają swą militarną obecność w naszym regionie. Do Polski już przybyło 1700 amerykańskich żołnierzy, a kolejne 8500 jest postawione w stan podwyższonej gotowości i w każdej chwili może być przerzucone przez Atlantyk.

W tej chwili wszystko wskazuje na to, że program umocnienia wschodniej flanki NATO będzie rozszerzany, tym razem na odcinku południowo-wschodnim, szczególnie rumuńskim. To ostatnie pociągnięcie nie tylko stanowi wzmocnienie członków NATO graniczących z Ukrainą na południe od Polski, ale też stawia w trudnej sytuacji kontrolowaną przez Kreml enklawę w Mołdawii (Naddniestrze). Można wręcz powiedzieć, że Biały Dom przejrzał bluff Putina, albowiem poza ogromnym

arsenałem nuklearnym Rosja nie dysponuje żadnymi atutami uprawniającymi ją do stawiania jakichkolwiek żądań pod adresem Zachodu. Rosja jest w stanie pokonać Ukrainę, obrócić świat w perzynę za pomocą arsenału atomowego, ale o zwycięstwie nad NATO w wojnie konwencjonalnej nie może nawet marzyć.

Nowy ambasador USA w Polsce Mark Brzeziński jest Amerykaninem, który ma przychylny stosunek do kraju przodków.

foto: PAP/Mateusz Marek

Ambasador Mark Brzeziński po prawej ręce prezydenta Andrzeja Dudy podczas składania listów uwierzytelniających w Warszawie

Kreml błędnie ocenił sytuację w Waszyngtonie. W wyniku fiaska, jakim było wycofywanie się USA z Afganistanu, Putin odniósł wrażenie, że w USA mamy do czynienia z poważnym kryzysem. Jednocześnie Władimir Władimirowicz przecenił zdolność Niemiec do kierowania polityką NATO i UE. Determinacja, z jaką Niemcy wspierali budowę gazociągu Nordstream II, i chwilowe ustępstwo uczynione przez Amerykanów na rzecz Berlina (zawieszenie sankcji w stosunku do tego projektu) wytworzyły wrażenie, że Stany Zjednoczone ugnę się pod naciskiem niemieckim i tym samym Kreml za pomocą Berlina zwiąże ręce NATO. Nic takiego jednak nie nastąpiło i Biały Dom wykorzystał rosyjski błąd do odzyskania poważania wśród sojuszników, a z drugiej strony do odzyskania wiarygodności wobec amerykańskiego elektoratu w zakresie obronności.

PRAWICA W OBRONIE PUTINA

Mamy więc do czynienia z zasadniczym przeobrażeniem na amerykańskiej scenie politycznej. Tym razem to lewica oręduje na rzecz twardego kursu wobec Rosji, natomiast prawica wyraża zdecydowanie pojednawcze opinie pod adresem Kremla.

W okresie prezydentury Donalda Trumpa naczelnymi hasłami były Make America Great Again (Uczyńmy Amerykę znów wielką, w skrócie MAGA, napis masowo noszony na czapkach jego zwolenników) i America First (Ameryka [zawsze] na pierwszym miej-

scu), które oznaczały skupienie się na sprawach wewnętrznych. Dla Trumpa i jego zwolenników NATO było przedsięwzięciem bardzo kosztownym dla amerykańskiego podatnika i były prezydent wielokrotnie stwierdzał, że to przymierze jest reliktem przeszłości.

Trudno jest dziś mieć jakiegokolwiek wątpliwości, że w obliczu rosyjskiego szantażu Donald Trump powiedziałby: To jest w pierwszym rzędzie kłopot Europejczyków i jeśli oni chcą naszej pomocy, to niech za to słono

płacą. Nie jest żadną tajemnicą, że Trump, jak przystało na bezkompromisowego biznesmena, domagał się pokrycia kosztów utrzymania amerykańskich wojsk za granicą w 150 proc. – chciał na tym zarabiać! Tymczasem administracja Bidena bez żadnej rekompensaty wysłała dodatkowe siły do naszego regionu.

Zdaniem czołowych przedstawicieli prawicy (i trudno temu argumentowi odmówić słuszności) to Chiny są głównym zagrożeniem dla amerykańskich interesów, natomiast Rosja jest słabnącym regionalnym mocarstwem, które może być pomocne w zmaganiach w Azji. Według tego punktu widzenia Ameryka traci siły i czas, przypierając do muru Rosję, podczas gdy jej główny rywal umacnia swe pozycje. Dla większości czołowych działaczy Partii Republikańskiej pozwolenie Rosji na stworzenie buforu pomiędzy nią i NATO – w postaci Białorusi, Ukrainy i Gruzji będących pod wpływami Rosji – to nie jest wy-

górowana cena za neutralność Rosji wobec konfliktu amerykańsko-chińskiego.

ZŁOŻONOŚĆ POLITYKI

Taki obrót sprawy na pewno stanowi wielkie zaskoczenie dla obecnego polskiego rządu, co jest wynikiem postrzegania polityki w kategoriach białe-czarne. Tymczasem polityka jest dziedziną niesłychanie złożoną, w jednym zakresie potencjalny sojusznik wykazuje daleko idącą zbieżność interesów, ale w drugim może mieć poglądy diametralnie sprzeczne z naszymi. Donald Trump i jego ekipa wykazywali dużo większe zainteresowanie obroną „kultury życia”, podczas gdy administracja Bidena wykazuje dużo większe zainteresowanie spójnością NATO. Zatem sztuka polega na zręcznym lawirowaniu w tym pełnym sprzeczności i zasadzek świecie.

Gdybyśmy byli wielkim, uzbrojonym państwem, to mielibyśmy dużo większe pole manewru. Tymczasem nie jesteśmy potentatem, a w dodatku nasze położenie geopolityczne jest dalekie od optymalnego. Z tego powodu Polska musi utrzymywać bliskie stosunki z USA, bo alternatywą jest status jakiegoś kondominium. W tym zakresie potomkowie śp. prof. Brzezińskiego mogą okazać się bardzo pomocni. Należy dołożyć wszelkich starań, żeby ambasador Brzeziński był w Warszawie mile widziany i traktowany z najwyższymi honorami. Powtórzę: jest on Amerykaninem, a nie Polakiem, ale cała jego dotychczasowa działalność wykazuje, że do kraju przodków swego ojca ma ciepły stosunek.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Marek Jurek

Bezcenna suwerenność

Posłanka Mirosława Stachowiak-Różecka uznała, że za sprzeciwem Zbigniewa Ziobry wobec polskiej zgody na zaciąganie przez Unię długów na rachunek państw i na mechanizm nadzoru demokracji („warunkowości”) leży „jakiś potencjał” zawarty „w elektoracie wątpliwym w sens współpracy i bycia w UE”. Ta wypowiedź nie dziwiłaby w ustach któregoś z młodych wil-

ków PO, panów Budki czy Szczerby. Rozumiem, że poseł Stachowiak-Różecka jest sztandarową postacią „modernizacyjnego skrzydła PiS”, ale mimo wszystko powinna rozumieć, że suwerenność to wartość nieskończenie przekraczająca względy wyborcze.

W ostatnich dniach widzieliśmy pewne przebudzenie solidarności europejskiej. Wstrzymanie uruchomienia Nord Stream 2, wyłączenie Rosji z systemu transakcji finansowych SWIFT, decyzja o sfinansowaniu zakupu broni dla broniącej się Ukrainy – to sygnały budzące nadzieję, że Unia zachowuje resztki świadomości (a może już tylko podświadomości), że powołaniem wspólnych struktur jest umacnianie niepodległości państw europejskich, a nie jej podważanie. I to, że Unia jest dla państw, a nie państwa dla Unii. W sytuacji skrajnego zagrożenia odezwał się, owszem, odruch elementarnej odpowiedzialności. To za mało jednak, by zakładać, że apetyty na suwerenność państw nie wrócą wraz z pozorami normalnego życia.

Rzeczpospolita jest jednym z niewielu państw, które z zaangażowaniem wypełnia postanowienia art. 3 Traktatu waszyngtońskiego – stałego rozwijania własnych sił obronnych. Nasze nakłady na wspólną obronę są większe niż państw, które nas krytykują. Wojna na Wschodzie

to czas, by te szkodliwe napięcia zakończyć, by w strukturach unijnych Polska została zaakceptowana taką, jaka jest – jak i my współpracujemy z państwami, nad których kulturą dekadencją ubolewamy. Ale Trybunał Sprawiedliwości UE swój wyrok przeciw Polsce wydał mimo grozy nadciągającej wojny. W tym samym czasie poseł González Pons, czołowy polityk Europejskiej Partii Ludowej, kolega posłów PO

i PSL w Parlamencie Europejskim, wprost mówił, że Polska za swą politykę będzie ponosić „konsekwencje finansowe”, a władze unijne „spróbują pomóc polskiemu społeczeństwu zmienić władzę, które wydaje się nie być dobre dla Polski”. Z takim podejściem trzeba definitywnie skończyć!

W Ukrainie toczy się wojna, ale trzeba pamiętać również kampanię nienawiści antyukraińskiej, którą – szykując się do wojny – uruchomił Putin. Atakował przede wszystkim suwerenność! Władzę zwierzchnią państwa nad jego wszystkimi regionami, walkę o rozwój (degradowanego w czasach sowieckich) języka narodowego, życie religijne narodu. Władza suwerenna powinna podlegać prawu i opinii publicznej. I można ją krytykować. Ale kończy się tam, gdzie naturalną obywatelską krytykę zastępuje zagraniczna presja. A Polska tylko wtedy wniesie swój niezastąpiony wkład w dobro wspólne narodów, w ich pokój i bezpieczeństwo – gdy będzie niepodległa i suwerenna.

Sankcje na Rosję

W ramach osłabienia zdolności prezydenta Rosji Władimira Putina do finansowania maszyny wojennej na Ukrainie przywódcy Unii Europejskiej zdecydowali o usunięciu większości rosyjskich banków z systemu SWIFT.

Zapewni to odłączenie tych banków od międzynarodowego systemu finansowego – wskazała szefowa Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen. – SWIFT to dominujący na świecie globalny system płatności międzybankowych. Odcięcie banków uniemożliwi im przeprowadzanie większości transakcji finansowych na całym świecie i skutecznie zablokuje rosyjski eksport i import – dodała.

Jej zdaniem działania takie sparaliżują aktywa rosyjskiego banku centralnego. To zamrozi jego transakcje i uniemożliwi bankowi centralnemu upłynianie swoich aktywów. Uniemożliwi to rosyjskim oligarchom wykorzystywanie ich aktywów

finansowych na europejskich rynkach.

Do ostatniej chwili decyzję w sprawie zablokowania banków Rosji próbowały zablokować Niemcy. Ostatecznie, m.in. po rozmowach polskiego premiera Mateusza Morawieckiego i prezydenta Litwy Gitanasa Nausėdy z kanclerzem Olafem Scholzem, wyraziły zgodę.

SWIFT to powstałe w 1973 r. Stowarzyszenie na rzecz Światowej Międzybankowej Telekomunikacji Finansowej. Organizacja została założona przez 239 banków z 15 krajów. Pośredniczy w transakcjach między bankami, domami maklerskimi, giełdami i innymi instytucjami finansowymi.

W ramach sankcji na Rosję zamknięto też przestrzeń powietrzną państw europejskich dla samolotów rosyjskich. Sankcjami objęto też prezydenta Władimira Putina oraz ministra spraw zagranicznych Siergieja Ławrowa. Temu ostatniemu odmówiono już udziału w posiedzeniu Rady Praw Człowieka w Genewie. **wf**

Niemcy protestują

Pod hasłem „Stop wojnie. Pokój dla Ukrainy i całej Europy” przeciw wojnie na Ukrainie demonstrowało w Berlinie w niedzielę blisko 500 tys. osób – podali organizatorzy wiecu. Liczba uczestników protestu była znacznie większa niż oczekiwano.

Godzinę po rozpoczęciu demonstracji policja oszacowała, że bierze w niej udział „niska liczba sześciocyfrowa” uczestników, ale do protestu dołączało coraz więcej osób –

pisze portal tygodnika „Zeit”. Organizatorzy, którzy spodziewali się jedynie 20 tys. uczestników, poinformowali o 500 tys. demonstrantów.

Według policji obszar między Bramą Brandenburską a Kolumną Zwycięstwa był całkowicie zapełniony. W związku z tym obszar demonstracji został rozszerzony na stację kolei miejskiej Tiergarten oraz na inne ulice wokół Kolumny Zwycięstwa na Grosser Stern. **wf**

fot. PAP/EPN/Clemens Bilan

Drabina Jakuba

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. (...) Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba „utrzymać” i „obronić”.

Jan Paweł II

Czytamy w Księdze Rodzaju, że kiedy Jakub wędrował do Charanu, pewnej nocy we śnie ujrzał drabinę opartą na ziemi, sięgającą swym wierzchołkiem nieba, oraz aniołów Bożych, którzy wchodzili w górę i schodzili na dół. Pan stał na jej szczycie i mówił: „Ja jestem Pan, Bóg Abrahama i Bóg Izaaka.

Ziemię, na której leżysz, oddaję tobie i twemu potomstwu. A potomstwo twoje będzie tak liczne jak proch ziemi, ty zaś rozprzestrzenisz się na zachód i na wschód, na północ i na południe; wszystkie plemiona ziemi otrzymają błogosławieństwo przez ciebie i przez twych potomków.

Ja jestem z tobą i będę cię strzegł, gdziekolwiek się udasz; a potem sprowadzę cię do tego kraju. Bo nie opuszczę cię, dopóki nie spełnię tego, co ci obiecuję” (Rdz 28, 14-15).

Miejscem, gdzie Jakub zatrzymał się na noc, była góra Moria, na której później powstała świątynia jerozolimska. Jako że modlitwy i ofiary złożone w świątyni umacniały relacje między

Chrystus jest drogą zbawienia, drabiną, po której ludzie mogą dojść do nieba.

Bogiem a ludem żydowskim, drabina była interpretowana jako „most” łączący niebo i ziemię. Ponadto motyw drabiny nawiązywał do tego, że Tora również stała się łącznikiem między niebem a ziemią. Do tego trzeba dodać, że hebrajskie słowo *sulam*, oznaczające drabinę, oraz nazwa góry, na której ofiarowano Torę – Synaj – mają tę samą gematrię, czyli numeryczną wartość liter.

Wczesnochrześcijański pisarz Orygenes (III wiek) wyjaśniał, że w życiu ucznia Jezusa potrzebna jest drabina ascetyczna, po której dusza się wspina, umacniając swoje cnoty. Interpretacja ta, przyjęta przez wielu pisarzy, przełożyła się potem na sztukę chrześcijańską, gdzie występuje częsty motyw „drabiny cnót”, po której stopniowo wstępują dobre dusze. W innych pismach ojców Kościoła drabina pojawia się jako szczególny typ krzyża Chrystusowego, który umożliwił ludziom dojście do nieba. To wydarzenia, osoby lub przedmioty ze Starego Testamentu, które są traktowane jako zapowiedź tego, co miało nastąpić w Nowym Testamencie.

Jezus odniósł się do snu Jakuba, gdy powiedział do Natanaela: „Zobaczysz jeszcze więcej niż to”, i dodał: „Ujrzyście niebiosą otwarte i aniołów Bożych wstępujących i zstępujących nad Syna Człowieczego” (J 1, 51). To widzenie jest zapowiedzią uwielbienia Chrystusa dokonanego przez Jego śmierć na krzyżu. On jest sędzią

– Synem Człowieczym – oraz drogą zbawienia, drabiną, po której ludzie będą mogli dojść do nieba. Wielki Post jest odpowiednim czasem, aby rozmyślać nad tajemnicą „drabiny krzyża” i podejmować trud wspinania się po niej.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Zainwestuj w fundamenty!

Anna Wardak

Każdy, kto przeżył budo-

wę własnego domu, wie, jak kluczową kwestią są mocne fundamenty, osadzone w stabilnym gruncie. I jak oślakane skutki mogą mieć błędy w projekcie czy wykonaniu, oszczędzanie na jakości materiałów albo ignorowanie pojawiających się z czasem rys i pęknięć.

Stabilnym gruntem, dającym pewne oparcie, jest sakrament małżeństwa, a fundamentem, na którym bezpiecznie opiera się rodzina, jest mocna i wierna miłość męża i żony. Może w teorii jest to dla nas „oczywista oczywistość”. Ale teoria, a życie życiem.

Trudno tu omówić wszystkie możliwe wiry i miazmy,

jednak rozmowy z wieloma małżeństwami pozwalają wychwycić pewne prawidłowości. Część z nich, mówią o początkach kryzysu, wskazuje moment narodzin dziecka. Ta wyczekana chwila nie się ze sobą słodką i subtelną pokusę przeniesienia punktu ciężkości relacji z siebie wzajemnie na dziecko czy dzieci. Matki, kierowane instynktem, łatwo zakochują się bez pamięci w słodkim małżeństwie, które cudownie pachnie, jest kompletnie bezradne i nie chrapie w nocy.

Często to mały Staś staje się wkrótce mężczyzną ich życia albo mała Zosia najważniejszą na świecie istotą. Zdezonizowani ojcowie nieraz podejmują walkę, zwłaszcza jeśli rywal na dłużej zagrzejemy na świecie istotą. Zdezonizowani ojcowie nieraz podejmują walkę, zwłaszcza jeśli rywal na dłużej zagrzejemy na świecie istotą. Zdezonizowani ojcowie nieraz podejmują walkę, zwłaszcza jeśli rywal na dłużej zagrzejemy na świecie istotą.

po prostu strategicznie wycofuje się na dogodne dla siebie pozycje. Praca, pasje, zbawienie świata – tu czują się bardziej kompetentni i doceniani niż w domu.

I tak to się toczy, dzieci rosną, a wraz z nimi problemy, potrzeby i wydatki. Większość rozmów krąży więc wokół nich. Sprawy rodzinne ogarnia głównie mama, ona jest szefem tego projektu, ona tu rządzi (choć czasem, wykończona, zarzuca mężowi, że się nie angażuje. Ciekawe dlaczego...?).

Gdy na zebranie do szkoły zdarzy się pójść ojcu, przestraszona nauczycielka pyta: A co się stało z żoną? Życie pędzi jak szalone, aż któregoś dnia... Stop! Od dawna nie ma już kochających się męża i żony, zastąpili ich „mamuś-

ka” i „tatusiek” (tak nawet do siebie mówią). A potem gniazdo pustoszeje i... wspólne życie traci sens. A z tym facetem chrapiącym obok łączymy tylko kredyt hipoteczny, bo już dawno skończyły się nam wspólne tematy.

Małżeńskie randki (od zaraz, a nie gdy dzieci podrosną; jeśli macie ważną sprawę, ja-

Stabilnym gruntem, dającym pewne oparcie, jest sakrament małżeństwa.

koś udaje wam się znaleźć opiekę), wieczorne rozmowy przy winie, małe niespodzianki, proste gesty miłości, oglądane ra-

zem filmy, miłe uśmiechy, dotknięcia, przytulenia, drobne przysługi, wspólne wyjazdy, choćby na jedną noc... To naprawdę nie jest fanaberia, luksusowa wykończeniówka domu – lecz mądra inwestycja w jego fundamenty.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Dziecko DDA

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Jestem córką alkoholika. Chodzę na psychoterapię i zastanawiam się, na ile ona może wyleczyć mnie i mój związek z chłopakiem. Czy jakiś rodzaj terapii jest skuteczniejszy od innych? Jestem zakochana, ale mam obawę, że wszystko popsuję. Chciałabym również budować naszą miłość nie tylko na zdrowiu psychicznym, lecz także duchowym.

Pyta Pani o skuteczność terapii DDA. Statystycznie rzecz ujmując, udaną terapię przechodzi jedna trzecia ludzi. Kierunki terapeutyczne różnią się, ale skuteczność jest wszędzie podobna. Ostatecznie decyduje determinacja osoby leczącej się i osobowość terapeuty czy terapeutki. Trzeba wybrać sobie osobę prowadzącą, która nam odpowiada i jest dostępna. Taką, przed którą można się otworzyć całkowicie bezpiecznie. A kwestię ostatecznej trwałości i skuteczności każdej ludzkiej terapii ostatecznie może zapewnić Jedyne Lekarz, Jezus Chrystus.

Pytanie o związek jest dobre, bo ludzie dobierają się w pary na podobnym poziomie stanu psychiki i ducha. Po dwóch, trzech latach terapii ludzie funkcjonują już inaczej. Chłopak czy przy-

jaciółka, którzy takiej pracy nie dokonali, mogą już do nas nie pasować. Po przejściu terapii ludzie dość często rozstają się ze starymi znajomymi i starymi sympatiami. Warto, by porozmawiała Pani z terapeutą o tych wszystkich niepokojach i w rozmowie przyjrzała się uważnie swoim obawom. Decydujący wpływ na przetrwanie relacji z chłopakiem ma wzajemny szacunek. Jeśli

obie osoby czują się uszanowane w związku, stanowi to fundamentalną bazę dla rozwoju miłości i przyjaźni.

Z podziwem przeczytałem list od Pani. Rzadko u ludzi zakochanych zdarza się świadomość, że nawet najpiękniejsze uczucia powinny opierać się na zdrowiu psychicznym i duchowym. Wiele osób zrywa terapię, bo sądzi, że miłość im wystarczy. Tymczasem osoby DDA bez terapii praktycznie nie są w stanie stworzyć zdrowych związków. Wiele też osób w zakochaniu pozostawia Boga i Jego słowo. Z perspektywy całego życia jest to błąd, który ujawnia swoje skutki dopiero po latach. Gratuluję Pani samoświadomości.

Najlepszą znaną mi książką o związkach DDA jest „Lęk przed bliskością” Janet Woititz. Polecam też „Powrót do swego wewnętrznego domu” Jim Bradshaw. Książki na Pani poziomie pisze Tommy Hellsten. Wspominam o publikacjach, bo pozwalają one zorientować się ogólnie, co dla Pani związku będzie rozwojowe, potrzebne, korzystne, a co błędne. Lektury, audycje, e-booki nie zastąpią oczywiście indywidualnej terapii.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Z perspektywy krzyża

Ból jest nieodłączną częścią ludzkiego życia. Towarzyszy nam w różnych momentach życia i choć czasem jesteśmy przygotowani na jego przyjęcie, to bywa też i tak, że przychodzi zupełnie znienacka.

Czasem doskwiera tylko fizycznie, a innym razem – co, wbrew pozorom, oko drugiego człowieka też może dostrzec – boli jedynie dusza. Ból ma jeszcze to do siebie, że często koncentruje większość naszej uwagi – o ile nie całą. W ludzkiej słabości tracimy wtedy ostrość spojrzenia na rzeczywistość.

A co w chwili ponadludzkiego cierpienia dostrzega Bóg-Człowiek, który wszystko widzi i wszystko wie? Do przyjęcia tej perspektywy zachęca nas dominikanin o. Antonin-Dalmece Sertillanges, stawiając pozornie

proste, a jednocześnie prowokujące pytanie: Co Jezus widział z krzyża?

Autor zaprasza do refleksji, która na pewno nie pozostanie bez owoców. „Już dłużej nie zwlekając, razem z Jezusem Chrystusem otwórz-

my zatem pobożnie oczy ciała i oczy intelektu. «Przyoblekając się» w Jezusa, przyjmijmy Jego myśl i Jego serce. Być może w ten sposób niewidzialny świat, w którym porusza się Jego dusza, ukaże nam się z większą mocą. Być może zostanie nam dana łaska bardziej osobistego utożsamienia»./amd

Antonin-Dalmece Sertillanges OP
„Co Jezus widział z krzyża”
tłum. Angelika Kuryś
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2022

Biegasz w kółko?

Świat daje nam dziś kuszącą ofertę, jeśli chodzi o wypełnienie czasu. A my, często bez zastanowienia i umiaru, chcemy skorzystać ze wszystkiego, z czego się da. Dajemy się wciągnąć w gonić życia. Skrupulatnie wypełniamy terminarz – doba to tylko dwadzieścia cztery godziny, a my mamy jeszcze tyle do zrobienia! Przychodzi jednak taki moment, gdy po prostu już zmęczeni gubimy odpowiedź na pytanie: po co to wszystko, jaki jest sens?

Książka Henriego Nouwena „W drodze z Jezusem. Podróż wewnętrzna na przekór niepokojom” jest dla każdego, kto chciałby szczerze powiedzieć: „Teraz wiem, po co żyję!”. Autor, pisząc o znaczeniu naśladowania Jezusa w epoce niepo-

koju, dzieli się refleksją, że do zaspokojenia najgłębszych ludzkich potrzeb wystarczy Ewangelia. Nouwen podkreśla, że „to na ten nasz dogłębnie zmęczony świat Bóg posłał Jezusa,

aby przemówił głosem miłości. „Pójdź za mną – mówi Jezus. – Nie biegnij w kółko. Idź za mną. Nie siedź tak. Idź za mną”. Ten głos miłości, jak pisze autor, może zmienić wszystko: „naszą bieżącą albo bierność przekształcić w życie

skupione i obdarzone celem”. To on sprawi, że odkryjemy, dokąd właściwie idziemy./amd

Henri J. M. Nouwen
„W drodze z Jezusem. Podróż wewnętrzna na przekór niepokojom”
Opr. Gabrielle Earnshaw
Tłum. Justyna Grzegorzczak
Wydawnictwo W drodze,
Poznań 2022

Kościół
św. Kazimierza
w Grzebowilku

fol. Michael De Klerck

Warto wybrać się na drogę krzyżową z inscenizacją misterium męki Pańskiej do Grzebowilku nieopodal Kołbieli. Wiosną przyjechać tu na Kaziuki, a jesienią na Tereźjadę.

Mimo że parafia św. Kazimierza w Grzebowilku liczy tylko 840 osób z wsi Chelst, Grzebowilk, Oleksin, Rudzienko, Teresin, imponuje liczbą pomysłów ożywiających życie parafialne.

WOJSKO ŚW. KAZIMIERZA

Przed pandemią w parafii odbywał się festyn Kaziuki. – W tym roku planujemy powrócić do odpustowego zwyczaju, organizując m.in. występy zespołów ludowych i kiermasz przetworów – objaśnia proboszcz ks. Włodzimierz Serżysko. Zebrane pieniądze zostaną przeznaczone na remont schodów prowadzących do kościoła. Ciekawostką jest fakt, że na uroczystości odpustowe parafianki ubierają się w stroje ludowe typowe dla okolic Kołbieli, wyszywane z lnianych i wełnianych tkanin.

Ks. Włodzimierz przed Kaziukami ma zamiar wprowadzić cotygodniowe nabożeństwo za wstawiennictwem św. Kazimierza. W najbliższym roku chce wraz z parafianami wybrać się na pielgrzymkę na Litwę, śladami św. Kazimierza Królewicza. – Zależy mi na zamówieniu figury świętego patrona oraz przeprowadzeniu peregrynacji między domami parafian – podkreśla duchowny.

W parafii działa grupa modlitewna Wojsko św. Kazimierza, która zrzesza około trzydziestu mężczyzn, tworzących różę różańcową. Spotkania mają charakter modlitewno-formacyjny, z konferencją duchową o patronie parafii. Żołnierz św. Kazimierza Michael De Klerck opowiada, że do grupy należą w większości ojcowie. – Przykładem staramy się pokazywać najbliższemu otocze-

niu, że najwyższym autorytetem jest dla nas Pan Bóg – zaznacza. Wojsko św. Kazimierza aktywnie włącza się w prace fizyczne wokół kościoła. W najbliższym czasie pielęgnacji będzie wymagać trzydzieści rozrośniętych lip wzdłuż płotu parafialnego, które stwarzają zagrożenie dla linii energetycznej. – Zaprosiłem osoby z przedsiębiorstwa ogrodniczego, które pokażą nam, w jaki sposób uformować drzewa, by wyglądały estetycznie. Wierni

wilku do Teresina, z Mszą świętą na miejscu i festynem – zapowiada.

MISTERIUM PASYJNE

Istotnym wydarzeniem jest dla parafii organizacja drogi krzyżowej z inscenizacją pasyjną. W bieżącym roku odbędzie się ona o godz. 15.00 w Niedzielę Palmową, a prowadzić będzie po leśnych ścieżkach parafii. – Aktorzy odegrają poszczególne sce-

Ożywieni tradycją

Patryk
Lubrzyński

Misterium męki Pańskiej

fol. Grzegorz Dziugiet

mogą zobowiązać się do dbania o wybraną lipę – informuje ks. Serżysko.

Rada parafialna realnie wpływa na najważniejsze decyzje dotyczące zarządzania parafią. Niejednokrotnie zgłasza stanowisko odmienne od księdza proboszcza. Ma też kompetencje ekonomiczne, na przykład kontroluje sprawozdania finansowe. Dzięki zaangażowaniu rady parafia uzyskała odpis od podatku na cele religijne. Michael De Klerck dodaje, że aktywna rada parafialna zwiększa entuzjazm ludzi do działania.

TEREZJADA

Nie tylko św. Kazimierz jest czczony w parafii w sposób szczególny, na jej terenie znajduje się również kaplica św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Teresinie. Wewnątrz umieszczone są relikwie karmelitanki. – Wielokrotnie widuję tam wiernych, którzy szczególnie w sytuacjach problematycznych zawierają życie świętej z Lisieux – opowiada proboszcz. W pierwszą niedzielę października organizowana jest Tereźjada, czyli uroczystości odpustowe ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus. – Chciałbym wrócić do tradycji pieszej pielgrzymki z Grzebo-

ny, a w drodze do kolejnej stacji rozważymy sens duchowy obejranej inscenizacji – relacjonuje duszpasterz.

Michael De Klerck wyznaje, że uczestnictwo w misterium pasyjnym jest dla niego źródłem odczuwalnych łask Bożych i pomaga dobrze przygotować się do świąt wielkanocnych. – Inszenizacja angażuje nie tylko umysł, ale także zmysły. Dzięki temu dusza może odnieść większą korzyść – przekonuje. Wierni sami układają scenariusz misterium i szyją stroje, a ochotnicy wcielają się w poszczególne role. Corocznie droga krzyżowa z inscenizacją ma inny temat przewodni, który nawiązuje do aktualnych problemów społecznych. – Będę zachęcał parafian, aby tegoroczne hasło było inspirowane słowami św. Jana Pawła II „Nie lękajcie się” – puentuje ksiądz proboszcz.

Parafia św. Kazimierza Królewicza,
ul. Mazowiecka 45
Grzebowilk, 05-332 Siennica,
tel. 784 601 274,
e-mail: parafia.grzebowilk@figowiec.net
www.figowiec.net

W SKRÓCIE

■ **Rocznica Papieża Franciszka.**

W 9. rocznicę wyboru Papieża Franciszka uroczystej Mszy Świętej z udziałem Episkopatu Polski 14 marca o godz. 18.00 w Świątyni Opatrzności Bożej przy ul. Hożusza 1 będzie przewodniczył nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio.

■ **Rozeznaj powołanie.** Alumnii Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego Archidiecezji Warszawskiej, przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54 w Warszawie zapraszają w dn. 11-12 marca na dzień skupienia dla rozeznających powołanie. W dn. 20-22 maja zapraszają na rekolekcje uczniów dwóch ostatnich klas szkoły średniej, studentów oraz osoby pracujące. Zapisy prowadzone są przez formularz. Kontakt mailowy: powolania@wmsd.waw.pl, facebook: [wmsdwaw](https://www.facebook.com/wmsdwaw). Szczegóły: <https://archwawa.pl/>

■ **Uwaga na oszustów!** Starostwo Powiatowe w Wołominie przestrzega przed oszustami podszywającymi się pod pracowników urzędu. Usiłują oni umówić się na wizytę w domach mieszkańców, by przedstawić szczegóły programu informacyjnego w sprawie zielonej energii oraz przekazać prezenty. Każde takie działania należy zgłaszać odpowiednim służbom.

■ **ZUS na Pradze Północ.** Od 28 lutego mieszkańcy Warszawy mogą ponownie odwiedzać Salę Obsługi Klienta w budynku przy ul. 11 Listopada. Od 2020 r. trwała gruntowna termomodernizacja budynku. Petenci korzystali w tym czasie z usług Sali Obsługi Klienta w siedzibie II Oddziału ZUS w Warszawie, przy ul. Podskarbińskiej.

■ **Dom opieki dla seniorów.** Stołeczne Centrum Opiekuńczo-Lecznicze przy ul. Mehoffera w Warszawie powiększy się o nowy pawilon. Wybudowany zostanie dwupiętrowy budynek dla blisko 200 pacjentów. Będą w nim pokoje jedno- i dwuosobowe z łazienkami, sale rehabilitacyjne, sale do prowadzenia terapii zajęciowej, pokoje lekarskie, pielęgniarskie, apteka. Inwestycja znajduje się na etapie wyboru wykonawcy robót budowlanych. Całkowity koszt szacowany jest na 46 mln zł, z czego dotacja m.st. Warszawy to 33 mln zł oraz 4 mln zł to wsparcie samorządu województwa.

■ **Korty Legii.** Władze Warszawy domagają się powrotu kortów tenisowych przy ul. Myśliwieckiej do Legii Warszawa S.A. Wydzierżawione w 2019 r. korty po rozpadach spółek udziałowców znalazły się w spółce należącej do Dariusza Mioduskiego, właściciela Legii Warszawa.

O ODRODZENIE STOLICY

W Roku św. Zygmunta Felińskiego siostry Rodziny Maryi zapraszają na comiesięczne nabożeństwa za wstawiennictwem arcybiskupa Warszawy i założyciela zgromadzenia odbywające się w kaplicy przy ul. Hożej 53 w Warszawie. Zakonnice i goście modlą się o duchowe odrodzenie stolicy. – Zapraszamy każdego 17 dnia miesiąca na nabożeństwo z modlitwą o godz. 19.00 – zachęcają.

fol. FBmuzeumfelińskiego

fol. www.youtube.com

DLA NIEWTAJEMNICZONYCH

Z cyklu „Duchowość dla Warszawy” w auli odczytowej Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi odbył się 24 lutego wykład pt. „Eucharystia dla (nie)wtajemniczonych. Po co chodzimy na Mszę Świętą?”. Z tematem zmierzili się rzeszowscy liturgi-

ści: ks. dr Sławomir Jezierski oraz ks. dr Tomasz Bać. Prelegenci podkreślali, że nie można podać instrukcji na to, czym jest Eucharystia, gdyż jest to miłość, relacja, którą należy przeżyć. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

CHRZEŚCIJAŃSKI OBOWIĄZEK

W kościele św. Stanisława Kostki na warszawskim Żoliborzu 27 lutego odprawiona została Msza Święta za Ojczyznę w 40. rocznicę pierwszej Eucharystii sprawowanej przez bł. ks. Jerzego Popiełuszkę. Proboszcz ks. Marcin Brzeziń-

ski podkreślał, że modlitwa za Ojczyznę jest chrześcijańskim obowiązkiem. – Bóg, dając nam ziemską Ojczyznę, chce także naszej współpracy z Nim, by On mógł jej błogosławić i prowadzić ją ku dobru – wskazywał duchowny.

fol. FB/Parafia-św-Stanisława-Kostki-w-Warszawie

NOWY KOMITET

Metropolita łódzki Grzegorz Ryś powołał Komitet Pomocy Migrantom – ofiarom wojny na Ukrainie, w którego skład wchodzi osoby duchowne i świeckie. Metropolita łódzki wyjaśnia, że celem komitetu jest konkretna i natychmiastowa pomoc osobom przybywającym do Łodzi z terenów objętych działaniami wojennymi. – Chcemy stworzyć warunki do życia i umożliwić im tymczasowy pobyt wśród nas! – dodaje prezes Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych, Agnieszka Niedzwiedzka./**ks. Paweł Kłys**

foto. ks. Paweł Kłys

MOC MODLITWY

W diecezji warszawsko-praskiej odbyły się Msze św. i nabożeństwa w intencji pokoju w Ukrainie i o błogosławieństwo dla Polski. Parafia św. Jana Chrzciciela i św. Stanisława BM w Stanisławowie zorganizowała 25 lutego modlitwę różańcową z adoracją Najświętszego Sakramentu zakończoną błogosławieństwem i Apelem Jasnogórskim. Parafie Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Dębem Wielkim i Matki Bożej Nieustającej Po-

mocy w Duczkach 26 lutego wzięły udział w ogólnopolskiej „Nocy walki o błogosławieństwo dla Polski”, błagając, by Bóg miłosierny zachował nasz kraj od wojny i zniszczenia.

W parafii Nawrócenia św. Pawła w Warszawie we Mszy św. w intencji ojczyzny i pokoju dla Ukrainy, na zaproszenie proboszcza ks. Bogusław Kowalskiego, uczestniczyli środowiska kibicowskie. Liturgii przewodniczył i okolicznościowe kazanie wygłosił duszpasterz polskich kibiców ks. Jarosław Wąsowicz SDB.

OBCHODY WYKLĘTYCH

Z okazji przypadającego 1 marca Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych w PRL przy ul. Rakowieckiej 37 w Warszawie odbyła się 24 lutego Msza Święta w intencji gen. Augusta Fieldorfa „Nila” oraz beatyfikacji abp. Antoniego Baraniaka. Wydarzenie poprzedziło złożenie kwiatów przez dyrektora Muzeum Jacka Pawłowicza w celi z szubienicą – miejscu śmierci gen. Nila.

foto. PAP/Mateusz Marek

PROŚBA O POKÓJ

W łódzkiej parafii Ofiarowania Pańskiego Kościoła grekokatolickiego gościł abp Eugeniusz Popowicz – metropolita przemysko-warszawski obrządku bizantyjsko-ukraińskiego. Przewodniczył Boskiej Liturgii, wygłosił kazanie oraz spo-

tkał się z wiernymi łódzkiej wspólnoty grekokatolickiej. – Większość wiernych parafii to są osoby, które przybyły do Łodzi z Ukrainy. Myślami; z tego, co sami mówią, są ze swoimi rodzinami – tłumaczył abp Popowicz./**ks. Paweł Kłys**

foto. ks. Paweł Kłys

■ **Koncert Niezłomnym.** Koncert z okazji Dnia Żołnierzy Wyklętych w solidarności z Ukrainą organizują Fundacja AVE i Urząd Dzielnicy Białoleka 5 marca o godz. 15.00. Wśród wykonawców będzie między innymi 19-letni utalentowany akordeonista Alexander Rymar z Kijowa, a koncertowi chóru Ave i zespołu Vis a Vis towarzyszyć będzie promocja audiobooka wydanego przez Fundację AVE z niepublikowanymi dotychczas pamiątkami mjr. Mariana Kozłowskiego, białoleckiego Niezłomnego. Koncert w Białoleckim Ośrodku Kultury przy ul. van Gogha 1.

■ **Pomoc Caritas i Maltańczyków.** Caritas Archidiecezji Warszawskiej zaprasza do deklarowania telefonicznie pomocy dla uchodźców. Potrzebne są koce, kołdry, odzież, żywność, artykuły chemiczne i miejsca do zatrzymania się uchodźców – wolny pokój, mieszkanie. Caritas będzie kontaktować osoby potrzebujące z darczyńcami. Informacje można przekazywać mailowo: warszawa@caritasaw.pl lub tel. 22 828-18-15. Z kolei Związek Polskich Kawalerów Maltańskich oferuje pomoc w znalezieniu schronienia w polskich domach i parafiach, kontakt: hanna.wesolowskatarzec@zakonmaltanski.pl.

■ **Dary dla Sosnowki.** Fundacja AVE wraz z ukraińską Fundacją Eko-Miłosierdzia organizują pomoc dla mieszkańców miejscowości Sosnowka k. Lwowa. Potrzebne są leki, środki higieniczne, medyczne i opatrunkowe, żywność o długim terminie ważności, ciepłe ubrania we wszystkich rozmiarach. Dary można składać w Fundacji AVE, ul. Ceramiczna 29/1 na warszawskim Tarchominie we wtorki, środy i czwartki w godz. 17.00-20.30 lub po umówieniu telefonicznym: 608-178-447.

■ **Pomoc z powiatu Legionowo.** Powiat legionowski 28 lutego uruchomił zbiórkę rzeczy, które przekazuje swojemu partnerskiemu rejonowi kosowskiemu w Ukrainie, gdzie są przyjmowani uchodźcy z centralnej, wschodniej i południowej Ukrainy. Przynosić można dmuchane materace, poduszki, śpiwory i karimaty, komplety pościeli, środki higieniczne. Istotne, by były to rzeczy nowe lub w dobrym stanie, niezniszczone. Odbierane są w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Legionowo ul. Sikorskiego 11, budynek B, od strony ul. Fabrycznej, w godzinach 8.00-16.00. Należy wchodzić głównym wejściem i kierować się do sekretariatu.

■ **Zbiórka fotelików.** Ukraińcy mieszkający w Polsce wraz ze swymi przyjaciółmi z pracy poprosili o foteliki samochodowe, aby móc bezpiecznie przewozić dzieci z granicy polsko-ukraińskiej. Punkt zbiórki otwarto przy parafii św. Barbary w Warszawie, ul. Nowogrodzka 51. Foteliki można dostarczać po każdej Mszy Świętej.

Twórczo o synodalności

fol. Irena Świerdzewska

Symposium „Po co Synod o synodalności” odbyło się 26 lutego w seminarium duchownym diecezji warszawsko-praskiej na Tarchominie. Spotkanie rozpoczął modlitwą bp Romuald Kamiński.

Rektor seminarium ks. dr Tomasz Sztajerałd przywitał uczestników, przedstawicieli księży proboszczów, wikariuszy, zgromadzeń zakonnych, instytutów życia konsekrowanego, duszpasterstw specjalistycznych, wspólnot parafialnych, ruchów religijnych, ministran-

tów. Obecny był zespół koordynujący pracami synodalnymi w diecezji: Ewa Grąbczewska, ks. prał. Andrzej Kuflikowski, ks. Rafał Jabłkowski. – Synod jest po to, aby uprzedzać pewne wydarzenia albo przygotowywać pewne rozstrzygnięcia, zapobiegać problemom, które mogą powstać w przyszłości – podkreślił w swoim wykładzie ks. prof. dr hab. Leszek Misiarczyk.

Prof. dr hab. Aleksander Bańka, który był delegatem Kościoła w Polsce na otwar-

cie procesu synodalnego w Rzymie, wyjaśnił oczekiwania papieża Franciszka. – To jest synod o pewnym sposobie spotkania, dialogu, stylu budowania relacji, na który my w Kościele cierpimy jako na fundamentalny deficyt. Istotą spotkania jest rozeznawanie. Zakłada ono spotkanie w życzliwości, słuchanie siebie nawzajem, a przede wszystkim zbudowanie klimatu modlitwy, w którym wyrośnie pewne doświadczenie. Nawet jeśli nie dojdziemy do konsensusu, to zbudujemy klimat dialogu, w którym pojawią się pomysły, zrodzi się inspiracja. To będzie ważniejsze niż zebrane w ankiecie wnioski – podkreślił prof. Bańka.

Zgromadzeni na sympozjum uczestniczyli w nabożeństwie liturgicznym, któremu przewodniczył bp Jacek Grzybowski. – Katolicyść znaczy jedność. Ta jedność dziś jest zagrożona, staje się wręcz przeszkodą, bo przyzwyczailiśmy się do odrzucania obiektywności prawdy na rzecz tolerancji różnorodności, nie szukamy wspólnego mianownika – mówił w homilii bp Jacek Grzybowski. – Największym wyzwaniem stojącym przed nami jest nauczyć się żyć ze sobą, współpracować, dyskutować – podkreślił.

Uczestnicy sympozjum spotkali się w małych grupach na rozmowie. Spotkanie zakończyła debata na temat małżeństwa prowadzona przez ks. Roberta Wielądka z udziałem małżeństwa Weroniki i Jana Kostrzewów, Anny Wardak, Marcina Gomulki i prof. Aleksandra Bańki.

Irena Świerdzewska

W obydwu diecezjach warszawskich znajduje się cerkiew i dziesięć stałych miejsc, gdzie sprawowana jest liturgia dla katolików obrządku wschodniego. Na modlitwie gromadzą się tu głównie Ukraińcy.

Cerkiew grekokatolicka znajduje się przy klasztorze oo. Bazylianów przy ul. Miodowej. – Obok liturgii prowadzimy katechezy i spotkania biblijne – mówi o. Piotr Kuszka, bazylianin. Choć katolicy obrządku wschodniego nie mają więcej własnych świątyń, miejsca od kilku lat użyczają im parafie rzymsko-katolickie. – Mamy od lat dobrą współpracę i wsparcie, bp Romuald Kamiński prosił proboszczów o udostępnianie miejsc – mówi ks. Władimir Raczkowski, grekokatolicki kapłan.

W archidiecezji warszawskiej pracuje ok. 200 tys. osób z Ukrainy. Mężczyźni wyjeżdżają, by walczyć w obronie swojej ojczyzny. Z Ukrainy przybywają kobiety i dzieci, przyjmowane są w polskich rodzinach. – Otwartość jest wzruszająca i budująca – mówi ks. Bogdan Kruba, dziekan dekanatu warszawsko-lódzkiego.

Duszpasterstwo grekokatolików

Diecezja warszawsko-praska kaplice:

- Warszawa Tarchomin, ul. Myśliborska 100, w domu parafialnym parafii Matki Bożej Pięknego Miłości, Msza Święta w niedzielę o godz. 11.30, w dni powszednie o godz. 19.00
- Warszawa Grochów, ul. Spalinowa 2, w odrębnej kaplicy udostępnionej przy kościele MB Królowej Polskich Męczenników, Msze Święte w niedzielę o godz. 9.30, 11.15, 19.00, w soboty o godz. 8.00 Msza Święta za zmarłych
- Legionowo, ul. Ks. J. Schabowskiego, przy parafii św. Jana Kantego, w Wieczerniku – Msza Święta w niedzielę o godz. 9.00

Archidiecezja Warszawska:

- Parafia grekokatolicka Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny w Warszawie, ul. Miodowa 16, Msze Święte w niedzielę o godz. 7.00, 9.00, 11.00, 14.00, 18.00, a o godz. 15.30 w jęz. białoruskim; w dni powszednie Msze Święte o godz. 7.00 i 17.30. W czwartki spotkania biblijne o godz. 19.15

- Warszawa Mokotów, ul. Domaniewska 20, w kościele dolnym NMP Matki Kościoła, Msze Święte w niedzielę o godz. 8.00, 10.00, 12.15, w dni powszednie o godz. 19.00, kościół dolny otwarty w godz. 6.30-14.00
- Piaseczno, pl. Piłsudskiego, pomieszczenia parafialne (czerwona sala) w parafii św. Anny, Msze Święte w niedzielę o godz. 9.30, 11.30; w dni powszednie w kaplicy w starej szkole, ul. Chyliczkowska 20e, Msza Święta o godz. 19.00
- Pruszków, ul. Helenowska 3, dolny kościół parafii św. Józefa, Msza Święta w niedzielę o godz. 10.00, w dni powszednie o godz. 19.00
- Ożarów Maz., ul. Poznańska 183, przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego, Msza Święta w sobotę o godz. 19.00
- Grójec, ul. Jana Pawła II 24, przy kościele Miłosierdzia Bożego, Msza Święta w niedzielę o godz. 14.30.

Solidarni z braćmi

Archidiecezja warszawska zadeklarowała gotowość przyjęcia w swoich ośrodkach rekolekcyjnych około 140 osób – uchodźców z Ukrainy. W związku z wciąż zmieniającą się sytuacją władze diecezjalne pozostają w kontakcie z wojewodą mazowieckim Konstantym Radziwiłłem, który na Mazowszu koordynuje organizowanie pomocy dla spodziewanej fali uchodźców.

– Kard. Nycz zwróci się do wszystkich parafii archidiecezji warszawskiej z prośbą o wygospodarowanie miejsc dla naszych braci Ukraińców – zapowiedział ks. Przemysław Śliwiński, rzecznik archidiecezji warszawskiej.

Metropolita warszawski zachęca do odprawiania w parafiach bądź indywidualnie codziennego różańca w intencji pokoju dla Ukrainy. Wymownym znakiem modlitwy i solidarności będzie też po każdej Mszy Świętej w warszawskich parafiach śpiew suplikacji z prośbą do Boga o wybaczenie „od powietrza, głodu, ognia i wojny”. Archidiecezja warszawska włączy się też w ogłoszoną zbiórkę Caritas Polska pod hasłem „Pomoc dla Ukrainy”. – Agresja Rosji na Ukrainę jest dla nas wezwaniem do intensywnej modlitwy i postu w intencji pokoju – we wszystkich diecezjach, parafiach i w rodzinach, ale także sprawdzianem z naszej solidarności, na ile rzeczywiście się nią kierujemy – powiedział kard. Nycz.

Bohaterom bitwy

W 191. rocznicę Bitwy o Olszynkę Grochowską 27 lutego w parafii Najczystszego Serca Maryi odbyły się uroczystości upamiętniające to wydarzenie. Bp Romuald Kamiński przewodniczył Mszy Świętej w intencji bohaterów. W tym dniu parafia przeżywała także 97. rocznicę powstania.

Ordynariusz warszawsko-praski podkreślił, że Bitwa o Olszynkę Grochowską jest częścią trudnej historii naszej Ojczyzny. – 191. rocznica krwawej bitwy o Olszynkę Grochowską to część dziejów powstania listopadowego. To świadectwo nieustannych pragnień, by żyć godnie, jak przystało dzieciom Bożym. Trudno sobie wyobrazić, że tutaj, w tej okolicy, kiedy zagasło słońce 25 lutego 1831 r., ziemia została usłana prawie 15 tysiącami poległych żołnierzy z obu stron – mówił bp Kamiński.

Hierarcha nawiązał do sytuacji w Ukrainie i rosyjskiej agresji na ten kraj. – Dziś kiedy rozważamy wydarzenia sprzed 191 laty, to nasze myśli biegną w kierunku wiadomości, które zewsząd do nas docierają, bo oto na ziemi pobratymczej trwa wojna. Ten sam agresor, te same cierpienia i pytania. Jak długo będziemy żyć, wypełniając ten sam scenariusz? – pytał biskup diecezji warszawsko-praskiej.

Po Mszy Świętej wierni wzięli udział w przemarszu do Pomnika w Alei Chwały u zbiegu ulic Traczy i Chełmżyńskiej przy akompaniamencie „Warszawianki”. Przy monumencie odegrano hymn narodowy. Uczestnicy modlili się w intencji poległych, miały też miejsce wystąpienia okolicznościowe. Uroczystość zakończyła się apelem pamięci, salwą honorową oraz ceremonią złożenia wieńców.

Na pomoc Ukrainie

Zachęcam do dalszego wspierania naszych przyjaciół z Ukrainy. W tych trudnych chwilach powierzajmy sprawy pokoju na świecie oraz nas samych Bożej Opatrzności i opiece Matki Bożej Zwycięskiej – napisał w specjalnym liście ordynariusz warszawsko-praskiej diecezji bp Romuald Kamiński. Diecezja pozostaje w kontakcie ze służbami państwowymi.

– Jeżeli dostaniemy taki sygnał, to w ciągu kilku-, kilkunastu godzin jesteśmy w stanie przyjąć 60 osób w ośrodku Caritas w Urlach. Mamy wstępnie inne miejsca. Będziemy w kontakcie z naszymi parafiami i chcemy organizować kolejne miejsca w miarę potrzeb – zapowiedział rzecznik diecezji Jakub Troszyński.

W niedzielę 6 marca w parafiach diecezji warszawsko-

-praskiej, które chcą przyłączyć się do akcji pomocowej, będzie przeprowadzona zbiórka darów rzeczowych, takich jak koce, kołdry, poduszki, pościel, ręczniki oraz ubrania, a także kosmetyki – mydła, płyny do kąpieli czy pasty do zębów. Wierni są proszeni o przynoszenie tylko rzeczy nowych. Dary będą przekazane uchodźcom

z Ukrainy, których przyjmie ośrodek Caritas diecezji warszawsko-praskiej w Urlach oraz inne miejsca ich pobytu na terenie diecezji.

Księża proboszczowie parafii pozawarszawskich proszeni są o niezwłoczne dostarczenie zebranych rzeczy do księży dziekanów, od których dary odbierze transport Caritas. W przypadku kościołów warszawskich, odbiór będzie możliwy z każdej parafii. Więcej informacji u koordynatora z ramienia Caritas DW-P; tel. 881-512-212; email: osrodekcaritasurle@gmail.com.

Ponadto parafia Narodzenia Pańskiego przy ul. Ostrobramskiej 72 na warszawskim Witołinie uruchomiła dla obywateli Ukrainy poradnię psychologiczną, która oferuje możliwość rozmowy z psychologiem po wcześniejszym umówieniu się pod numerem tel. 697-220-400.

foto: PAP/Paweł Supernak

Kościoły stacyjne

Od ośmiu lat mieszkańcy Warszawy praktykują w Wielkim Poście dawną tradycję pielgrzymowania do wielkopostnych kościołów stacyjnych. – Doświadczenie minionych lat pokazuje, że wierni coraz liczniej podejmują inicjatywę tej jedynej w swoim rodzaju pielgrzymki, traktując ją jako indywidualne pogłębienie przeżywania Wielkiego Postu oraz przygotowanie do Triduum Paschalnego. Bardzo prosimy duszpasterzy o zachęcenie do nawiedzania kościołów – mówi kanclerz Kurii Warszawsko-Praskiej ks. dr Dariusz Szczepaniuk.

Harmonogram:

- 6 marca – I niedziela Wielkiego Postu – bazylika św. Michała Archanioła i św. Floriana Męczennika, katedra warszawsko-praska (ul. Floriańska 3, diecezja warszawsko-praska)
- 7 marca – poniedziałek – parafia bł. Władysława z Gielniowa (ul. Przy Bazarach 3, archidiecezja warszawska)
- 8 marca – wtorek – parafia św. Faustyny (ul. Żuromińska 2, DW-P)
- 9 marca – środa – parafia św. Andrzeja Boboli (ul. Rakowiecka 61, AW)
- 10 marca – czwartek – parafia MB Królowej Aniołów (ul. ks. Markiewicza 1, AW)
- 11 marca – piątek – parafia św. Ojca Pio (ul. Fieldorfa 1, DW-P)
- 12 marca – sobota – parafia św. Stanisława Kostki (ul. Hozjusza 2, AW)
- 13 marca – II niedziela Wielkiego Postu – bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela (ul. Świętojańska 8, AW)
- 14 marca – poniedziałek – parafia MB z Lourdes (ul. Wileńska 69, DW-P)
- 15 marca – wtorek – parafia Niepokalanego Poczęcia NMP (ul. Przy Agorze 9, AW)
- 16 marca – środa – parafia św. Jakuba Apostoła (ul. Grójecka 38, AW)
- 17 marca – czwartek – parafia Narodzenia Pańskiego (ul. Ostrobramska 72, DW-P)
- 18 marca – piątek – parafia św. Maksymiliana Marii Kolbego (ul. Rzymowskiego 35, AW)
- 19 marca – sobota – parafia Nawiedzenia NMP (ul. Przyrynek 2, AW)
- 20 marca – III niedziela Wielkiego Postu – bazylika Najświętszego Serca Jezusowego (ul. Kawęczyńska 53, DW-P)
- 21 marca – poniedziałek – parafia św. Michała Archanioła (ul. Puławska 95, AW)
- 22 marca – wtorek – parafia Świętej Trójcy (ul. Solec 61, AW)
- 23 marca – środa – parafia św. Wincencego Pallottiego (ul. Skaryszewska 12, DW-P)

- 24 marca – czwartek – parafia św. Tomasa Apostoła (ul. Dereniowa 12, AW)
- 25 marca – piątek – parafia Podwyższenia Krzyża (ul. Słomiana 2/4, AW)
- 26 marca – sobota – parafia Chrystusa Króla (ul. Tykocińska 27/35, DW-P)
- 27 marca – IV niedziela Wielkiego Postu – bazylika Świętego Krzyża (ul. Krakowskie Przedmieście 3, AW)
- 28 marca – poniedziałek – parafia Ofiarowania Pańskiego (ul. Stryeńskich 21, AW)
- 29 marca – wtorek – parafia Świętej Rodziny (ul. Rozwadowska 9/11, DW-P)
- 30 marca – środa – parafia św. Franciszka z Asyżu (ul. Hynka 4 A, AW)
- 31 marca – czwartek – parafia Wszystkich Świętych (Plac Grzybowski 3/5, AW)
- 1 kwietnia – piątek – parafia MB Różaniec (ul. Wysockiego 8, DW-P)

- 2 kwietnia – sobota – parafia MB Wspomożycielki Wiernych (ul. Conrada 7, AW)
- 3 kwietnia – V niedziela Wielkiego Postu – konkatedra MB Zwycięskiej, parafia Bożego Ciała na Kamionku (ul. Grochowska 365, DW-P)
- 4 kwietnia – poniedziałek – parafia św. Augustyna (ul. Nowolipie 18, AW)
- 5 kwietnia – wtorek – parafia Najczystszego Serca Maryi (ul. Chłopickiego 2, DW-P)
- 6 kwietnia – środa – parafia Najświętszej Maryi Panny Matki Miłosierdzia (ul. Bonifacego 9, AW)
- 7 kwietnia – czwartek – parafia św. Zygmunta (Plac Konfederacji 55, AW)
- 8 kwietnia – piątek – parafia MB Nieustającej Pomocy (ul. Nobla 16, DW-P)
- 9 kwietnia – sobota – parafia Zmartwychwstania Pańskiego (ul. Księcia Ziemowita 39, DW-P)

- 10 kwietnia – Niedziela Palmowa, czyli Męki Pańskiej – parafia Wniebowstąpienia Pańskiego (ul. Komisji Edukacji Narodowej 101, AW)

Program ramowy dnia stacyjnego:

Niedziele do południa

- otwarcie kościoła 6.00–21.00
- Msze Święte wg porządku w parafii
- wystawienie Najświętszego Sakramentu i adoracja*
- stała całodzienna spowiedź
- 12.00 – Anioł Pański i Różaniec (tajemnice bolesne*)

po południu

- 15.00 – Koronka do Miłosierdzia Bożego (Droga Krzyżowa*)
- 17.00 – Gorzkie żale z kazaniem pasyjnym (w bazylice Świętego Krzyża – 18.00)
- 20.00 – Msza Święta
- 21.00 – Apel Jasnogórski

* nabożeństwa wg możliwości kościołów stacyjnych

Dni powszednie do południa

- otwarcie kościoła 6.00–21.00
- Msze Święte wg porządku w parafii
- wystawienie Najświętszego Sakramentu i adoracja (do godz. 15.00)
- stała całodzienna spowiedź
- 12.00 – Anioł Pański i Różaniec (tajemnice bolesne)

po południu

- 15.00 – Koronka do Miłosierdzia Bożego (Droga Krzyżowa)
- 19.00 – Gorzkie żale z kazaniem pasyjnym – w poniedziałki i czwartki – część pierwsza – we wtorki i piątki – część druga – w środki i soboty – część trzecia
- 20.00 – Msza Święta
- 21.00 – Apel Jasnogórski

fot. archiwum COB

fot. archiwum COB

Pierwszy z kościołów stacyjnych

Sięgająca V w. tradycja nawiedzania kościołów w okresie Wielkiego Postu narodziła się w Rzymie. Każdego dnia wierni spotykali się w innej świątyni Wiecznego Miasta, by wziąć udział w wielkopostnych nabożeństwach. Ta pobożna praktyka ustała w okresie tzw. niewoli awiniońskiej, a przywrócił ją św. Jan XXIII.

W archidiecezji warszawskiej i diecezji warszawsko-praskiej zwyczaj nawiedzania kościołów stacyjnych zainaugurowali wspólnie ich ordynariusze – kard. Kazimierz Nycz i śp. abp Henryk Hoser.

W liście na Wielki Post 2015 r. napisali m.in.:

„Podjmując wezwanie Stolicy Apostolskiej i nawiązując do wielkopostnych pasyjnych tradycji Warszawy, pragniemy w tym roku rozpocząć warszawską litur-

gię stacyjną Wielkiego Postu. Zgodnie z tradycją celebrowana będzie w granicach miasta, czyli będzie obejmować i łączyć obie warszawskie diecezje. Przez kolejne 40 dni Wielkiego Postu, od Środy Popielcowej do Niedzieli Palmowej włącznie, w wyznaczonych kościołach obu diecezji na terenie miasta Warszawy będziemy gromadzili się, aby uczestniczyć indywidualnie i wspólnotowo w przygotowanych na ten dzień specjalnych nabożeństwach. Centralnym wydarzeniem każdego dnia modlitwy stacyjnej będzie Msza Święta sprawowana o godz. 20.00”.

W Rzymie pierwszym z kościołów stacyjnych jest od wielu lat bazylika św. Sabiny na Awentynie, gdzie tradycyjnie papież przewodniczy liturgii Środy Popielcowej.

W Warszawie zaś – Świątynia Opatrzności Bożej na Wilanowie.

To w tej świątyni, będącej wotum dziękczynnym za uchwalenie Konstytucji 3 maja, której drzwi zostały otwarte dla wiernych w dniu Narodowego Święta Niepodległości w 2016 r., arcybiskup metropolita warszawski przewodniczy Eucharystii odprawianej o godz. 20.00 i bierze udział w obrzędzie posypywania głów popiołem, rozpoczynającym okres Wielkiego Postu.

Nad ołtarzem w Świątyni Opatrzności Bożej wisi niezwykle dwustronny krzyż paschalny, autorstwa Hanny Dąbrowskiej-Certy. Różni się on od krucyfiksów, jakie znajdują się w innych kościołach. Po jednej stronie widzimy Chrystusa umierającego za nasze grzechy. W niedzielę wielkanocną wierni ujrzą drugą stronę krzyża paschalnego, z Chrystusem Zmartwychwstałym ubranym w szaty arcykapłańskie.

Mieczysław Remuszko

REKLAMA

Transmisja Drogi Krzyżowej
z parafii MB Częstochowskiej w Wołominie
piątek godz. 19.00

Radiowe Rekolekcje Wielkopostne
„Paschalne przebudzenie”
ks. prof. Robert Skrzypczak
6 -12 marca
godz. 14.20 i 22.45

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Filia Muzeum Piłsudskiego

Dawne mieszkanie Józefa Piłsudskiego w Łodzi stanie się filią Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku – zapowiedział minister kultury i dziedzictwa narodowego wicepremier Piotr Gliński.

Szef resortu kultury odwiedził kamienicę przy ul. Wschodniej w Łodzi, w której jesienią 1899 r. mieszkał marszałek Piłsudski. W lokalu nr 4 na pierwszym piętrze mieściła się tajna drukarnia „Robotnika”, organu PPS, prowadzona przez Piłsudskiego.

– Jesteśmy w miejscu bardzo ważnym. Miejsu, w którym mieszkał Józef Piłsudski, mieściła się tu też taj-

foto: Wikipedia

na drukarnia, tu marszałek został aresztowany. Przed wojną znajdowało się tu muzeum pamiątek po Józefie Piłsudskim i to muzeum będzie tutaj znowu – powiedział Gliński.

Wyjaśnił, że będzie powstanie ono m.in. z inicjatywy właścicieli budynku, którzy przed jego generalnym remontem zwrócili się do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z pytaniem, czy resort chce w tym miejscu wznowić po latach działalność muzeum.

W marcu zostanie podpisany akt notarialny o kupnie kilku lokali i odbudujemy mieszkanie Piłsudskiego z oddzielnym wejściem. Chcemy, by to miejsce przypominało o Piłsudskim i naszym dziedzictwie historycznym – zaznaczył minister kultury./PAP/dg

Muzeum Dom Rodzinny Jana Pawła II przygotowało słuchowisko „Przyjaciele z podwórka”, w którym o dziecięcych zabawach Karola Wojtyły opowiedzą ich uczestnicy.

Słuchowisko jest częścią cyklu „Wojtyłowie – śladami rozmów z dawnych lat”. Cykl to nostalgiczna podróż do Wadowic lat 20. i 30. XX w. Łączy prezentację wybranych fragmentów archiwalnych wypowiedzi sąsiadów, przyjaciół czy szkolnych profesorów Karola Wojtyły, zarejestrowanych w latach 80. XX w. przez Zbigniewa Bieniasza, z komentarzem historycznym i narracją eksperta.

Słuchowiska prezentowane są w każdy ostatni piątek miesiąca, m.in. na stronie internetowej muzeum i jego profilach w mediach społecznościowych. Pierwszy odcinek przybliżał rodzinę Karola Wojtyły: rodziców, Emilię i Karola, oraz starszego brata Edmunda.

Muzeum Dom Rodzinny Jana Pawła II mieści się w kamienicy, w której mieszka-

Przyjaciele z podwórka

foto: FB/Dom Rodzinny św. Jana Pawła II

li Wojtyłowie, a w 1920 r. urodził się Karol Wojtyła. Powstało w 1984 r. W 2010 r. rozpoczęła się jego przebudowa. Ponow-

nie zostało otwarte wiosną 2014 r. Obecna ekspozycja jest opowieścią o Karolu Wojtyle od urodzenia do śmierci./PAP/dg

Rok Mirona Białoszewskiego

Stołeczni radni przyjęli stanowisko w sprawie ustanowienia Roku Mirona Białoszewskiego. W 2022 r. przypada setna rocznica urodzin i trzydziesta dziwna rocznica śmierci wybitnego poety, prozaika i dramaturga.

Miron Białoszewski urodził się 30 lipca 1922 r., a zmarł 17 czerwca 1983 r. Przez całe życie był związany z Warszawą.

„Rada m.st. Warszawy pragnie oddać hołd wybitnemu warszawiakowi, ustanawiając rok 2022 Rokiem Mirona Białoszewskiego. Jeśli któreś miasto bowiem miałooby Białoszewskiego uhonorować w taki sposób, to tylko Warszawa” – czytamy w stanowisku przyjętym jednogłośnie przez stołecznych radnych.

foto: Wikipedia

Ustanowienie to również możliwość przybliżenia mieszkańcom Warszawy tej wybitnej postaci – uzasadniają wnioskodawcy. Przypominają, że Białoszewski był twórcą na wskroś warszawskim. W uzasadnieniu podkreślono, że Miron Białoszewski wpisał się na trwałe w kulturowy dorobek naszego miasta, a jego postać i dorobek twórczy zasługują na uhonorowanie./dg

fot. materiały dystrybutora

Cyrano po nowemu

Mirosław Winiarczyk

Przed tygodniem pisałem o brytyjskim filmie „Śmierć na Nilu”, ekranizacji powieści Agathy Christie, do której autorzy wprowadzili szereg zmian w stosunku do literackiego oryginału. W rolach drugoplanowych na ekranie pojawili się czarnoskórzy bohaterowie oraz lesbijki, których w powieści nie było. Zapewne twórcy obrazu pragnęli być w zgodzie z aktualną modą na ideologiczną poprawność.

Jednak reżyser nowej ekranizacji słynnej sztuki „Cyrano de Bergerac”, autorstwa neoromantycznego francuskiego pisarza, eseisty i dramaturga Edmonda de Rostanda (1868–1919), pod tym względem przebił wspomnianą przeróbkę powieści Christie. Jak pamiętamy, akcja dobrze znanej w Polsce sztuki i jej ekranizacji (ostatni film z Gerardem Depardiem w roli tytułowej) rozgrywa się w czasach feudalnych francuskich wojen kolonialnych. Na przemian dramatyczne i komediowe perypetie dzielnego

rycerza Cyrano rozgrywają się wokół jego nieodwzajemnionej miłości do pięknej Roksany, która z kolei zakochana jest w rycerzu Christianie. Ponieważ Cyrano frustruje się z powodu wielkiego nosa, pisze piękne listy miłosne do Roksany, posługując się Christianem. Wynikają z tego zabawne, melodramatyczne nieporozumienia, aż do niespodziewanego zakończenia. Tyle można w skrócie powiedzieć o znanej dobrze fabule sztuki i jej niezwykle bohaterze, który w tradycji kultury europejskiej stał się symbolem ikonycznym, podobnie jak inne postacie z literatury XIX w.

Twórcy nowej ekranizacji, zrealizowanej w języku angielskim, z udziałem brytyjskich i amerykańskich aktorów, wprowadzili do filmu szokujące pomysły.

Film został bardzo sprawnie zrealizowany, akcja obfituje w kolejne spięcia i niespodzianki. Jednak najważniejszy jest fakt, że na ekranie żołnierz Cyrano z wielkim nosem stał się dzielnym białym karzełkiem, rycerz Christian zaś jest Murzynem. Tak więc fil-

mowy Cyrano musi cierpieć z powodu niskiego wzrostu, nadrabiając to sprawnością fizyczną, a Roksana kocha się w Christianie bez względu na jego kolor skóry.

Można oczywiście takie sytuacje sobie wyobrazić, ale nasuwa się pytanie, czy tego rodzaju przeróbka klasycznej sztuki Rostanda nie fałszuje przypadkiem tradycji kultury europejskiej. Do jakich granic posunie się to rewizjonistyczne szaleństwo – nie wiadomo... Być może wszyscy bohaterowie literatury europejskiej i amerykańskiej staną się z czasem Murzynami, przedstawicielami LGBT itd., itp. Aż się zimno robi na myśl, co nas może czekać... Pragnę na koniec stwierdzić, że to, co powyżej napisałem, nie ma nic wspólnego z rasizmem.

„Cyrano”, USA/Wielka Brytania, 2021

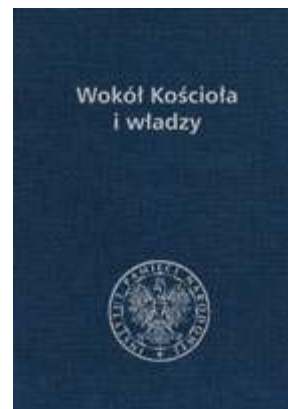
Reżyseria – Joe Wright

Wykonawcy – Peter Dinklage, Haley Bennett,

Kelvin Harrison Jr., Ben Mendelsohn i inni

Dystrybucja – Forum Film Poland

Historia związana z Kościołem

Publikacja IPN z okazji 90. rocznicy urodzin wybitnego historyka ks. prof. Zygmunta Zielińskiego nie ma charakteru typowej książki pamiątkowej. Dwudziestu trzech autorów zajęło się wybranymi zagadnieniami historii XIX i XX w., ze szczególnym uwzględnieniem roli Kościoła katolickiego.

Jednym z najciekawszych jest tekst Mirosława Szumiły o pomocy prymasa Stefana Wyszyńskiego dla Kościoła w Czechosłowacji. To temat mało znany, ze zrozumiałych względów nie nagłaśniany w PRL przez władze kościelne. Nauczanie niedawno beatyfikowanego prymasa w Szczecinie omawia Grzegorz Wejman, a o wyzwaniach związanych z nauką biografią prymasa pisze Rafał Łątka.

Wśród pozostałych tematów jest praca administratorów apostolskich na Ziemiach Odzyskanych, księży archidiecezji łwowskiej pracujący w Kościele warmińskim i prace zespołu KEP ds. kontaktów z Konferencją Episkopatu Niemiec (bp Jan Kopiec).

Początek książki to sięganie przez autorów do XIX w. „Kasata klasztorów męskich na terenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego”, „Listy kard. Edmunda Dalbora do abp. Józefa Bilczewskiego”, „Duchowni grekokatolicy w zderzeniu z sowieckim ateizmem i prawosławiem rosyjskim” – to niektóre z poruszonych tematów. Są też materiały związane z okresem II wojny światowej, w tym o życiu religijnym w niemieckich obozach koncentracyjnych./ws

„Wokół Kościoła i władzy”
Instytut Pamięci Narodowej
Warszawa 2021, 554 s.

KONKURS

C.S. Lewis znany jest głównie z „Opowieści z Narnii”. „Smutek” (Esprit) to zapiski towarzyszące odchodzeniu jego żony. Poślubił ją w szpitalu, gdy walczyła z rakiem, był więc świadom nieuchronnego. Choć w sytuacji utraty najbliższej osoby wiara niesie pocieszenie, nie są to grzeczne zapiski – Lewis wątpi, miota się, pyta i... nie potrafi modlić się za zmarłą żonę. Bo jak modlić się za zmarłą cząstkę siebie? Mimo osobistego charakteru dziennika książka ta przyniosła ulgę wielu czytelnikom przechodzącym żałobę. Jest ona afirmacją miłości – Lewisa do żony, żony do niego; a przy tym autor nie ma wątpliwości, że należy ją rozpatrywać w kontekście miłości Boga.

Wśród czytelników, którzy 7 marca między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Jaki tytuł nosi utwór C.S. Lewisa z gatunku fikcji chrześcijańskiej o charakterze epistolograficznym?**, wylosujemy 3 egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 9: Współprzewodniczącym Komisji Mieszanej po 1980 r. był kard. Franciszek Macharski. Zwycięzcom gratulujemy!

Od tego świata odgradzają nas wysokie mury z drutem kolczastym. O tym, jak wygląda życie za bramą więzienia, opowiadają pracownicy Aresztu Śledczego w Białymstoku.

W białostockim więzieniu karę pozbawienia wolności odbywa łącznie 650 osób, w tym 50 kobiet. W celach mieszka nawet po kilkanaście osób. Dostęp do telewizorów i telefonów na kartę tylko w pewnym stopniu łagodzi ciężar, jakim jest brak wolności.

– Więzienie jest karą. Pozbawiamy tych ludzi wolności, ale nie powinniśmy ich pozbawiać ludzkich cech. A jeśli tych cech w nich nie ma, to musimy je odnaleźć – twierdzi ppłk Wojciech Januszewski, były dyrektor Aresztu Śledczego w Białymstoku (obecnie dyrektorem Aresztu Śledczego w Białymstoku jest mjr Małgorzata Błażewicz).

POD NADZOREM

Droga do celi nie jest aż tak prosta, jak by się wydawało. Każdy skazany jest kwalifikowany do odpowiedniego typu zakładu karnego: zamkniętego, półotwartego lub otwartego oraz systemu wykonywania kary. – Ten, kto do nas przychodzi, trafia najpierw do tzw. celi przejściowej, w której przebywa, zgodnie z kodeksem karnym. Tam przechodzi badania. Następnie zbiera się komisja penitencyjna, która go kwalifikuje do konkretnego zakładu – tłumaczy mjr Barbara Walesiuk, kierownik Działu Ewidencji Aresztu Śledczego w Białymstoku. W zakładzie typu zamkniętego ruch osadzonych odbywa się zawsze pod nadzorem funkcjonariusza.

Pplk Jarosław Andrzejuk, zastępca dyrektora, podkreśla, że może liczyć na dobry zespół. Wie, że ma odpowiednich ludzi i praca przebiegnie zgodnie z planem. Skazanymi zajmują się wychowawcy więzienni, którzy są pedagogami. – Nie odczuwam stresu, ale jest stres ukryty, który po latach pracy objawia się delikatnym drżeniem rąk czy innymi symptomami – przyznaje mjr Marcin Maksimowicz, starszy wychowawca Działu Penitencyjnego. – Najbardziej stresujące są próby samobójcze u skazanych. A największe wyzwanie to praca z osadzonymi z długimi wyrokami, bo trzeba dobrze planować ich pobyt w jednostkach penitencyjnych – dodaje.

W areszcie wszystko odbywa się według ściśle określonego planu: więźniowie wiedzą, kiedy wstać, iść do pracy, wiedzą, że mają się umyć, zjeść, posprzątać. Jednym ze sposobów oddziaływania na nich, wpisanych w kodeks karny wykonawczy, jest kon-

fot. st. szer. Kamill Tyburski

takt ze światem zewnętrznym. – Osadzeni często zostawiają na wolności swoje rodziny. W bardzo wielu przypadkach są bardzo mocno uczuciowo związani ze swoimi rodzinami. Co stanie się z człowiekiem, który po kilku latach wyjdzie na wolność? Musi mieć dokąd wrócić. Jeśli więzy rodzinne są pielęgnowane mimo tego, że tata siedzi w więzieniu, to taka osoba może liczyć na to, że wróci do swojego naturalnego środowiska i to

na co dzień duchowo wspiera osadzonych. – Pamiętam skazanego, który miał zwyczaj co dzień o 15.00 odmawiać Koronkę do Bożego Miłosierdzia. Do celi, w której było ich dwóch, dołączył jeszcze jeden, który nie chciał się modlić. Kiedy oni włączali telewizor na transmisję z Łagiewnik, kazali mu się odwracać, by nie oglądał, jeśli nie chce się wspólnie modlić. Koronkę odmawiali jeszcze przez dwa tygodnie po tym, jak skazany,

które są wysyłane do różnych instytucji. Samodzielnie wykonane kartki skazani przesyłają też do rodziny i przyjaciół. Oprócz tego więźniowie włączają się w akcje charytatywne. – Robią różne szkatułki, malują obrazy, piszą ikony, które są przekazywane na rzecz dzieci, m.in. chorych na SMA. Naprawdę się z tego cieszą – zaznacza ppłk Januszewski.

Inne akcje to reperowanie psich bud w ramach umowy ze schroniskiem dla zwierząt czy sadzenie świerków. – Nadleśnictwo z poświęconych przez papieża nasion wyhodowało sadzonki, które skazani posadzili na terenie więzień – wyjaśnia zastępca dyrektora.

PRZYSTANEK WOLNOŚĆ

Pobyt w więzieniu ma służyć temu, by człowiek wyszedł z niego nieco lepszym, żeby

Czas na poprawę

Marta Dybińska

środowisko ją przyjmie – mówi mjr Michał Zagłoba z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Olsztynie.

Tych możliwości kontaktu jest coraz więcej. – Zgodnie z przepisami skazani mają prawo do bezpośrednich widzeń, do rozmów telefonicznych codziennie i do rozmów przez komunikator internetowy – wyjaśnia ppłk Jarosław Andrzejuk.

DO PRACY

Więzienia to nie hotele. Skazani mają obowiązek wykonywania prac porządkowych oraz pomocniczych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, do 90 godzin miesięcznie. – Mogą być zatrudnieni do realizacji różnych zadań, np. sprzątnięcia. Za prace porządkowe wynagrodzenie skazanemu nie przysługuje. Natomiast areszt musi funkcjonować. W związku z tym jest wiele stanowisk, które zajmują osadzeni, np. w kuchni, w warsztatach, bibliotece – wyjaśnia ppłk Januszewski.

– Praca jest najlepszym czynnikiem resocjalizacji. Człowiek, który wychodzi z celi i pracuje przez jakiś czas w ciągu dnia, zapamięta o tym, w jakich warunkach się znalazł. Kiedy wraca do celi, to nie myśli o tym, by coś kombinować, bo wie, że następnego dnia też pójdzie do pracy i będzie robił coś innego – mówi ppłk Wojciech Januszewski. Niektórzy więźniowie, mogą podejmować prace zarobkowe w zakładzie karnym lub poza nim. Spłacają wówczas grzywny, alimenty, mogą też pomagać rodzinie lub mieć oszczędności na nowe życie po odbyciu kary.

MODLITWY I AKCJE

Czas spędzony w więzieniu może być okazją do przemyślenia życia i nawrócenia. Z pomocą przychodzi więzienny kapłan. Ks. dr Mirosław Korsak, kapłan archidiecezjalny Służby Więziennej w Białymstoku,

**Resocjalizacja
ma służyć temu,
by osadzeni nie wrócili
do więzienia.**

foto: st. szer. Kamil Tyburski

Areszt Śledczy w Białymstoku

który zapoczątkował tę wspólną modlitwę, wyszedł na wolność – opowiada kapłan.

Skazani włączają się też w różnego rodzaju akcje. Areszt Śledczy w Białymstoku w ubiegłym roku uczestniczył w kampanii 19 Dni Przeciwko Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci i Młodzieży. – Na terenie jednostki odbyło się spotkanie z osadzonymi w celu uwrażliwienia ich na krzywdę dzieci i młodzieży. Zajęcia były prowadzone przez przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach. Sami osadzeni także włączyli się w organizację kampanii, wykonali prace plastyczne dotyczące szeroko rozumianej profilaktyki przemocy wobec dzieci. Prace te trafiły na wystawę – mówi st. szer. Kamil Tyburski, rzecznik prasowy dyrektora Aresztu Śledczego w Białymstoku.

Dużym zainteresowaniem cieszy się także akcja robienia pocztówek świątecznych,

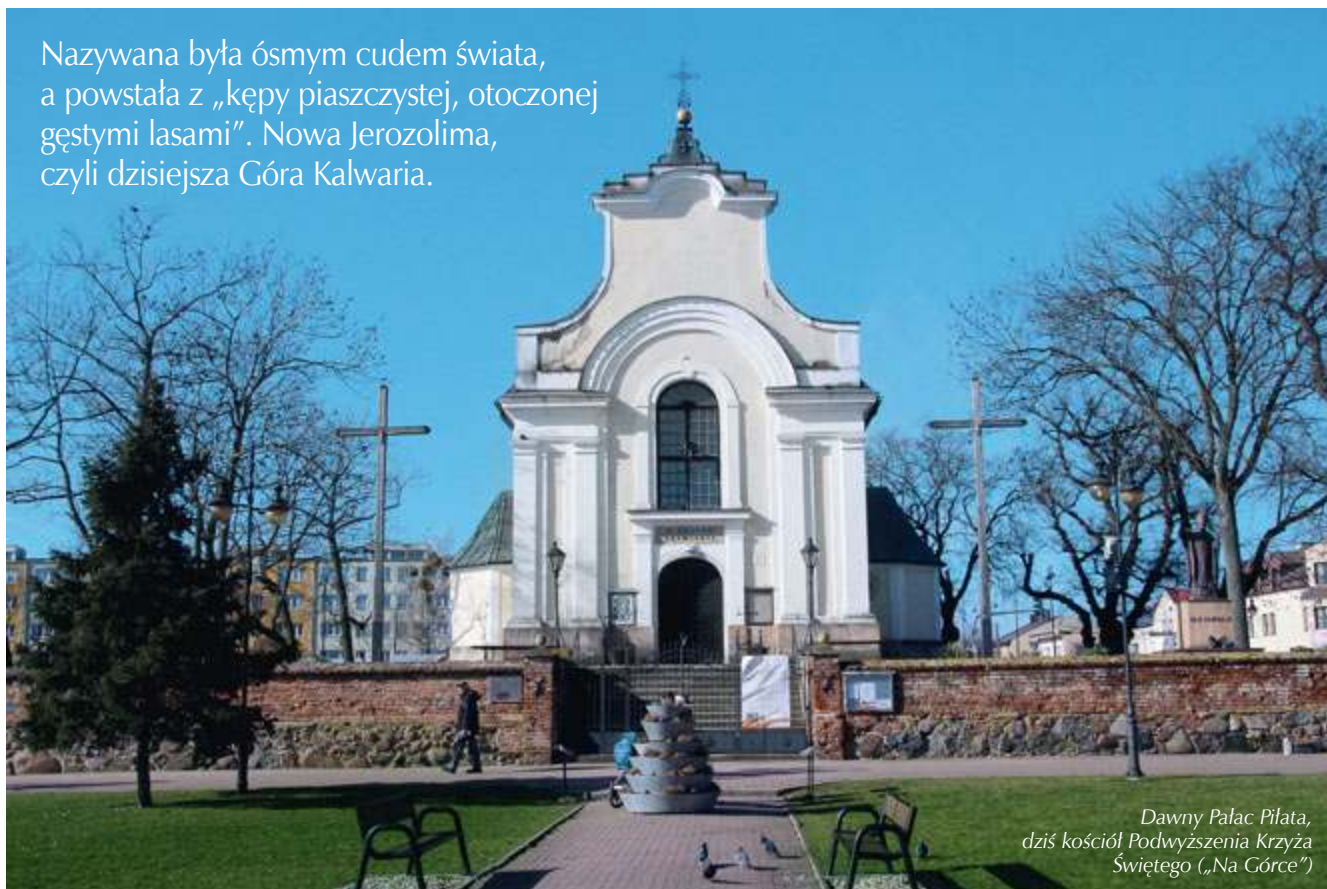
choć trochę zrozumiał swoje błędy. Zanim więźniowie skończą odbywać karę i opuszczą więzienne mury, otrzymują podstawowe informacje o tym, jak dziś świat funkcjonuje. Jeśli ktoś w areszcie spędził piętnaście czy dwadzieścia pięć lat, nagle wchodzi w inną rzeczywistość. – Doksztalcamy ich, co teraz dzieje się na świecie. Może ich przerażać liczba samochodów, ludzi, nowe budynki. Mamy specjalne programy, które przygotowują więźniów do życia na wolności – mówi były dyrektor.

Celem pracy zespołu jest to, by osadzeni nie wrócili do więzienia. Niestety, większość to recydywiści. – Spotykam na wolności skazanych, którzy twierdzą, że zmienili swoje życie, ale po kilku miesiącach znów widzimy się w więzieniu – mówi ppłk Jarosław Andrzejuk.

Jednak są i tacy, u których resocjalizacja przebiega pomyślnie i więcej nie popełniają przestępstw. – Zawsze myślimy o tych, którzy dzięki nam już tu nie wracają. I to jest sukces! – dodaje zastępca dyrektora.

Nazywana była ósmym cudem świata, a powstała z „kępy piaszczystej, otoczonej gęstymi lasami”. Nowa Jerozolima, czyli dzisiejsza Góra Kalwaria.

Dawny Pałac Piłata, dziś kościół Podwyższenia Krzyża Świętego („Na Górze”)

fol. Monika Odrobińska

Mazowiecka Jerozolima

Monika Odrobińska

„Po obiedzie obchodziliśmy kalwarię. Kościół dominikański piękny, murowany. Obraz Najświętszej Panny cudowny. (...) Obchodząc dalej Tajemnice Męki Pańskiej widzieliśmy przy Ogroju i w Raju fontanny bardzo piękne, przy tymże Raju zwierzyńiec wielki (...) Na samej kalwaryjnej kościół jest zakonników Sancti Philippi Nerei, drewniany, ale specjalny i kosztowny, gdzie obraz Najświętszej Panny dźwigającej ciało Chrystusa Pana z krzyża zdjętego, z wosku zrobiony duży, za szkłem, tak jest piękny, że niektórzy sądzą, że się w całej Europie drugi taki nie mógł znaleźć” – tak pamiętnikarz czasów Jana III Sobieskiego, Stanisław Szemiota, wspominał pobyt w Nowej Jerozolimie w 1680 r.

– Nie ma już Nowej Jerozolimy, a było to miasto unikatowe na skalę europejską, rozmachem nie odbiegało od Kalwarii Zebrzydowskiej, zwłaszcza kilka zabudowań i rozwiązań urbanistycznych na wzór świętego miasta, będących zasługą bp. Stefana Wierzbowskiego – mówi ks. Jan Rokosz, przełożony ojców marianów w Górze Kalwarii.

MIASTO CZTERECH WYZNAŃ

Od III w., gdy ustały prześladowania w Cesarstwie Rzymskim, każdy chrześcijanin choć raz w życiu chciał znaleźć się w Jerozolimie. Nie każdego jednak stać było na kosztowną podróż, dlatego od XII w. w Europie zaczęły powstawać miejsca nawiązujące do męki Pańskiej lub wręcz imitacje Jerozolimy, w których można było uzyskać odpusty takie same jak w Ziemi Świętej.

Kalwarie budowano w Europie od XV w., opierając się na planach Jerozolimy; uwzględniano zwłaszcza drogę krzyżową, wzgórze święte, grób Pański. Zwano je Nowymi Jerozolimami. W Polsce zwyczaj ten sięga XVII w., zapoczątkowało go wybudowanie pod Krakowem w 1602 r. Kal-

warii Zebrzydowskiej, zwanej też Polską Jerozolimą. Pierwsza na Mazowszu kalwaria powstała w wiosce Góra ponad 70 lat później. Zniszczoną w czasie potopu szwedzkiego miejscowość, której atutem była bliskość Wisły jako szlaku komunikacyjnego oraz Warszawy i Czerska, wybrał bp Stefan Wierzbowski. Statkiem sprowadzał tu kilkadziesiąt worków ziemi z Jerozolimy i rozsypywał ją na szlakach w kształcie krzyża. W kilkanaście lat utworzył 35 kaplic, siedem kościołów i pięć klasztorów; wzdłuż drogi na Kalwarię stały zaś kaplice męki Pańskiej z figurami naturalnej wielkości. Różne miejsca i obiekty nawiązywały do Jerozolimy czasów Chrystusa: Cedron, Wieczernik, Ratusz Piłata, Betlejem.

– Miasto – w zamiarze święte – leżało, i nadal leży na planie krzyża – mówi ks. Paweł Naumowicz, kustosz sanktuarium o. Stanisława Papczyńskiego w Górze Kalwarii. – Na co dzień miało się w nim toczyć zwyczajne życie osiadłych tu katolików, tylko oni bowiem mieli prawo tu mieszkać. Jeszcze za życia jego założyciela stało się jedną z ważniejszych destynacji pielgrzymkowych w Polsce. Przybywali tu królowie:

Jan III Sobieski i August II Mocny, osiedlało się w nim coraz więcej ludzi. Jego rozwój zahamowały jednak zarazy, wojny i rozbiory; zaczęło popadać w ruinę, aż na początku XIX w. przestano nazywać je Nową Jerozolimą; wrócono do nazwy Góra, a po przyłączeniu do miasta Kalwarii (Golgoty) zaczęto stosować nazwę Góra Kalwaria.

Polityka zaborców doprowadziła do ucieczki większości mieszkańców, których miejsce zajęli najpierw ewangelicy z Prus i Saksonii oraz Żydzi, a potem prawosławni. Była więc Nowa Jerozolima miastem czterech wyznań; u swego schyłku najmniej była już jednak katolicka – po sekularyzacji dóbr kościelnych cegły m.in. z kościoła św. Krzyża wystawiono na licytację, w budynkach pijarów carskie wojsko urządziło koszary. Za czasów PRL-u starano się osłabić pamięć o jej historii, co się w dużej mierze udało; dopiero przywrócenie w to miejsce marianie zaczęli od lat 80. XX w. przywracać katolicką tożsamość tego miejsca. – Od dwóch lat wraz z zespołem plastyków, urbanistów i historyków prowadzę prace nad rekonstrukcją graficzną miasta – mówi ks. Jan Rokosz. – Efekt można było oglądać na wystawie plenerowej, a niebawem ukaże się album poświęcony Nowej Jerozolimie.

PAZNOKCIE Z RYBICH ŁUSEK

Podczas tworzenia Nowej Jerozolimy bp Wierzbowski zasięgał rady swego spowiednika – o. Stanisława Papczyńskiego. Dziś święty zakonnik jest tutaj czczony.

Pielgrzymowanie do Góry Kalwarii należy zacząć od Wieczernika, dzisiejszego sanktuarium o. Stanisława Papczyńskiego. – Stało się ono duchowym sercem Góry Kalwarii od czasu beatyfikacji i kanonizacji założyciela naszego zakonu, który od 2018 r. jest też patronem całego miasta – mówi ks. Naumowicz. – W środku znajdują się m.in. współczesne: obraz Wierzy Pańskiej i droga krzyżowa w formie płaskorzeźb, a z czasów Nowej Jerozolimy – mensa ołtarzowa oraz obraz na blasze Matki Bożej z Dzieciątkiem przekazany o. Papczyńskiemu przez bp. Wierzbowskiego. Przez sarkofag o. Papczyńskiego można włożyć rękę i dotknąć jego trumny. Każda ze stacji figuratywnej drogi krzyżowej wokół Wieczernika to z kolei małe dzieło sztuki. Na dole domu zakonnego znajduje się muzeum – po wizycie w nim i po zapoznaniu się z eksponowanymi na zewnątrz planszami dotyczącymi Nowej Jerozolimy oraz losów Wieczernika można powiedzieć, że ma się pojęcie o Górze Kalwarii.

Kolejnym ważnym punktem na mapie pielgrzymki do dawnej Nowej Jerozolimy

jest kościół Podwyższenia Krzyża Świętego, zwany też kościołem „Na Górze”. Dawniej był to Pałac Piłata. Koniecznie trzeba zejść do jego podziemi, by pomodlić się przy odnowionym ostatnio sarkofagu bp. Wierzbowskiego. W kościele znajduje się szesnastowieczna pieta skrzynkowa – w tym rozmiarze to jedna z niewielu zachowanych na świecie. – Ma piękną konstrukcję, a wykonana jest z ciekawych materiałów: postacie Pana Jezusa i Marysi są wymodelowane w wosku położonym na drewnianym rusztowaniu, zęby Pana Jezusa są z kości słoniowej, paznokcie z rybich łusek, a włosy są prawdziwe – mówi ks. Naumowicz.

Nowa Jerozolima była miastem unikatowym na skalę europejską, rozmachem nie odbiegała od Kalwarii Zebrzydowskiej.

ginalnego układu urbanistycznego nadal porządkują kształt śródmieścia. Mimo starań stowarzyszeń działających w Górze Kalwarii nie udało się odbudować choćby kaplic

Drogi Krzyżowej wzdłuż ul. Kalwaryjskiej. Pielgrzymom nie przeszkadza jednak niedostatek materialnych symboli męki Pańskiej – i tak kultywują duchowość pasyjną. – W Wielki Piątek odbywają się procesje

śladowi dawnej drogi krzyżowej, od 2010 r. przy Wieczerniku funkcjonuje Bractwo Misterium Męki Pańskiej, organizator corocznego misterium w duchu siedemnastowiecznej Jerozolimy – mówi ks. Naumowicz. – W pierwsze piątki miesiąca droga krzyżowa wiosną i latem odbywa się wokół

Szesnastowieczna pieta skrzynkowa wykonana z wosku, kości słoniowej, rybich łusek, ludzkich włosów i jedwabiu

foto: Monika Odrobńska

Kaplica św. Antoniego przechodzi obecnie renowację, a spod dwudziestowiecznych fresków wydobywane są siedemnastowieczne.

Pielgrzymkom w czasie odpustu, niegdyś kilkutygodniowym, sprzyja jej położenie na rozległej skarpie. Ostatnim z obowiązkowych punktów na pielgrzymim szlaku do Góry Kalwarii jest parafialny kościół

Niepokalanego Poczęcia NMP. – Powstał co prawda w połowie XVIII w., ale i tak jest jednym z lepszych przykładów baroku mazowieckiego – mówi ks. Paweł Naumowicz. – W głównym ołtarzu znajduje się obraz Matki Bożej, a w bocznej nawie – relikwiarz z relikwiami św. Waleriana.

NIE ZOBACZYĆ, ALE PRZEŻYĆ

Mury Nowej Jerozolimy zachowały się w niewielkim stopniu, choć fragmenty ory-

Wieczernika, z pochodniami, jesienią i zimą – wewnątrz świątyni. W sanktuarium trwa nieustająca nowenna za przyczyną o. Papczyńskiego w intencji uzdrowień i uwolnień, z prośbą o dar potomstwa. Wiele wymodlonych tu dzieci rodzice chrzczą właśnie w Wieczerniku.

– Tożsamość Góry Kalwarii jako miasta pielgrzymkowego przetrwała, ale przesunęła się w stronę o. Papczyńskiego, swoją drogą czciciela męki Pańskiej, więc wszystko jest na miejscu – przyznaje ks. Naumowicz. – Nieliczne, ale cenne materialne symbole pasyjne sprawiają, że przyjeżdża się do nas nie po to, by zobaczyć, ale po to, by przeżyć, by doświadczyć Bożego miłosierdzia, objawionego w męce, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa.

W artykule wykorzystano materiały do powstającego albumu na temat Nowej Jerozolimy pod red. ks. Jana Rokosza

Mistyka przez wieki traktowana była jako coś elitarnego, zarezerwowanego dla nielicznych wybranych, zwłaszcza mnichów i siostr w klasztorach kontemplacyjnych. Czy słusznie?

ks. Bartosz Adamczewski

nych” chrześcijan, lecz raczej zsekularyzowany świat, który doświadczenia religijne nie zna i nie rozumie. Paradoksalnie jest to współczesna szansa dla mistyki. Jeżeli bowiem coś znamy i nas to nudzi, wówczas nas to nie interesuje. Ale jeżeli o czymś nie mamy pojęcia, to może nas to zaintrygować. Oby mistyka zaintrygowała i zafascynowała ludzi XXI w.!

Drugim kontekstem dla przeżywania mistyki są dziś doświadczenia religijne typu charyzmatycznego, zielonoświątkowego. Nie ujmując wartości tego rodzaju doświadczeń, trudno zgodzić się z opinią, rozpowszechnioną chociażby w wielu krajach Afryki, ale też w niektórych środowiskach w Polsce, że są to jedyne prawdziwe, wiarygodne przeżycia religijne. Dla wielu osób przeżycie religijne musi mieć coś wspólnego z emocjonalnym uniesieniem, modlitwą w językach, egzorcyzmami czy też – żeby włożyć kij w mrowisko – protestem przeciwko noszeniu maseczek w kościele. Czy misty-

ne w Biblii, na początku swego orędzia mówi, że był „jednym spośród pasterzy z Tekoa” (Am 1, 1). A nieco dalej dodaje: „Nie jestem ja prorokiem ani nie jestem uczniem proroków, gdyż jestem pasterzem i tym, który nacina sykomory. Od trzody bowiem wziął mnie Pan i rzekł do mnie Pan: «Idź, prorokuj do ludu mego, izraelskiego!»” (Am 7, 14-15).

Jest to więc mistyka „chłopska” – prostego, niewykształconego robotnika rolnego. Jego doświadczenie Boga nie jest związane z jakąś szczególną modlitwą czy pobożnością. Jest to raczej zwyczajna, męska pewność, że Bóg jest i chce od ludzi czegoś konkretnego. Taka pewność może być dzisiaj dostępna dla każdego mężczyzny.

MISTYKA MAŁŻEŃSKA

Żyjący mniej więcej w tym samym czasie Ozeasz ma zupełnie inne doświadczenie Boga. Jego mistyka to mistyka

Mistyka w życiu – prorocy

Zwykło się uważać, że „normalni” chrześcijanie mają wierzyć w katolickie dogmaty i zachowywać przykazania Dekalogu, natomiast mistyka jest domeną wielkich świętych, a przynajmniej osób będących na progu świętości. Jednakże dzisiaj mistyka stoi w centrum chrześcijaństwa. Co więcej, jest ona „być albo nie być” chrześcijaństwa. Słynny dwudziestowieczny teolog Karl Rahner SJ stwierdził, że „pobożny człowiek jutra będzie mistykiem, kimś, kto czegoś doświadczył, albo go już nie będzie”. Trudno nie zgodzić się z tymi słowami niemieckiego jezuitę, patrząc na duchową sytuację współczesnych wierzących.

Dlaczego tak jest? Przede wszystkim dlatego, że wiara nie jest dziś po prostu dziedziczona w rodzinie z pokolenia na pokolenie, jak to było przez wiele wieków. Dzisiaj wierzący rodzice często mają niewierzące dzieci i na odwrót – wierzący młodzi często mają niewierzących rodziców. O przynależności do chrześcijaństwa decyduje więc dziś głównie osobisty światopogląd i jakiś rodzaj doświadczenia religijnego. Tak dzieje się zarówno w bogatych społeczeństwach Europy i Ameryki Północnej, jak i w ubogich Kościołach Ameryki Łacińskiej i Afryki.

CZYM JEST MISTYKA?

Kiedy myślimy o mistyce, to kontekstem dla niej nie jest już szara masa „zwyczaj-

ka koniecznie musi być rozumiana w takich kategoriach? Z pewnością nie.

Czy mistyka jest czymś ekstacytycznym, czy raczej ucieleśnionym? Czy ma charakter indywidualny, czy raczej wspólnotowy? Czy jest czymś rzadkim, czy może codziennym? Czy ma charakter uniesienia się do Boga, czy raczej doświadczenia Boga w sobie? Czy da się ją ująć psychologicznie, czy raczej jest czymś wyjątkowym, co trudno opisać językiem nauki? Łatwo się domyślić, że nie ma na te pytania jednoznacznych odpowiedzi. Przyjmijmy zatem ogólnie, że mistyka jest szczególnie silnym przekonaniem o obecności lub działaniu Boga w aktualnej sytuacji życia. Pozostawmy nasze myślenie otwarte i dajmy się prowadzić Biblii, żeby zobaczyć, czym mistyka jest i może być.

MISTYKA PROSTA

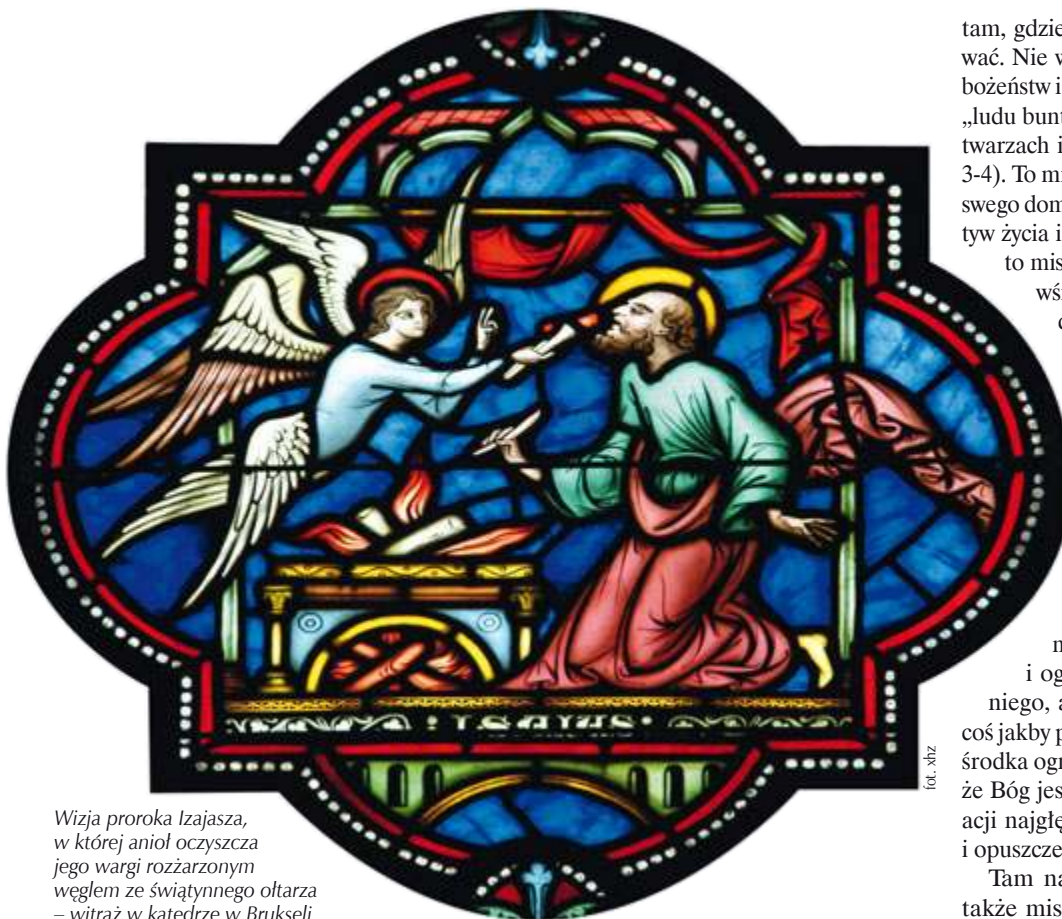
Początki mistyki, którą spotykamy w Biblii, sięgają czasów starotestamentalnych proroków. Ich doświadczenie Boga jest bardzo różnorodne, a równocześnie bardzo konkretne. Na przykład Amos, jeden z najstarszych proroków, których doświadczenie Boga mamy zapisa-

egzystencjalna, rodzinna. Pan rzekł do niego: „Idź i weź sobie za żonę kobietę, co uprawia nierząd, i bądź ojcem dzieci nierządu; kraj bowiem uprawiając nierząd – odwraca się od Pana” (Oz 1, 2). A gdy się to stało, Pan dodał: „Pokochaj jeszcze raz kobietę, która innego kocha, łamiąc wiarę małżeńską. Tak miłuje Pan synów Izraela, choć się do bogów obcych zwracają” (Oz 3, 1).

Mistyka jest szczególnie silnym przekonaniem o obecności lub działaniu Boga w aktualnej sytuacji życia.

Mistyka Ozeasza objawia się więc w najtrudniejszych, najboleśniej- szych życiowych doświadczeniach: zawiedzionej miłości, małżeńskiej zdrady, rozwodu, pojednania i ponownej, jeszcze głębszej miłości. To właśnie w takich warunkach – małżeńskie-

go kryzysu, rozpadu małżeństwa, ale potem cierpliwiej odbudowy związku i wzajemnej miłości – Ozeasz doświadcza obecności Boga. Rozumie, że w tych najtrudniejszych egzystencjalnych doświadczeniach Bóg nie tylko go opuścił, ale właśnie poprzez takie doświadczenia chciał go prowadzić, by pokazać mu, czym jest prawdziwa, Boża, a nie tylko ludzka miłość. Mistyka Ozeasza jest więc mistyką małżonków – często

Wizja proroka Izajasza, w której anioł oczyszcza jego wargi rozżarzonym węglem ze świątynnego ołtarza – witraż w katedrze w Brukseli

doświadczonych w swym małżeńskim życiu cierpieniem, ale też cudem pojednania i odbudowywania miłości. Czy w takich doświadczeniach można nie widzieć Boga?

MISTYKA ŚWIĄTYNNA

Jeszcze inne jest doświadczenie mistyczne Izajasza. Rozgrywa się ono w świątyni. Obecność w niej Izasz przeżywa jak audycję w pałacu Króla. Swoje przeżycie obecności Boga w świątyni Izasz opisuje tak: „Ujrzałem mojego Pana siedzącego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał pałac. Płomienni serafini stali ponad Nim; każdy z nich miał po sześć skrzydeł; dwoma zakrywał swą twarz, dwoma okrywał dolną część ciała, a dwoma latał. I wołał jeden do drugiego: Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów. Cała ziemia pełna jest Jego chwały. Od głosu tego, który wołał, zadrgały futryny drzwi, a świątynia napelniła się dymem” (Iz 6, 1-4).

Widać, że Izasz jest w materialnym pomieszczeniu, jakim jest świątynia. Jednak dzięki obecności Boga pomieszczenie to staje się przestrzenią niezwykłą. Tron Boga staje się wysoki i wyniosły, szata Boga wypełnia przestrzeń pałacu, świątynny ogień staje się płonąca obecnością serafinów, ich głosy stają się wo-

łaniem o świętości Boga, futryny drzwi drgają z napięcia, święty dym wypełnia przestrzeń, a chwała Boga „wylewa się” ze świątyni na całą ziemię.

Mistyka Izajasza jest więc mistyką człowieka, który przychodzi do świątyni i przeżywa w niej obecność Boga w sposób nadzwyczaj intensywny, oddziałujący na wszystkie zmysły i niejako rozszerzający ograniczenia materii. Bardzo chcemy, żeby nasze świątynie były miejscami, w których można takiego przeżycia Boga doznać. Żeby materialny dom Boga był miejscem, które naprawdę jest wypełnione Jego świętą obecnością, postrzeganą wszystkimi zmysłami, ale prowadzącą dużo dalej niż zmysły.

MISTYKA KAPLAŃSKA

Największym mistykiem wśród proroków, a w pewnym sensie całego Starego Testamentu, jest Ezechiel. Przez chrześcijan jest on nieco zapomniany, bo nie jest cytowany w Nowym Testamencie tak często, jak Izasz. Jednakże to właśnie Ezechiel jest największym wizjonerem Starego Przymierza. Jego mistyka to mistyka kapłańska, ale bardzo wyjątkowa – mistyka kapłana na wygnaniu, z dala od ukochanej świątyni. Paradoksalnie ten kapłan przeżywa obecność Boga

tam, gdzie najmniej mógł się jej spodziewać. Nie w pięknie świątynnych ofiar, nabożeństwach i śpiewach, ale na wygnaniu, wśród „ludu buntowników”, „ludzi o beczelnych twarzach i zatwardziałych sercach” (Ez 2, 3-4). To mistyka człowieka wyrzuconego ze swego domu, pozbawionego pracy, perspektyw życia i społecznego statusu. Co więcej, to mistyka kogoś, kto nagle znalazł się wśród ludzi kompletnie obcych mu duchowo i kulturowo, z którymi łączy go właściwie tylko wspólny ojczysty język.

W tej sytuacji egzystencjalnej katastrofy, bez nadziei i samotności Ezechiel przeżywa obecność Boga. W nadchodzącej burzy wygnanemu kapłanowi objawia się wspaniałość Boga: „Patrzyłem, a oto wiatr gwałtowny nadszedł od północy, wielki obłok i ogień płonący oraz blask dokoła niego, a z jego środka promieniowało coś jakby połysk stopu złota ze srebrem, ze środka ognia” (Ez 1, 4). Ezechiel pojmuję, że Bóg jest z nim wszędzie, nawet w sytuacji najgłębszego ludzkiego upokorzenia i opuszczenia.

Tam na wygnaniu Ezechiel uczy się także mistyki Księgi. Uczy się czytać ją tak, żeby ją wręcz w siebie wchłonić. Dzięki temu we wszechobecne „narzekania, wzdychania i biadania” (Ez 2, 10)

**Pobożny człowiek
jutra będzie
mystykiem albo go
już nie będzie.**

wchodzi Boże słowo nadziei: „Zjadłem moich był słodki jak miód” (Ez 3, 3). Uczy się wierzyć, że nawet gdy dookoła nie ma żadnej nadziei, ale jest

słowo Boga, to Bóg jest w stanie poprzez moc tego Słowa przemienić wysuszone kości w ożywionych Duchem ludzi (Ez 37, 1-14). Taka jest moc Słowa!

Dzięki sprawionej przez słowo Boga przemianie łez i przekleństw w potężną duchową nadzieję Ezechiel staje się nie tylko tęskniącym za ojczyzną „Latarnikiem” (patrz: Sienkiewicz), ale wizjonerem „szklanych domów” (patrz: Żeromski). Roztacza przed wyzutymi ze wszystkiego rodakami wizję powrotu do ojczyzny i zbudowania najpiękniejszej świątyni na świecie (Ez 40-48). Pokazuje, jak można uwierzyć w obecność Boga w sytuacji kompletnej życiowej katastrofy i jak można dzięki tej wierze przemienić rozpacz i ból w porywającą innych duchową siłę.

Jak bardzo trzeba się dzisiaj modlić o takich Ezechielów!

Autor jest kapłanem diecezji warszawsko-praskiej, biblistą, doktorem habilitowanym, profesorem UKSW

fol. xlxz

KARMIENI BOŻYM SŁOWEM

W Środę Popielcową wchodzimy w okres Wielkiego Postu. Ten czas prowadzący nas do Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego daje nam także wielkie bogactwo Bożej nauki, przy której warto się zatrzymać – a to nam pomoże także owocnie przejść przez ten okres liturgiczny, którego pierwszą niedzielę dziś właśnie przeżywamy.

Pierwsza niedziela Wielkiego Postu przypomina nam każdego roku wydarzenie opisane przez Ewangelistów, które miało miejsce u początków publicznej działalności Jezusa, zaraz po przyjęciu przez Niego chrztu z rąk Jana Chrzciciela. Relacje Nowego Testamentu mówią nam, że po tym chrzcie Chrystus Pan udał się na pustkowia, gdzie spędził czterdzieści dni i gdzie był kuszony przez diabła. Relacja św. Łukasza, którą czytamy w obecnym roku liturgicznym, szczegółowo przedstawia nam trzy pokusy postawione przed Zbawicielem oraz Jego odpowiedź na każdą z nich.

Zatrzymajmy się przy pierwszej z tych pokus. Po ludzku jest zrozumiała. Po czasie spędzonym na poście i umartwieniu Jezus na pewno odczuwał głód. Diabeł więc podsuwa proste rozwiązanie: „Jeśli jesteś Synem Bożym, powiedz temu kamieniowi, żeby się stał chlebem”. Owszem, mógłby Pan tak uczynić, jednak odmawia – a Jego odpowiedź skłania do głębszej refleksji.

W odniesieniu do tej pierwszej pokusy Chrystus przypomina słowo Boże: „Napisane jest: «Nie samym chlebem żyje człowiek». Chleb, a także pokarm w ogóle, jest czymś o podstawowym znaczeniu dla człowieka. Jest on potrzebny do życia oraz właściwego funkcjonowania organizmu i jego poszczególnych części, a brak pokarmu odczuwamy bardzo boleśnie. Jednak nie możemy w naszej codzienności zatrzymywać się tylko przy zaspokajaniu potrzeb ziemskiego życia. Jako uczniowie Pana mamy mieć nasze spojrzenie skierowane ku Zbawicielowi i pragnąć przyjmować to, czym On chce nas obdarzać. Zaś Jego szczególnym darem dla nas jest Jego słowo, Jego nauka zawarta na kartach Ewangelii. Przypominają to nam słowa dzisiejszego śpiewu przed Ewangelią, które uzupełniają relację III Ewangelii: „Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych”. Tak, słowo Boga jest darem nam pozostawionym, abyśmy je przyjmowali i rozważali, aby stanowiło ono dla nas światło oświecające życiowe drogi.

Wielki Post jest dla nas szczególnym czasem otwierania serca dla przyjmowania tego słowa, którego tak bardzo potrzebujemy. Zatrzymajmy się o to, by ten dar Boga przyjmować w kolejnych dniach i tygodniach tego okresu liturgicznego. Niech Pan przemawia do naszych serc i prowadzi po swoich drogach w tym czasie, w którym przeżywamy naszą codzienność i realizujemy nasze obowiązki.

ks. Jan Krupka

Kapelan Opactwa Mnisek Benedyktynów w Łomży

I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

6 marca 2022

Czytanie z Księgi Powtórzonego Prawa

26, 4-10

Mojżesz powiedział do ludu: „Kapłan weźmie koszyk z twoich rąk i położy go przed ołtarzem Pana, Boga twego. A ty wówczas wypowiesz te słowa wobec Pana, Boga swego: «Ojciec mój, tułacz Aramejczyk, zstąpił do Egiptu, przybył tam w niewielkiej liczbie ludzi i tam się rozrósł w naród ogromny, silny i liczny. Egipcjanie źle się z nami obchodzili, gnębili nas i nałożyli na nas ciężkie roboty przymusowe. Wtedy wołał się do Pana, Boga ojców naszych. Pan usłyszał nasze wołanie, wejrzał na naszą nędzę, nasz trud i nasze uciemiężenie. Wyprowadził nas Pan z Egiptu mocną ręką i wyciągniętym ramieniem wśród wielkiej grozy, znaków i cudów. Przyprowadził nas na to miejsce i dał nam ten kraj opływający w mleko i miód. Teraz oto przyniosłem pierwociny płodów ziemi, którą dałeś mi, Panie». Rozłóżysz je przed Panem, Bogiem swoim. Oddasz pokłon Panu, Bogu swemu”.

Psalm responsoryjny

91, 1-2. 10-15

Refren: Bądź ze mną, Panie, w moim utrapieniu.

Kto się w opiekę oddał Najwyższemu i w cieniu Wszechmocnego mieszka, mówi do Pana: „Ty jesteś moją ucieczką i twierdzą, Boże mój, któremu ufam”.

Nie przystąpi do ciebie niedola, a cios nie dosięgnie twojego namiotu. Bo rozkazał swoim aniołom, aby cię strzegli na wszystkich twych drogach.

Będą cię nosili na rękach, abyś stopy nie uraził o kamień. Będziesz stapał po węzłach i żmijach, a lwa i smoka podepczesz.

„Ja go wybawię, bo przylgnał do Mnie, osłonię go, bo poznał moje imię. Będzie Mnie wzywał, a Ja go wysłucham i będę z nim w utrapieniu, wyzwolę go i sławą obdarzę”.

Czytanie z Listu Świętego Pawła Apostoła do Rzymian

10, 8-13

Bracia:

Cóż mówi Pismo? „Słowo to jest blisko ciebie, na twoich ustach i w sercu twoim”. A jest to słowo wiary, którą głosimy. Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że Jezus jest Panem, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie. Bo sercem przyjęta wiara prowadzi do sprawiedliwości, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia. Wszak mówi Pismo: „Zaden, kto wierzy w Niego, nie będzie zawstydzony”. Nie ma już różnicy między Żydem a Grekiem. Jeden jest bowiem Pan w wszystkich. On to rozdziela swe bogactwa wszystkim, którzy Go wzywają. Albowiem „każdy, kto wezwie imienia Pańskiego, będzie zbawiony”.

Aklamacja przed Ewangelią: Chwała Tobie, Słowo Boże.

Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych.

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza

4, 1-13

Pelen Ducha Świętego, powrócił Jezus znad Jordanu, a wiedziony był przez Ducha na pustyni czterdzieści dni, i był kuszony przez diabła. Nic przez owe dni nie jadł, a po ich upływie poczuł głód. Rzekł Mu wtedy diabeł: „Jeśli jesteś Synem Bożym, powiedz temu kamieniowi, żeby stał się chlebem”.

Odpowiedział mu Jezus: „Napisane jest: «Nie samym chlebem żyje człowiek»”.

Wówczas powiódł Go diabeł w górę, pokazał Mu w jednej chwili wszystkie królestwa świata i rzekł do Niego: „Tobie dam potęgę i wspaniałość tego wszystkiego, bo mnie są poddane i mogę je dać, komu zechcę. Jeśli więc upadniesz i oddasz mi pokłon, wszystko będzie Twoje”.

Lecz Jezus mu odrzekł: „Napisane jest: «Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon i Jemu samemu służyć będziesz»”.

Zawiódł Go też do Jerozolimy, postawił na szczycie narożnika świątyni i rzekł do Niego: „Jeśli jesteś Synem Bożym, rzuć się stąd w dół. Jest bowiem napisane: «Aniołom swoim da rozkaz co do ciebie, żeby cię strzegli, i na rękach nosić cię będą, byś przypadkiem nie uraził swej nogi o kamień»”. Lecz Jezus mu odparł: „Powiedziano: «Nie będziesz wystawiał na próbę Pana, Boga swego»”.

Gdy diabeł dopełnił całego kuszenia, odstąpił od Niego do czasu.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 7 marca

Dzień powszedni albo wspomnienie świętych męczennic Perpetuy i Felicyty

Czytania mszalne: Kpł 19, 1-2. 11-18; Ps 19, 8-10. 15; Mt 25, 31-46

Wtorek, 8 marca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Jana Bożego, zakonnika

Czytania mszalne: Iz 55, 10-11; Ps 34, 4-7. 16-19; Mt 6, 7-15

Środa, 9 marca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Franciszki Rzymianki, zakonnicy

Czytania mszalne: Jon 3, 1-10; Ps 51, 3-4. 12-13. 18-19; Łk 11, 29-32

Czwartek, 10 marca

Czytania mszalne: Est 4, 17k. l-m. r-u; Ps 138, 1b-3. 7e-8; Mt 7, 7-12

Piątek, 11 marca

Czytania mszalne: Ez 18, 21-28; Ps 130, 1b-8; Mt 5, 20-26

Sobota, 12 marca

Dzień powszedni. W Ordynariacie Polowym Wojska Polskiego rocznica poświęcenia kościoła katedralnego w Warszawie

Czytania mszalne: Pwt 26, 16-19; Ps 119, 1-2. 4-5. 7-8; Mt 5, 43-48

Fot. PAP/EPA/Maurizio Brambatti

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

CZAS SIANIA DOBRA

Jeśli prawdą jest, że całe nasze życie to czas siania dobra, wykorzystajmy ten Wielki Post szczególnie, by zatroszczyć się o bliskich, by zbliżyć się do braci i sióstr poranionych na drodze życia (por. Łk 10, 25-37). Wielki Post jest czasem sprzyjającym, aby szukać, a nie unikać potrzebujących; aby wołać, a nie ignorować tych, którzy pragną słuchać dobrego słowa; aby odwiedzać, a nie opuszczać tych, którzy cierpią z powodu samotności. Wcielajmy w życie wezwanie do czynienia dobra wszystkim, poświęcając czas na miłość do najmniejszych i najbardziej bezbronnych, opuszczonych i wzgardzonych, dyskryminowanych i zepchniętych na margines (por. Enc. „Fratelli tutti”, 193).

Z orędzia na Wielki Post 2022

WARTOŚĆ LUDZKIEJ STAROŚCI

Rozpoczynamy dziś cykl katechez, które szukają w słowie Bożym inspiracji odnośnie do znaczenia i wartości, jaką ma ludzka starość. Obok migracji starość jest jednym z najpilniejszych problemów, z jakimi boryka się obecnie ludzkość. Nie chodzi tu tylko o zmiany ilościowe. Gra toczy się o jedność różnych okresów życia: to znaczy o realny punkt odniesienia dla zrozumienia i docenienia ludzkiego życia w jego całości. Zadajemy sobie pytanie: czy istnieje przyjaźń, czy istnieje przymierze pomiędzy różnymi okresami życia, czy też przeważa oddzielenie i odrzucenie?

Dziś, w tak zwanych kulturach rozwiniętych, starość ma niewielkie znaczenie, ponieważ uważa się, że jest to wiek, który nie ma do zaoferowania żadnych specjalnych treści ani wartości. Co więcej, brakuje zachęty dla ludzi, by ich poszukiwali oraz edukacji wspólnoty, by je uznać. Przymierze między pokoleniami przywracające człowiekowi wszystkie okresy życia jest naszym utraconym darem, który trzeba ponownie odnaleźć.

Słowo Boże ma wiele do powiedzenia na temat tego przymierza. Przed chwilą usłyszeliśmy prorocтво Joela: „Starzy wasi będą śnili, a młodzieńcy wasi będą mieli widzenia” (3, 1). Można to zinterpretować w następujący sposób: kiedy starsi opierają się Duchowi, grzebiąc swoje marzenia w przeszłości, młodzi nie mogą już dostrzec rzeczy, które należy uczynić, by stworzyć przyszłość. Kiedy natomiast starzy przekazują swoje marzenia, młodzi widzą jasno, co mają do zrobienia. Starzy mają zasoby już przeżytego życia, do których mogą się odwołać. Mądrość długiej drogi towarzysząca starości musi być przeżywana jako dar sensu życia, a nie marnotrawiona jako bierność jego przetrwania. Jeśli starości nie przywróci się właściwej godności, to jest skazana na zamknięcie się w przygnębieniu, które pozbawia wszystkich miłości. Jest to wyzwanie dla ludzkości i cywilizacji wymagające naszego zaangażowania i Bożej pomocy. Prośmy o to Ducha Świętego.

Streszczenie katechezy podczas audyencji ogólnej 23 lutego

Ukształtowała go praca w KGB. Za jego rządów Rosja brała udział w wielu konfliktach zbrojnych, ale wciąż ma poparcie w kraju.

Urodzony w biednej rodzinie, od młodości uwielbiał sowieckie filmy o działaniach oficerów wywiadu i marzył o pracy w służbach specjalnych. Jego marzenia spełniły się w stu procentach: współpracę z KGB rozpoczął już podczas studiów, a potem tam pracował, nosząc agenturalny pseudonim „Ćma”. Następnie został szefem rosyjskich służb specjalnych FSB, a w końcu – nieoczekiwanie – prezydentem Rosji. I wszelkimi siłami próbuje odbudować jej pozycję jako mocarstwa.

Tak naprawdę to właśnie praca w KGB stworzyła go jako człowieka. Myśli i działała jak oficer służb specjalnych, a nie jak polityk. Demokracja i wolność są dla niego nic nieznaczącymi słowami. Podobnie bez znaczenia jest śmierć ludzi – nieważne, czy jednego, czy też tysięcy. Dlatego niszczył Czeczenię, dlatego też napadł na Gruzję, wysłał rosyjskich żołnierzy do Syrii, a teraz atakował Ukrainę.

CHCIAŁ BYĆ NIEDOCENIANY

W niezwykle sposób doświadczenia Putina do władzy opisała Catherine Belton, była korespondentka „Financial Times” w Moskwie w swej książce *Putin's People: How the KGB Took Back Russia and Then Turned on the West*. Wskazywała, że po rozpadzie ZSRR w 1991 r. pewna grupa ludzi błyskawicznie się wzbogaciła, przejmując kontrolę nad majątkiem państwowym poprzez brudne gierki, podejrzane i nie zawsze zgodne z prawem interesy. Tak wykształcili się oligarchowie, bogaci, a zarazem łączący biznes z polityką.

To zaś nie podobało się byłym oficerom sowieckich służb specjalnych, czyli KGB. Chcieli zrobić w Rosji porządek, ale brakowało im lidera. I takiego przywódcę znaleźli. Został nim Władimir Putin – człowiek, którego były oficer służb specjalnych NRD Stasi z Drezna

zbyt zajęty, by odebrać telefon z gratulacjami od swego poprzednika...

Zachodowi wydawało się, że Rosja się zmienia, liberalizuje. Tymczasem, owszem, zmiany następowały, ale w szczególnie sposób. Putin stopniowo podporządkowywał sobie wszystkie in-

wa Związkiem Radzieckim, a z drugiej – chęć budowy imperium będącego potężnym „ruskim mirem”, „rosyjskim światem”, grupującym wszystkich rosyjskojęzycznych. Bo według niego Rosjanie, Ukraińcy i Białorusini to jeden naród.

„Ćma” buduje imperium

Piotr Kościński

foto: PAP/EPA/Aleksey Nikolskiy

wspominał jako zawsze milego i nigdy niepchającego się do przodu. Putin kilka lat spędził właśnie w tym mieście.

Jak podkreśliła Belton, Putin miał wielką umiejętność przekonywania innych, by go nie doceniali. Jednym z nich był prezydent Rosji Borys Jelcyn, który wybrał go na swojego następcę. I nawet w 1999 r. sam złożył dymisję, by to on przejął władzę. W Rosji, inaczej niż na przykład w Polsce, w razie ustąpienia czy śmierci głowy państwa jego obowiązki przejmuje premier – a Jelcyn zrobił Putina premierem. Podobno po wyborach w 2000 r., kiedy to został wybrany (uzyskał 53 proc. głosów, podczas gdy komunista Giennadij Ziuganow 29 proc.), był

stytucje państwowe. I nie tylko.

W 2007 r. jeden z oligarchów Oleg Deripaska – właściciel ogromnych zakładów produkujących aluminium – oznajmił, że jeśli „państwo tego zażąda”, odda wszystko, co ma. Oligarchowie mogli bowiem dalej się bogacić pod warunkiem pełnego podporządkowania Putinowi. Ci, którzy się nie podporządkowali, trafiali do więzień. Michaił Chodorkowski – szef koncernu naftowego Jukos, znany przeciwnik Putina – w 2003 r. został aresztowany. W 2013 r. Putin go ułaskawił, a on natychmiast opuścił kraj.

ŻAL ZA ZSRR

Poglądy Putina są dość wyraziste. Z jednej strony to żal

W przesłaniu do rosyjskiego Zgromadzenia Federalnego 25 kwietnia 2005 r. Putin oznajmił: „Upadek Związku Radzieckiego był największą katastrofą geopolityczną stulecia. Dla narodu rosyjskiego stało się to prawdziwym dramatem. Dziesiątki milionów naszych współobywateli i rodaków znalazło się poza terytorium Rosji. Epidemia dezintegracji rozprzestrzeniła się również na samą Rosję”. A w wywiadzie dla amerykańskiego reżysera Olivera Stone’a w 2017 r., wyjaśnił: „Często słyszałem krytykę mojego żalu z powodu rozpadu Związku Radzieckiego... Pierwszą i najważniejszą rzeczą jest to, że po rozpadzie Związku Radzieckiego 25 milionów Rosjan

w ciągu jednej nocy znalazło się za granicą, a to naprawdę jedna z największych katastrof XX wieku”.

Skoro rozpad ZSRR był zły, to co teraz? Wyraziście oznajmił to w grudniu 2010 r. jako (chwilowo) premier Rosji: „Kto nie żałuje rozpadu Związku Radzieckiego, ten nie ma serca. A ci, którzy chcą przywró-

Putin nie chce prostego przywrócenia ZSRR. To, co buduje, ma być swoistym połączeniem carskiej Rosji i właśnie Związku Radzieckiego.

cić go w dawnym kształcie, nie mają głowy”. Bo wbrew niektórym obiegowym opiniom Putin nie chce tak po prostu przywrócenia ZSRR. Nie – to, co buduje, ma być swoistym połączeniem carskiej Rosji i ZSRR właśnie. Politycznie ma być to dyktatura z pozorami demokracji, odwołująca się do czasów i sprzed, i po rewolucji październikowej 1917 r. Ekonomicznie Rosja ma funkcjonować jako państwo z pozorami wolnorynkowe, a w rzeczywistości oligarchiczne, przy czym oligarchowie mają być podporządkowani władzy.

I tu właśnie kluczowa okazuje się koncepcja „ruskiego miru”, w jakiej mierze zgodna z ideą „Świętej Rusi” głoszona przez Cerkiew. Zgodnie z nią Rosja powinna być wszędzie tam, gdzie zwarcie żyją rosyjskojęzyczni, a więc i na Białorusi, i Ukrainie, w Mołdawii, a nawet na północy Kazachstanu.

W 2020 r. Putin dowodził, że do XIII w. nie było żadnych różnic językowych między ludźmi z rejonów dzisiejszej Moskwy i Kijowa. Kto spowodował, że doszło do zmian? Odpowiedź jest prosta – winna jest Polska prowadząca „polonizację”. I rzekomo dopiero w XVI w. pojawiły się pierwsze różnice językowe pomię-

dzy mieszkańcami różnych regionów.

WOJNY PUTINA

Za rządów Putina Rosja brała udział w wielu konfliktach zbrojnych. W 1999 r. rozpoczęła się druga wojna czeczeńska; do 2005 r. zginęło ponad 60–100 tys. Czeczenów i wielu Rosjan, ale Moskwa osiągnęła swój cel: Czeczenia wróciła pod rosyjską kontrolę. W 2008 r. doszło do wojny rosyjsko-gruzińskiej; zginęło ponad 200 gruzińskich cywilów i 180 wojskowych oraz kilkuset cywilów, Abchazów i Osetyjczyków, jak również ok. 70 rosyjskich żołnierzy, ale dach nad głową straciło blisko 200 tys. osób. Co najmniej kilkanaście tysięcy wciąż mieszka w prowizorycznych obozach. Ale Putin i tu osiągnął cel: faktycznie kontroluje dwie samowładne republiki, Abchazję i Osetię Południową. W 2014 r. Rosjanie zajęli Krym i wsparli – czy może raczej stworzyli – separatystów w Donbasie. A rok później interweniowali w Syrii.

Rosyjski prezydent nie przejmie się ofiarami wśród swych rodaków. Gdy w 2002 r. czeczeńscy terroryści zajęli moskiewski teatr na Dubrowce, polecił oddziałom specjalnym zaatakować. Gaz, który miał uspić terrorystów, spowodował śmierć 129 uśpionych zakładników.

To wszystko nie przeszkadza Rosjanom popierać Putina. Ośrodek badający opinię publiczną FOM regularnie sprawdza popularność prezydenta. Najnowsze dane mówią o 63 proc. opinii pozytywnych i 22 proc. negatywnych. Inny ośrodek, WCIOM, wskazuje na poparcie rządu 67 proc. Nawet jeśli w 2018 r. sfalszowano wybory i w rzeczywistości Putin uzyskał mniej niż oficjalne 77 proc., to niewiele mniej.

Jedno jest pewne: w demokratyczny sposób władzy nie utraci. Co nie znaczy, że będzie rządził wiecznie. Dyktatorzy o tym marzą, ale na marzeniach się zwykle kończy...

Grażyna Rybak

Twarz a relacje

Widok twarzy jest źródłem czytelnych informacji, które ułatwiają funkcjonowanie w społeczeństwie. Mimo złożonej budowy bodźce wizualne, których dostarcza twarz, są analizowane i przetwarzane przez mózg jako całość. U dzieci zdolność rozpoznawania osoby, płci, rasy i emocji z twarzy rozwija się powoli. Pewne mechanizmy percepcji twarzy są obecne od urodzenia i dojrzewają powoli, wraz z rozwojem poznawczym, pamięcią i koncentracją. Ocena mimiki poprawia się z wiekiem, osiągając w okresie dojrzewania poziom jak u dorosłych.

Częściowe zasłonięcie twarzy zmienia rysy i zakłóca całościową analizę tych informacji. Badania w czasie pandemii COVID-19 wykazały spadek umiejętności rozpoznawania twarzy o 15 proc. z powodu „zakłócenia” przez zasłonięcie jej dolnej części. Zamaskowanie utrudnia rozpoznanie płci danej osoby, zapamiętanie informacji o położeniu kluczowych części twarzy i zależności między nimi. Wewnętrzne cechy twarzy: usta, nos, oczy i odległość między nimi są ważne dla „rozpoznawania” i skutecznego „zapamiętania” twarzy. Ponieważ zdolność percepcji twarzy rozwija się stopniowo, jest prawdopodobne, że noszenie maski będzie miało bardziej negatywny wpływ na dzieci niż na dorosłych.

Przeprowadzony test Cambridge Face Memory Test-Kids wykazał, że zdol-

ności rozpoznawania twarzy były zależne od wieku – starsze dzieci radziły sobie lepiej. To sugeruje, że dzieci są bardziej podatne na zaburzenia całościowego przetwarzania zamaskowanej twarzy.

Dodatkowo badanie wykazało, że z rozpoznawa-

niem twarzy lepiej radzą sobie dziewczynki niż chłopcy. Podobnie lepsze zdolności percepcji twarzy mają kobiety niż mężczyźni. Obecne badanie dostarcza dowodów, że zmiany w jakości rozpoznawania twarzy i zmiany w przetwarzaniu częściowo zasłoniętych twarzy mogą mieć istotny wpływ na relacje społeczne dzieci z rówieśnikami i ich zdolność do nawiązywania relacji z nauczycielami. Badania z udziałem dorosłych wykazały szkodliwy wpływ zmniejszonych zdolności percepcji twarzy na poziom zaufania społecznego i jakość życia. Biorąc pod uwagę wpływ dwuletniego noszenia masek podczas pandemii COVID-19, badacze sugerują, aby w przyszłości zbadać tego społeczne i psychologiczne konsekwencje, u dzieci i dorosłych.

Z badań wiemy o kluczowej roli bodźców wzrokowych we wczesnym dzieciństwie w rozwoju relacji międzyosobowych. Są one niezbędne do prawidłowego rozwoju umiejętności odczytywania z mimiki twarzy ważnych informacji o osobie, emocjach i wzajemnych relacjach. Patrzenie na różne elementy twarzy sprzyja wytwarzaniu się połączeń neuronalnych umożliwiających rozpoznawanie i analizę wyrazu twarzy. Miejsmy nadzieję, że już niebawem i dzieci, i dorośli odzyskają tę naturalną drogę komunikacji i budowania wzajemnych relacji.

Autorka jest lekarzem pediatrą

O przecinkach w zdaniu pojedynczym

dr hab. Tomasz Korpysz

Aż trzy poprzednie odcinki tego cyklu poświęciłem interpunkcji w wypowiedzeniach złożonych zawierających imiesłowy równoważnik zdania. Ogólna zasada stosowania przecinków (zmieniona jakiś czas temu) jest jasna i precyzyjna, jednak istnieją też od niej wyjątki – to dlatego ten temat wymagał tak drobiazgowych rozważań.

Dziś chciałbym kontynuować problematykę interpunkcyjną, a konkretnie kwestię wybranych regulacji dotyczących stosowania przecinków. Szczegółowych zasad używania tego znaku interpunkcyjnego jest wiele, wiele jest bowiem typów połączeń wyrazowych, konstrukcji składniowych i zdań, które przecinków wymagają lub też – przeciwnie – uniemożliwiają ich postawienie. Przyjrzyjmy się niektórym z nich, a konkretnie zdaniom pojedynczym. Ogólna reguła mówi, że w takim typie zdań przecinkami oddziela się od siebie kolejne człony szeregów, wyliczeń, które zostały utworzone przez powtarzanie tych samych wyrazów lub wyrażeń oraz takich samych części, elementów zdania.

Inaczej mówiąc, zawsze oddzielamy od siebie przecinkami powtarzające się (zwykle ze względów retorycznych, w celu podkreślenia, wzmocnienia przekazu) wyrazy, np. *Tak! zemsta, zemsta, zemsta na wroga, / Z Bogiem – i choćby mimo Boga!* (to, rzecz jasna, cytaty z Mickiewicza); *Dawno, dawno temu, za górami, za lasami żyła sobie babcia z wnuczką* czy też *Egzamin ósmoklasisty za pasem, a ty nic tylko imprezy, imprezy i imprezy!*. Warto w tym miejscu przywołać jeden szczególny typ wyrazów, których powtórzenie nie zawsze musi się wiązać z użyciem przecinków między kolejnymi członami. Chodzi

mianowicie o wykrzykniki. Myślę, że czytelnicy „Idziemy” znają tę zasadę, ale nie zaszkodzi ją przypomnieć. W przypadku powtarzania wykrzykników, tworzenia ich szeregu, możemy zastosować dwa rozwiązania interpunkcyjne: albo ciąg wykrzykników oddzielić od reszty zdania przecinkiem (na końcu całego zdania umieszczamy wtedy wykrzyknik), albo też postawić tam wykrzyknik (wtedy łączące się z tą konstrukcją zdanie kończymy drugim wykrzyknikiem). Oto stosowne przykłady: *Hej, hej, hej, chodźcie tu szybko!* albo: *Hej, hej, hej! Chodźcie tu szybko!* czy też: *Oj, oj, oj, jak mnie boli głowa!* albo: *Oj, oj, oj! Jak mnie boli głowa!*. Obie wersje są poprawne, ta druga jest nieco bardziej ekspresywna.

Zgodnie z przypominaną wyżej regułą przecinkiem należy oddzielać od siebie nie tylko powtarzane wyrazy, lecz także powtarzane elementy zdania, chociażby różne rzeczowniki tworzące podmiot szeregowy, np.: *Zosia, Ewa, Ula i Ania siedziały nad tym zadaniem ponad dwie godziny; Porozumienie podpisały Polska, Litwa i Ukraina* czy też *Na biurku leżą: długopis, ołówek, pióro, linijka, temperówka i gumka myszka*. Innym przykładem mogą być szeregi rzeczowników pełniących funkcję dopełnienia, np.: *Marianna długo przyglądała się skromnemu łóżku, małemu stolikowi, zdezelowanemu krzesłu i niskiemu regałowi stanowiącym jedyne wyposażenie tego pokoju; Na wakacje wyjadę z siostrą, bratem, dwiema kuzynkami, a także babcią i dziadkiem* czy też: *Kupiliśmy tylko chleb, masło, żółty ser, trochę wędliny oraz pomidory*. Oczywiście, przecinek pomija się, gdy przed jakimś elementem takiego szeregu (najczęściej ostatnim – tak jak we wszystkich powyższych przykładach) stoi spójnik łączny typu „i” czy „oraz”.

Nieco bardziej skomplikowane interpunkcyjnie są konstrukcje, w których mamy do czynienia z ciągami okoliczników oraz przydawek, ale o tym już w następnym odcinku.

Fotowoltaika

Edyta
Pisarczyk-Kulon

W ostatnich latach popularne stały się inwestycje

w zakresie termomodernizacji, a więc panele fotowoltaiczne, pompy ciepła, wydatki na wymianę starych pieców węglowych czy wymianę okien. Ustawodawca przewidział, że koszty poniesione na ten cel, w budynkach jednorodzinnych, podatnicy mogą rozliczyć w rocznym zeznaniu podatkowym.

Podatnik może odliczyć poniesione wydatki, ale tylko te, które sam sfinansował. Czyli jeżeli skorzystał z programu rządowego albo samorządowego i otrzymał zwrot kosztów w całości lub części, to tych wydatków odliczyć nie może.

Po drugie, odliczenie wydatków dotyczy termomodernizacji budynku oddanego do użytku. Zatem jeżeli budynek jest w budowie (nie oddany do użytku), to z odliczenia skorzystać nie można. Ustawa przewiduje również limit wydatków na termomodernizację, który wynosi 53 000 zł, w odniesieniu do wszystkich wydatków termomodernizacyjnych w budynkach jednorodzinnych będących własnością lub współwłasnością podatnika.

Ulga przysługuje również w sytuacji, gdy w budynku mieszkalnym jednorodzinnym, np. w związku z brakiem technicznych możliwości montażu instalacji (w tym fotowoltaicznej) na tym budynku, instalacja ta zostanie zamontowana na innym budynku, np. garażu, budynku gospodarczym, lecz służy budynkowi mieszkalnemu.

Katalog wydatków uprawniających do ulgi termomodernizacyjnej został określony w rozporządzeniu z 21 grudnia 2018 r. w sprawie określenia wykazu rodzajów materiałów budowlanych, urządzeń i usług związanych z realizacją przedsięwzięć termomodernizacyjnych.

Odliczeniu podlegają wydatki zarówno na materiały budowlane, jak i urządzenia, np. materiały budowlane wykorzystywane do docieplenia przegród budowlanych, płyty balkonowych oraz fundamentów wchodzące w skład systemów dociepleń lub wykorzystywane do zabezpieczenia przed zawiłgoceniem czy kocioł gazowy kondensacyjny wraz ze sterowaniem, armaturą zabezpieczającą i regulującą oraz układem doprowadzenia powietrza i odprowadzenia spalin.

Podatnik odliczyć może również wydatki na usługi związane z termomodernizacją, np. wymianę stolarki zewnętrznej

okien, okien połaciowych, drzwi balkonowych, drzwi zewnętrznych, bram garażowych, powierzchni przezroczystych nieotwieralnych, montaż pompy ciepła czy montaż kolektora słonecznego.

Jeśli wydatki były opodatkowane podatkiem VAT, to podatnik odlicza kwotę wraz z podatkiem VAT, o ile nie odliczył go wcześniej.

Wydatki na termomodernizację, których nie udało się odliczyć w jednym roku podatkowym, można odliczyć w kolejnych latach, ale nie dłużej niż przez sześć lat. Dodatkowo podatnik powinien zakończyć prace termomodernizacyjne w terminie trzech lat. Jeżeli nie zdąży, to musi zwrócić ulgę. Z kolei podatnik, który z ulgi skorzystał, a otrzymał zwrot wydatków, kwoty te powinien doliczyć do dochodu (przychodu) w zeznaniu składanym za rok podatkowy, w którym zwrot otrzymał.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/EP/Anatoly Malisev

Piłkarski bojkot

Sportowe sankcje zostały nałożone na Federację Rosyjską w związku ze zbrojną inwazją Rosji na Ukrainę. Zaplanowany na 28 maja finał piłkarskiej Ligi Mistrzów został przeniesiony z Sankt Petersburga do Saint-Denis na Stade de France pod Paryżem. Gry z reprezentacją Rosji w barażach o MŚ 2022 odmówili Polacy, Szwedzi i Czesi. Z kolei lawinę krytyki wywołała decyzja FIFA, która nie wykluczyła drużyny rosyjskiej z międzynarodowych rozgrywek. W ramach ograniczeń kadra rosyjska ma grać pod nazwą „Rosyjska Federacja Piłkarska”, a spotkania mają odbywać się bez kibiców i na neutralnym terenie. Zabraknie też flagi i hymnu Rosji.

fot. PAP/EP/Ennio Leonza

Ruszyła paraolimpiada

Pekin znów przywitał sportowców. Tym razem na igrzyskach paraolimpijskich, które oficjalnie rozpoczęły się 4 marca. W rywalizacji bierze udział ponad 650 uczestników, którzy reprezentują 49 państw. Medale zostaną przyznane w sześciu dyscyplinach (78 konkurencji). Polscy zawodnicy wystartują w narciarstwie biegowym i parabiathlonie, paranarciarstwie alpejskim i parasnoboardzie. Zmagania potrwać do 13 marca.

Krażki w Dubaju

Kolejne sukcesy w paralucnictwie odniosła Milena Olszewska, dwukrotna brązowa medalistka igrzysk olimpijskich (2012, 2016). Tym razem 37-letnia zawodniczka wywalczyła dwa brązowe medale na Mistrzostwach Świata w Dubaju. Pierwszy krążek zawodniczka Startu Gorzów Wielkopolski zdobyła w mikście wspólnie z Łukaszem Ciszkiem. Drugi medal to efekt wygranego pojedynku z Brytyjką Hazel Chaisty (6:4).

fot. facebook.com/archerypl

BEZKARNOŚĆ

Mariusz Jankowski

Stan napięcia za wschodnią granicą długo był ogromny. Wielu liczyło, że to będzie najgorsze, co nas spotka. Stało się inaczej. Rosja rozpoczęła wojnę z Ukrainą. Już pierwszego dnia inwazji było wiele ofiar. Zaczęli ginąć ludzie. Nie tylko na froncie.

Przez kilka godzin byłem naiwny. Wierzyłem, że taka sytuacja wymusi bardzo poważne działania. Całego świata. Na wszystkich polach. Także tych sportowych. Jakże byłem naiwny. Najpierw na ziemię sprowadził mnie Polski Związek Piłki Nożnej, który razem z federacjami Szwecji i Czech wystosował pismo, a w nim stało między innymi właśnie to: „(...) oczekujemy niezwłocznej reakcji FIFA i UEFA oraz przedstawienia alternatywnych rozwiązań dotyczących miejsc rozegrania zbliżających się spotkań”. Nikt nawet nie pomyślał o tym, żeby sformułować proste zdanie: z krajem zbrodniczym nie gramy. Tyle i aż tyle. Za to „oczekiwaliśmy niezwłocznej reakcji”. Ta pierwsza nastąpiła. Szybko. Po kilku godzinach. Działacze FIFA ogłosili, że zamierzają „monitorować sytuację”. I ewentualne aktualizacje swojego stanowiska opublikują później. Brawo oni. Jeśli nawet miałem minimum szacunku dla tej federacji, to 24 lutego 2022 r. pozbyłem się go. Raz na zawsze.

Prezydent Gianni Infantino razem ze swoim otoczeniem stał się symbolem kompromitacji. Totalnej, dosadnej, bezwstydnego kompromitacji. Bo jak śpiewał Kazik Staszewski w piosence „Łysy jedzie do Moskwy”:

„Tak, to jest normalne, że nie gadasz z bandytami

Nie zapraszasz ich do domu, nie odwiedzasz ich samych

Kto z kim przestaje, takim się staje”.

Nic dodać. Nic ująć. Nie ma i nigdy nie będzie mojej zgody na to, co się dzieje. Na to, jak Rosja kolejny raz pogrywa ze wszystkimi dookoła. To imperium dziś ma twarz Putina, ale wszyscy wiemy, że te twarze były kiedyś inne i za chwilę znów mogą być inne. Nie zmienia się tylko coś, co kryje się w głębi. Bezcelne poczucie bezkarności. Widoczne na wielu polach. Także tych sportowych.

Ktoś powie, że zawsze można (zawsze należy) podjąć rękawicę. I walczyć. Nie. Nie zawsze. Nie w takich chwilach, gdy nasi ukraińscy sąsiedzi mają o wiele poważniejsze zmartwienia oraz wyzwania. Mam nadzieję, że świat, mimo różnych interesów i różnych ograniczeń, pomoże postawić tamę rosyjskiej bezkarności. Trzeba nieustannie, każdej godziny i każdego kolejnego dnia mówić: Dość! Nie chcemy Rosji na ukraińskiej ziemi. Ani teraz, ani nigdy.

Autor jest dziennikarzem TVP

P.S. Ostatecznie Polacy, Szwedzi i Czesi odmówili gry z reprezentacją Rosji.

Czwarty turniej

Iga Świątek zatriumfowała podczas turnieju WTA 1000 w Dosze. Stolica Kataru przyniosła Raszyniance czwarte turniejowe zwycięstwo w karierze po wygranych w Paryżu, Adelajdzie i Rzymie. W rozgrywkach Świątek pokonała tenisistki z czołówki rankingu: Arynę Sabalenkę, Marię Sakkari czy Anett Kontaveit. Zwycięstwo zapewniło zawodniczkę nie tylko jedną z najwyższych nagród w karierze, ale też awans w rankingu.

fot. PAP/EP/Noushad Thekkayil

Kuchnia japońska

Barbara Wiśniowska

Kiedy jako studentka zostałam kelnerką w barze sushi, już pierwszego dnia nauczyłam się przygotowywać ten smakołyk i pokochałam każdą jego wersję: słoną i słodką, z rybą, z warzywami i z owocami. Praca prędko mnie znudziła, ale miłość do sushi pozostała.

Ucieszyło mnie, że moja córka nie poprzestała na oglądaniu japońskich kreskówek, ale mocno zafascynowała się Japonią. Kazała sobie kupić książkę o kuchni japońskiej, kopiuje piękne japońskie rysunki, zwłaszcza mange, wie już sporo o kulturze tego kraju, poznała dwa z trzech alfabetów, na własną rękę uczy się języka i rozmawia w nim z koleżankami. Spodziewam się, że wkrótce zacznie regularnie gotować.

fol. Barbara Wiśniowska

SUSHI MIĘTOWE Z OGÓRKIEM

Składniki: 2 ogórki ■ 2 szklanki ugotowanego ciepłego i lepkiego ryżu, najlepiej specjalnego do sushi ■ 10 płatków wodorostów nori ■ mały pęczek świeżej mięty pieprzowej ■ sos sojowy bez konserwantów ■ 50 ml octu ryżowego ■ 1 łyżeczka cukru ■ 1 łyżeczka soli ■ opcjonalnie pasta wasabi i marynowany imbir

Wykonanie: Ryż polewamy posłodzonym i posolonym octem ryżowym. Mieszymy. Ogórki obieramy i kroimy w bardzo cienkie długie paski. Na kilkanaście minut kładziemy je na talerzu pełnym umytej mięty, żeby nabrały zapachu. Płatki wodorostów kładziemy błyszczącą stroną do dołu na macie do sushi lub ściereczce. Smarujemy minimalną ilością wody, np. palcami. Mokrymi rękami nakładamy kuleczkę ryżu i rozprowadzamy równo na grubość pół cm, zostawiając wolne miejsce na jednym brzegu płata wodorostów. Układamy kilka cienkich pasków ogórka – lub jeden grubszy. Całość dość ciasno zwijamy za pomocą maty w taki sposób, by pusty skrawek glonu wypadł na końcu. Ten skrawek smarujemy dodatkowo wodą, skleamy, w razie potrzeby smarujemy go też od zewnątrz. Kroimy sushi bardzo ostrym nożem, cienko – na jeden kęs. Po ukojeniu każdego plasterka nóż wycieramy i moczymy w wodzie. Jemy palcami lub pałeczkami. Sos sojowy wlewamy do małych miseczek i każdy kawałek moczymy w nim minimalnie, możemy dodać też minimalną ilość ostrego wasabi. Jeśli przygotowaliśmy sushi w kilku smakach, to spożycie plasterka marynowanego imbiru zresetuje nasze kubki smakowe.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – przyjęta zasada
- 1 G – projekt obrazu
- 2 E – wada wzroku
- 3 A – bicie serca
- 3 G – główna tętnica
- 6 A – część kościoła
- 6 H – herb szlachecki
- 8 C – przesadnie pobożna
- 9 A – deska slalomisty
- 9 G – jubilerska miara
- 10 E – mierna ocena
- 11 A – rodzaj tkaniny
- 11 G – szewska szpilka

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – twórcza wena
- C 1 – tempo w muzyce
- C 8 – drewno na opał
- D 3 – miasto Jezusa
- E 1 – gaz w powietrzu
- E 8 – antonim zalety
- F 4 – portal internetowy
- G 1 – chroni szyję
- G 8 – splatać włókna
- H 3 – znaczek w klapie
- I 1 – czeka winnego
- I 8 – bawół indyjski
- K 1 – przywódca religijny

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 18 marca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3952); **05.05** Klan (3953); **05.30** Klan (3954); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl – reportaż; **06.50** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (251); **09.00** Weterynarze z sercem; **09.30** Okrasa tamie przepisy; **10.00** Dziewczyny ze Lwowa (34) – serial TVP; **10.50** Słowo na niedzielę – Broń się przed rozgoryczeniem; **11.00** Transmisja Mszy świętej z Jasnej Góry; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Życie według świętego Jana Pawła II; **13.15** BBC w Jedyńce: Ośmiornica w moim domu – film dokumentalny; **14.15** Z pamięci – Jerzy Hryniewicz; **14.25** Ramówkowy show TVP: Wiosna 2022 – widowisko; **16.00** Sekretne życie kotów (2); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (343) – serial TVP; **18.30** Jaka to melodia? – teleturniej; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Stulecie Winnych (40) – serial TVP
21.15 Zniwoloną (71) – serial kostiumowy
22.20 Zakochana Jedyńka: Wysłałam za mąż, zaraz wracam – komedia romantyczna, Francja 2012, reż.: Pascal Chaumeil, wyk.: Danny Boon, Diane Kruger, Alice Pol, Robert Plagnol
00.10 1917 – dramat wojenny, USA 2019, reż.: Sam Mendes
02.20 Pod prąd – dramat, USA 2010, reż.: Peter Callahan, wyk.: Joseph Fiennes, Samantha Sherman, Pell James, Justin Kirk
04.05 Jaka to melodia?
04.55 Z pamięci – Jerzy Hryniewicz
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Barwy szczęścia (2585) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2586); **07.00** M jak miłość (1642) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.00** Zaczynj Od Nowa (8); **11.40** The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (3); **12.45** The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (4); **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Marek Kościelnicz – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Łajki; **17.30** Rodzinka.pl (250) – serial komediowy TVP; reż.: Patrick Yoka, wyk.: Magdalena Stuzińska, Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski, Julia Wieniawa-Narkiewicz, Wiktoria Gąsiewska, Krzysztof Dracz; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na sygnale (364) – serial fabularzowany TVP; **18.55** Na sygnale (365) – serial fabularzowany TVP
19.25 Lepsza połowa (4) – serial TVP
20.00 Kabaret. Super Show Dwójki
21.00 Postaw na milion – teleturniej
22.00 Strzelec – film akcji, USA 2007, reż.: Antoine Fuqua, wyk.: Mark Wahlberg, Michael Pena, Danny Glover
00.15 Kino bez granic: Zanim zasną – dramat, Wielka Brytania/Francja/Szwecja/USA 2014, reż.: Rowan Joffe, wyk.: Nicole Kidman, Colin Firth
02.00 Ostatnia rodzina – dramat, reż.: Jan P. Matuszyński, wyk.: Andrzej Seweryn, Dawid Ogrodnik, Aleksandra Koneczna, Andrzej Chyry, Magdalena Boczarowska
04.15 Czy ktoś mnie kocha w tym domu? – film obyczajowy, reż.: Stanisław Jędryka
05.20 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie – Wstaje dzień; **06.00** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Studio Zachód; **18.40** INFO V4+; **18.55** Głębia ostrości
19.20 Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda
01.00 TVP WORLD
03.01 Pogoda
03.20 Woronicza 17
04.25 Teleexpress Extra
04.45 INFO V4+
05.13 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Spełnić marzenie; **07.35** Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce; **07.55** Poczet Wielkich Polaków – program historyczny; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Prymas Stefan Wyszyński; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **10.40** Cuda Jezusa; **11.30** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Nie bójmy się mówić o raku; **12.00** Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.00** Niepodzielny; **15.55** Święty na każdy dzień; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** 7 Kościołów Apokalipsy; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Na przekór ciemności
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 6 marca; **06.50** Nie mogłem inaczej. Kapłan i żołnierz ps. Ski – film dok.; **08.00** Msza grekokatolicka; **09.05** Sława i chwała (3); **10.05** Okrasa tamie przepisy; **10.40** Przestrzeń pamięci – Zamek Królewski w Warszawie; **11.10** Wojownicy czasu; **11.45** Neandertalczycy. Poznaj swoich przodków (2); **12.50** Dzikie krainy Australii. Pustynne serce kontynentu (5) – cykl dok.; **13.50** W kotle historii; **14.30** Blisko, coraz bliżej (18) – serial TVP; **16.00** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii – Historia polskiego himalaizmu; **17.20** Wojciech Cejrowski – boso przez świat: Pigmeje; **17.50** Chłopi (13); **18.55** Historia broni: Broń dla każdego (4); **20.00** KGB: tarcza i miecz (1) – cykl dok.; **21.05** Okrucy dnia – film fabularny, USA 1993, reż.: James Ivory, wyk.: Anthony Hopkins, Emma Thompson, Christopher Reeve, Hugh Grant, James Fox; **23.20** Śladami Eskulapa; **23.45** Medycusze Wspólni (1) – serial; **00.55** Rachela na Dworcu Gdańskim – film dok.; **01.55** Szerokie tory – Właściciel szkoły tańca w Doniecku; **02.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Zielono mi – Piosenki Agnieszki Osieckiej; **08.00** Liturgia prawosławna z cerkwi w Kożanach; **09.10** Sergiusz Prokofiew – Piotruś i wilk – koncert; **09.45** Camille Saint-Saens – Karnawał zwierząt – koncert; **10.30** Pod jednym dachem (9); **11.35** Trzeci punkt widzenia; **12.15** Zabawna dziewczyna – komedia, USA 1968, reż.: William Wyler, wyk.: Barbra Streisand, Omar Sharif; **14.55** Wędrowiec Polski; **15.35** Clara i Robert Schumann pod batutą Andriasa Nelsona – koncert; **17.15** Niedziela z... Henrykiem Skarżyńskim; **18.05** Niedziela z...; **19.05** Niedziela z...; **20.00** Stąd do wieczności – dramat wojenny; **22.10** Cztery Pory Roku – New Vibes – koncert; **23.10** Trzeci punkt widzenia; **23.50** Carrington – dramat; **02.05** Nyosha – film anim.; **02.15** Nic się nie dzieje – film anim.; **02.45** Francuska suita – dramat wojenny, reż.: Saul Dibb, wyk.: Michelle Williams, Kristin Scott Thomas, Matthias Schoenaerts, Heino Ferch, Tom Schilling; **04.40** Teledyski; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.05 Uwaga!; **05.25** Ukryta prawda (875); **06.25** Kuchenne rewolucje 10 (4); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 5 (18); **07.55** Akademia ogrodnika (18); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień; **12.00** Przez Atlantyk (1); **13.00** Mask Singer (1); **14.20** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (1); **15.20** Skoki narciarskie: PS, Oslo – studio; **15.45** Skoki narciarskie: PS, Oslo – konkurs indywidualny seria 1; **16.55** Skoki narciarskie: PS, Oslo – studio; **17.05** Skoki narciarskie: PS, Oslo – konkurs indywidualny seria 2; **17.45** Skoki narciarskie: PS, Oslo – studio (10); **18.25** Milionerzy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (29); **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.05** MasterChef Junior 7 (1); **21.40** Pajęczyna (1); **22.50** Godzilla II: Król potworów – film przygodowy, USA/Japonia 2019, reż.: Michael Dougherty, wyk.: Kyle Chandler, Vera Farmiga, Millie Bobby Brown, Ken Watanabe; **01.25** Kuchenne rewolucje 24 (1); **02.30** Uwaga!; **02.50** Noc Magii; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News – magazyn informacyjny; **08.55** Gdzie jest Dory – film anim., USA 2016, reż.: Andrew Stanton; **11.15** Król Lew – film anim., USA/Ukraina/RPA 2019, reż.: Jon Jon Favreau; **13.40** Ninja Warrior Polska (29); **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (156); **17.40** Nasz Nowy Dom (253); **18.50** Wydarzenia – magazyn informacyjny; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (434); **20.00** Kabaret na żywo. Nowy skłAD (98) – program kabaretowy; **22.10** Love Island. Wyspa miłości (149); **23.10** Gwiazdne wojny: Przebudzenie Mocy – film s.f., USA 2015, reż.: J.J. Abrams, wyk.: Adam Driver, Carrie Fisher, Harrison Ford, Mark Hamill, Oscar Isaac, Lupita Nyong'o, Daisy Ridley; **02.10** Koszmar następnego lata – horror, USA 1998, reż.: Danny Cannon, wyk.: Jennifer Love Hewitt, Freddie Prinze Jr., Brandy Norwood, Mekhi Phifer, Muse Watson; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (594) – serial obyczajowy; **06.05** Elif (1156) – serial; **07.00** **Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (38) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (189) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (308) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Program rolny; **12.50** BBC w Jedyńce: Ośmiornica w moim domu – film dokumentalny; **14.00** Elif (1157) – serial; Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (595) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3955) –telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśniczówka (499) – serial TVP **21.00** Teatr Telewizji: Zemsta – spektakl teatralny, reż.: Olga Lipińska, wyk.: Jan Nowicki, Jerzy Trela, Jan Peszek, Anna Dymna, Jerzy Bińczycki, Maria Peszek **22.55** Świat bez fikcji – Słowacja. W pościgu za sprawiedliwością – film dokumentalny **24.00** Milczenie owiec – thriller, USA 1991, reż.: Jonathan Demme, wyk.: Jodie Foster, Anthony Hopkins, Glenn Scott **02.10** Wysłałam za mąż, zaraz wracam – komedia romantyczna, Francja 2012, reż.: Pascal Chaumeil, wyk.: Danny Boon, Diane Kruger, Alice Pol, Robert Plagnol **04.00** Drogi wolności (13) – serial TVP **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1523) – serial TVP; **06.20** Rwanda 2020. Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz – cykl reportaży; **06.35** Rwanda 2020. Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz – cykl reportaży; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (221) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2586) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Kolo fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (28) – serial kostiumowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (123) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (29) – serial obyczajowy; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (64) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (29) – serial kostiumowy **19.30** Barwy szczęścia (2586) **20.10** Barwy szczęścia (2587) **20.40** Kulisy serialu „M jak miłość” **20.55** M jak miłość (1643) – serial TVP **21.55** Serca na sprzedaż (19) – serial **23.05** Imię róży (6) – serial, Włochy/ Niemcy 2019, reż.: Giacomo Battiato, wyk.: Piotr Adamczyk, Maurizio Lombardi, Damian Hardung, Stefano Fresi **00.10** Piranie – film fabularny, Włochy 2019, reż.: Claudio Giovannesi, wyk.: Francesco Di Napoli, Viviana Aprea, Ar Tem **02.15** O mnie się nie martw (6) – serial komediowy TVP **03.15** Zanim zasną – dramat, Wielka Brytania/Francja/Szwecja/USA 2014, reż.: Rowan Joffe, wyk.: Nicole Kidman, Colin Firth **05.00** Rodzinka.pl – serial TVP **05.25** Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.20** Raport z granicy **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Raport z granicy **21.30** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda **01.00** TVP WORLD **05.00** Pogoda **05.18** Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Pierre Teilhard de Chardin – film dok.; **06.25** Święty nie rodzi się po śmierci – film dok.; **07.30** Muzyczne chwile; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.20** Słowo życia; **09.25** 40 dni z Eucharystią; **09.30** Opowieści z Księgi Cnót; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Święty na każdy dzień; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojeżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** **Msza święta z Jasnej Góry**; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.25** Szkaplerz znak Maryi; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Aktywna zima; **16.55** Świadkowie; **17.20** Muzyczne chwile; **17.30** Na łowy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Anioł Pański** **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Król Chwały **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** **Różaniec** **20.50** Myśląc Ojczyznę **21.00** **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja** **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Mojeżesz – 10 przykazań **22.50** Męczeństwo św. Perpetuy **22.40** Muzyczne chwile **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 7 marca; **06.55** Wojenne dziewczyny (18); **07.50** Ex Libris; **08.25** Historia Polski: Czy warto było tak żyć – film dok.; **09.15** Przeczytaj mi tę historię; **09.30** Sensacje XX wieku: Puc z Janajewa, cz. 1; **10.00** Sensacje XX wieku: Puc z Janajewa, cz. 2; **10.30** Luzyce. Z piekła do nieba – film dok.; **11.30** Agnieszka – film dok.; **12.45** Czerdziestolatek (10); **14.00** Bóg w Krakowie; **15.45** Dzikie krainy Australii. Pustynne serce kontynentu (5) – cykl dok.; **16.45** Flesz historii (580); **17.05** Wojenne dziewczyny (19); **18.05** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.40** Spór o historię; **19.15** Historia Polski: Byli żołnierzami Jodły – film dok.; **20.25** Historia w postaciach zapisana: Złubna uroda Kleopatry; **22.20** Wielkie mity historii: Wojskowy geniusz Hitlera (1); **23.30** Paszporty Paragwaju – film dok.; **00.35** Szerokie tory – Milicjant w Doniecku; **01.10** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.45** Sensacje XX wieku; **02.10** Sensacje XX wieku; **02.40** Encyklopedia II wojny światowej; **03.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Niedziela z... Henrykiem Skarżyńskim; **08.45** Wydarzenie aktualne; **09.10** Cudowne miejsce – film obyczajowy; **11.00** Z biegiem lat, z biegiem dni – serial TVP; **12.20** Gwiezdny pył – film TVP, reż.: Andrzej Kondratiuk; **13.30** Dwóch dobrych przyjaciół – film anim.; **13.40** Kolejki – film anim.; **13.45** Klient nasz pan – film anim.; **14.10** Reżyserzy: Ridley Scott; **15.05** Mecz – film krótkometrażowy; **15.25** Tamte lata, tamte dni: Jerzy Kisielewski; **16.10** Wielka majówka – komedia; **17.50** Trzeci punkt widzenia; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Arsene Lupin (10) – serial; **20.00** Kino Mocnych Wrażeń: Zabójczy widok – film sensacyjny, reż.: John Glen; **22.20** Kronos; **23.00** Las, a rano – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Koloski; **00.55** Cztery Pory Roku – New Vibes – koncert; **02.00** Stąd do wieczności – dramat wojenny, reż.: Fred Zinnemann; **04.10** Informacje kulturalne; **04.45** Smak czekolady – film krótkometrażowy TVP; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Nowa Maja w ogrodzie 6 (1); **05.55** Akademia ogrodnika (1); **06.05** Ukryta prawda (1161); **07.00** Kuchenne rewolucje 10 (5); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.45** Ukryta prawda (956); **12.55** Tajemnice miłości (62); **14.00** Ukryta prawda (1162); **15.05** Ukryta prawda (957); **16.10** Kuchenne rewolucje 8 (5) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1356); **18.25** Bunt (25) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (5); **20.15** Na Wspólnej 20 (3384) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Skazani na Shawshank – film sensacyjny, USA 1994, reż.: Frank Darabont, wyk.: Tim Robbins, Morgan Freeman, Bob Gunton, William Sadler, Clancy Brown; **00.20** Mayday – komedia, Polska 2019, reż.: Sam Akina, wyk.: Piotr Adamczyk, Adam Woronowicz, Anna Dereszowska, Weronika Książkiewicz, Andrzej Grabowski, Ewa Kasprzyk; **02.55** Co za tydzień; **03.25** Grzesznica (5); **04.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (658); **09.10** Malanowski i Partnerzy (659); **09.40** Sekrety rodziny (161); **10.40** Dlaczego ja? (962); **11.40** Gliniarze (184); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1077); **14.40** Dlaczego ja? (1123); **15.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (639); **17.00** Gliniarze (648); **18.00** Pierwsza miłość (3380); **18.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Osaczony; **21.05** Osaczony (4); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (150); **23.10** Książę Persji: Piaski czasu – film, USA 2010, reż.: Mike Newell, wyk.: Gemma Arterton, Jake Gyllenhaal, Ben Kingsley, Alfred Molina; **01.55** Zapłata – film s.f., USA/Kanada 2003, reż.: John Woo, wyk.: Aaron Eckhart, Ben Affleck, Colm Feore, Paul Giamatti, Uma Thurman; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakup TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (595); **06.05** Elif (1157); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (39) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (190) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (309) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce: Dzikie Metropolie (1) – serial dokumentalny; **14.00** Elif (1158) – serial; Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (596) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Za zdrowie Pań! – Specjalny koncert życzeń z okazji Dnia Kobiet – koncert; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.30 Leśniczówka (500) – serial TVP

21.00 Tacy byliśmy – cykl reportaży

21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów

22.45 Ocaleni – reality show

23.50 Magazyn śledczy Anity Gargas

00.25 Bitwa o Anglię – dramat wojenny, Wielka Brytania 1969, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Laurence Olivier, Edward Fox, Susannah York, Christopher Plummer, Michael Caine

02.45 Przysięga (6) – serial TVP, reż.: Filip Zyber, wyk.: Marek Bukowski, Michał Siński, Marcin Sianko, Anna Czarłowska, Zofia Zborowska, Bartosz Gelner, Mateusz Banasiuk, Kamil Przystał

03.40 Magazyn Ekspresu Reporterów

04.35 Notacje – cykl dokumentalny

04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 M jak miłość (1524) – serial TVP; **06.25** Samodzielni, twórczy, otwarci – reportaż; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (222) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2587) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Kolo fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (29) – serial kostiumowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (124) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (30) – serial obyczajowy, Niemcy 2011, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (65) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (30) – serial kostiumowy

19.30 Barwy szczęścia (2587)

20.10 Barwy szczęścia (2588)

20.40 Kulisy serialu „M jak miłość”

20.55 M jak miłość (1644)

21.40 Za zdrowie Pań! – Specjalny koncert życzeń z okazji Dnia Kobiet

23.40 Ludzkie historie – Ziemia – film dokumentalny

00.45 Mąż swojej żony – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Bronisław Pawlik, Aleksandra Zawieruska, Mieczysław Czechowicz, Elżbieta Czyżewska, Jerzy Duszyński, Wiesław Gołas, Jan Koecher, Wojciech Pokora

02.30 Piranie – film fabularny, Włochy 2019, reż.: Claudio Giovannesi, wyk.: Francesco Di Napoli, Viviana Aprea, Ar Tem

04.25 Rodzinka.pl – serial TVP

04.50 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.20 Raport z granicy

21.30 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 INFO Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda

01.00 TVP WORLD

05.00 Pogoda

05.13 wojsko-polskie.pl

TV TRWAM

05.00 Guadalupe – żywy obraz – film dok.; **05.55** Klucze do Królestwa. Od Jana Pawła II do Benedykta XVI; **06.55** Mistrz i Katarzyna – film dok.; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.30** Ona nigdy nie była sama – Czcigodna Sługa Boża Matka Teresa Kierocińska; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Razem tworzymy jedno. Radio Maryja w terenie; **14.55** Maria Okońska – film dok.; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą

16.25 Laus in Ecclesia, czyli w szkole św. Benedykta

16.55 180 lat na zdrowie

17.10 Prosto o gospodarce

17.30 Zostań Żołnierzem RP

17.50 Muzyczne chwile

17.55 Poczet Wielkich Polaków

18.00 Anioł Pański

18.05 Informacje dnia

18.15 Rozmowy niedokończone

19.25 40 dni z Eucharystią

19.30 Każdy maluch to potrafi

19.45 Modlitwa z telefontycznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec

20.50 Myśląc Ojczyzna

21.00 Apel Jasnogórski

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Mojżesz – 10 przykazań

23.05 Fatimskie orędzie nadziei

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 8 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (19); **07.55** Flesz historii; **08.25** Historia Polski: Byli żołnierzami Jody; **09.30** Sensacje XX wieku: Jak umierali bogowie, cz. 1; **10.00** Sensacje XX wieku: Jak umierali bogowie, cz. 2; **10.25** VI Brygada Pani Komendant – film dok.; **11.30** Niezwykłe Dwudziestolecie. Historia gospodarcza II RP; **12.05** Czerdziestolatek (11); **12.55** Rok 1982. Kalendarium; **13.10** Historia broni: Broń dla każdego (4); **14.15** Historia w postaciach zapisana: Agatha Christie; **16.00** Wojna w eterze; **16.15** Kryminalne zagadki Polski (6); **16.45** Polacy na morze; **17.15** Wojenne dziewczyny (20); **18.15** W PRLu; **18.50** Rodziny Wykłych mają głos – Przemysław Lazarewicz; **19.20** Historia Polski: Jak to z tym marcem było...?; **20.10** I wojna światowa – Pancerne bestie (1); **21.05** Łukasiewicz – dokument fab.; **22.15** Ułaskawienie – reż.: Jan Jakub Kolski; **00.05** Dziewczyny z Błękitnego Szwadronu; **01.10** Było, nie minęło; **01.45** Sensacje XX wieku; **02.10** Sensacje XX wieku; **02.40** Encyklopedia II wojny światowej; **03.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co się dzieje; **07.25** Muzyczne poranki; **08.00** Informacje kulturalne; **08.35** Wędrowiec Polski; **09.15** Wielka majówka – komedia, reż.: Krzysztof Rogulski; **11.00** Z biegiem lat, z biegiem dni – serial TVP; **12.45** Bielszy niż śnieg – film psychologiczny, reż.: Wojciech Marczewski; **13.30** Walka o głos – film dok.; **14.35** Kocie ślady – film TVP; **16.15** Zmruż oczy – film obyczajowy, reż.: Andrzej Jakimowski; **17.55** Owszem Mazowsze (3); **18.30** Co dalej?; **18.55** Arsene Lupin (11); **20.00** Wstęp do spektaklu „Walentyna”; **20.10** Walentyna – spektakl teatralny, reż.: Wojciech Faruga, wyk.: Julia Kijowska, Irena Wójcik, Barbara Szczecińska, Warszawski Żeński Chór „Harfa”; **21.15** Do dzieła; **21.45** Lekkie obyczaje: Kalifornia – dramat, reż.: Marina Person; **23.25** Co dalej?; **24.00** Młoda Polska: Nasza kłątwa – film dok.; **00.40** Las, 4 rano – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolski, wyk.: Krzysztof Majchrzak, Olga Bołądź, Maria Blandy, Grzegorz Stelmachowski; **02.35** Salvador Allende – film dok.; **04.30** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga! – magazyn interwencyjny; **06.05** Ukryta prawda (1162) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (5) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (5); **11.50** Ukryta prawda (1356); **12.55** Tajemnice miłości (63); **14.00** Ukryta prawda (1163); **15.05** Ukryta prawda (958); **16.10** Kuchenne rewolucje 8 (6) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1357); **18.25** Bunt (26) – serial; **19.00** Fakty – program informacyjny; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – magazyn interwencyjny; **20.10** Doradca smaku 16 (6); **20.15** Na Wspólnej 20 (3385) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (2); **22.40** Kuba Wojewódzki 16 (23); **23.40** Superwizjer (1235) – magazyn reporterów; **00.15** Pajęczyna (1); **01.20** Porwani (8) – serial; **02.20** Uwaga!; **02.40** Noc Magii; **04.05** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (660); **09.10** Malanowski i Partnerzy (661); **09.40** Sekrety rodziny (162); **10.40** Dlaczego ja? (963); **11.40** Gliniarze (185); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1078); **14.40** Dlaczego ja? (1124); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (640); **17.00** Gliniarze (649); **18.00** Pierwsza miłość (3381); **18.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska (30); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (151); **23.10** Wojna światów – film s.f., USA 2005, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Dakota Fanning, Justin Chatwin, Miranda Otto, Tim Robbins, Tom Cruise; **01.55** Obsesja zazdrości – film akcji, USA 2014, reż.: Sam Miller, wyk.: Leslie Bibb, Kate del Castillo, Elba Idris, Henry Simmons, Taraji P. Henson; **03.35** Kabaretowa Ekstraklasa (49); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teledyski

TVP 1

05.20 Przysięga (596) – serial obyczajowy; **06.05** Elif (1158) – serial; **07.00** **Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Rodziny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (40) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (193) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (310) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyne; Dzikie Metropolie (2); **14.00** Elif (1159) – serial; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (597); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3956); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (501)
20.55 Piłka nożna. Liga Mistrzów – 1/8 finału (I połowa)
22.00 Piłka nożna. Liga Mistrzów – 1/8 finału (II połowa)
23.10 Historia bez tajemnic – Łukasiewicz – nafiarcz, romantyk – dokument fabularny

00.20 Zabójcze urodziny – film fabularny, USA 2019, reż.: Jake Helgren, wyk.: Lindsey McKeon, Katrina Begin, Cathryn Dylan
02.00 1920. Wojna i miłość (6) – serial TVP
03.00 Zaginiona (1) – serial TVP
04.00 wojsko-polskie.pl (9)
04.25 Notacje – cykl dokumentalny
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1525) – serial TVP; **06.25** Pozyteczni.pl; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (223) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2588) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (30) – serial kostiumowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (125) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (31) – serial obyczajowy, Niemcy 2011, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (66) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (31) – serial kostiumowy
19.30 Barwy szczęścia (2588)
20.05 Barwy szczęścia (2589)
20.35 Kulisy seriali „Na dobre i na złe” i „Na sygnale”
20.50 Na dobre i na złe (838) – serial TVP
21.55 Serca na sprzedaż (20) – serial, Rosja 2016
23.05 Imię róży (7) – serial, Włochy/ Niemcy 2019, reż.: Giacomo Battiato, wyk.: Piotr Adamczyk, Maurizio Lombardi, Damian Hardung, Stefano Fresi, Benjamin Stender, John Torturro
00.10 Zainwestuj w miłość – komedia, USA 2019, reż.: Tim Cruz, wyk.: Anna Hutchinson, Charlene Tilton, Rocky Myers
01.45 Trzy dni Kondora (5) – serial
02.45 Miejsca kultu na świecie część 1 – cykl dokumentalny
03.55 Za marzenia (9) – serial TVP
04.45 Rodzinka.pl – serial TVP
05.10 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość
Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość
Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.18 INFO V4+

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Paweł – apostoł łask; **06.40** Spacer po misji w Gahunga; **06.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Maria Okońska – dok.; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widenia; **08.35** Każdy małuch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuarium polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** **Audycja Generalna z Watykanu**; **11.00** Syria; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.25** Słowo życia; **13.30** **Msza święta z Jasnej Góry**; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przeszedł czyścić na ziemi – historia bp. Czesława Kaczmarka; **15.30** Muzyczne chwile; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszynski – historia; **17.00** Po stronie prawdy
17.30 Rykoszetem
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 **Anioł Pański**
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec**
20.50 Mysłąc Ojczyzna
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja**
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Non Possumus.
Prymas Stefan Wyszyński
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 9 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (20); **07.50** Polacy na morze (17); **08.25** Prorok; **09.00** Historia Polski: Jak to z tym marcem było...? – film dok.; **09.50** Wojna w eterze (102); **10.00** Sensacje XX wieku: Jak umierali bogowie, cz. 3; **10.30** Sensacje XX wieku: Szpieg świata; **10.55** Łupaszko, cz. 2 – film dok.; **11.50** Rodziny Wyklętych mają głos – Przemysław Lazarowicz; **12.20** Czerdziestolatek (12); **13.30** Życie ukryte w jeziorze: Chilka; **14.35** I wojna światowa – Pancerne bestie (1); **15.30** Giganci historii; **16.25** Flesz historii; **16.35** Sztetl, czyli miasto (2); **17.05** Przeczytaj mi tę historię; **17.10** Wojenne dziewczyny (21) – serial TVP; **18.10** Było, nie minęło; **18.40** Przerzuteń pamięci; **19.20** Historia Polski: Marcowa gra – film dok.; **20.25** Tajne akta III Rzeczy (1); **21.25** Wojskowy geniusz Hitlera (1); **22.30** Maria Antonina – film kostiumowy; **00.40** Polsko, szedłem do ciebie 200 lat – film dok.; **01.40** Było, nie minęło; **02.15** Sensacje XX wieku; **02.40** Sensacje XX wieku; **03.15** Encyklopedia II wojny światowej; **03.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.05** Co dalej?; **08.30** Którędy po sztuce; **08.45** Przestrzeń pamięci – Muzeum JP II i Prymasa Wyszyńskiego; **09.15** Zmruż oczy – film obyczajowy, reż.: Andrzej Jakimowski; **11.00** Z biegiem lat, z biegiem dni – serial TVP; **12.35** Ciemnego pokoju nie trzeba się bać – film krótkometrażowy; **13.30** Niepokorny Francois Truffaut – film dok.; **14.40** Lawrence z Arabii, cz. 1 – film fabularny; **16.30** Lawrence z Arabii, cz. 2 – film fabularny; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Arsene Lupin (12) – serial; **20.00** I nie było już nikogo (2) – serial; **21.10** Obiecay mi! – dramat, Serbia i Czarnogóra/Francja 2007, reż.: Emir Kusturica, wyk.: Miki Manjlovic, Lijana Blagojevic, Aleksandar Bercek; **23.25** Więcej niż fikcja: Don Gilliam i ołbrzymy – film dok.; **01.05** Jazz – Enter Enea Festival 2020 – Michał Salamon – koncert; **02.05** Kalifornia – dramat, reż.: Marina Person, wyk.: Clara Gallo, Caio Horowicz, Caio Błat, Giovanni Gallo; **03.45** Informacje kulturalne; **04.20** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1163); **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (6) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (6); **11.50** Ukryta prawda (1357); **12.55** Tajemnice miłości (64); **14.00** Ukryta prawda (1164); **15.05** Ukryta prawda (959); **16.10** Kuchenne rewolucje 8 (7) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1358); **18.25** Bunt (27) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (7); **20.15** Na Wspólnej 20 (3386) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Przez Atlantyk (2); **22.40** Mroczny zakątek – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania/Francja 2015, wyk.: Gilles Paquet-Brenner, Charlize Theron, Chloe Grace Moretz, Nicholas Hoult, Drea de Matteo, Christina Hendricks; **00.55** Superwizjer (1235) – magazyn reporterów; **01.30** Grzesznica (5) – serial; **02.30** Uwaga!; **02.50** Noc Magii; **04.10** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (662); **09.10** Malanowski i Partnerzy (663); **09.40** Sekrety rodziny (163); **10.40** Dlaczego ja? (964); **11.40** Gliniarze (186); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1079); **14.40** Dlaczego ja? (1125); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (641); **17.00** Gliniarze (650); **18.00** Pierwsza miłość (3382); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Mecenasa Porada (2); **21.05** Komisarz Mama (20); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (152); **23.10** Baby Driver – film akcji, Wielka Brytania/USA 2017, reż.: Edgar Wright, wyk.: Jon Bernthal, Ansel Elgort, Eiza González, Jon Hamm, Lily James, Kevin Spacey; **01.50** Nic nie widziałem, nic nie słyszałem – film akcji, USA 1989, reż.: Arthur Hiller, wyk.: Richard Pryor, Gene Wilder, Joan Severance, Kevin Spacey, Alan North; **04.00** Świat według Kiepskich (118); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleskopy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (597) – serial obyczajowy; **06.10** Elif (1159) – serial; **07.00** **Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (41) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (194) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (31) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się opłaca; **12.50** Natura w Jedyńce: Dzikie Metropolie (3) – serial dokumentalny; **14.00** Elif (1160) – serial; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (598) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3957) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśnicówka (502) **21.00** Na sygnale (366) – serial fabularyzowany TVP **21.35** Sprawa dla reportera **22.35** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.15** Magazyn kryminalny 997 **00.10** Magazyn Ekspresu Reporterów **01.10** Tanie Dranie: Moroz i Kłopotowski komentują świat – talk-show **01.55** Nowa – serial TVP, reż.: Tomasz Szafrński, wyk.: Justyna Kulig-Schneider, Marcin Bosak, Małgorzata Kożuchowska, Szymon Bobrowski **02.50** Ocaleni – reality show **03.50** Sprawa dla reportera **04.40** Magazyn śledczy Anity Gargas **05.05** Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 M jak miłość (1526) – serial TVP; **06.20** Zaczynaj Od Nowa (8); **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.20** Kościół Chrześcijań Baptystów w Polsce – reportaż; **11.55** Barwy szczęścia (2589) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (31) – serial kostiumowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (126) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Dekelsen (32) – serial obyczajowy; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (67) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (32) – serial kostiumowy, Rosja 2014, reż.: Alexandr Mochov, Valery Ibragimov, wyk.: Tatyana Kazantseva, Nikita Vakuluk, Yuri Belyayev **19.30** Barwy szczęścia (2589) – serial obyczajowy TVP **20.10** Barwy szczęścia (2590) – serial obyczajowy TVP **20.40** Kulisy serialu „Ojciec Mateusz” **20.55** Ojciec Mateusz (343) – serial kryminalny TVP, reż.: Filip Zylber **21.55** Serca na sprzedaż (21) – serial, Rosja 2016, reż.: Yuliy Krasnov, Sergey Krasnov **23.05** Imię róży (8) – serial, Włochy/Niemcy 2019 **00.15** Ukojenie – dramat, USA 2015, reż.: Alfonso Poyart, wyk.: Anthony Hopkins, Colin Farrell **02.10** Olivia (3) – serial kryminalny, Francja 2019, reż.: Octave Raspail, Thierry Binisti, wyk.: Laetitia Millot, Cyrielle Debreuil, Philippe Duquesne **04.00** Gomorra (2) – serial **05.05** Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.15** Homilia Mszy św. w intencji ofiar katastrofy smoleńskiej **19.40** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Raport z granicy **21.30** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda **01.00** TVP WORLD **05.00** Pogoda **05.18** Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prawdziwie spada z nieba; **06.00** **Audycja Generalna z Watykanu**; **07.00** Guadalupe – żywy obraz; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; 8:35 Słowo życia; **08.40** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** Młodzi Światu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzną; **11.35** Przyrodo i ludzie; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** **Msza święta z Jasnej Góry**; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** W poszukiwaniu dowodów – spór wokół Mojżesza; **15.30** Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.05** Akademia pro-life; **17.10** Orłem być... **17.30** Odpowiedzialni za Kościół **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** **Anioł Pański** **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.00** **Msza Święta w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej i ojczyzny** **20.00** Informacje dnia **20.20** **Różaniec** **20.50** Głos Polski **21.00** **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja** **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Ziemia Obiecana **22.50** Katedra w Chartres – święta geometria **23.50** Muzyczne chwile **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 10 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (21); **07.50** Wojna w eterze (103); **08.00** W kotle historii; **08.30** Historia Polski: Marcowa gra... – film dok.; **09.30** Flesz historii – ekstra odc. 10; **09.45** Sensacje XX wieku: Księga szpiegów – Rosenbergowie, cz. 1; **10.10** Sensacje XX wieku: Księga szpiegów – Rosenbergowie, cz. 2; **10.35** Paszporty Paragwaju – film dok.; **11.45** Sztetl, czyli miasto (2); **12.20** Czterdzieściolatek (13); **13.25** Pan Am – lot przez Pacyfik (1); **14.35** W poszukiwaniu Wilkingów (2); **15.40** Fidel Castro: niezna- ne taśmy; **16.40** Taśmy bezpieki; **17.15** Wojenne dziewczyny (22); **18.10** Spór o historię; **18.50** Historia Polski: Milczące pokolenie – film dok.; **20.00** Premiery TVP Historia. Górny Śląsk 1919–1921 Fotopanorama – film dok.; **21.00** Giganci historii; **21.55** Kryminalne zagadki Polski (7); **22.25** Sady Przesady; **23.15** Sady Przesady; **24.00** Było, nie minęło; **00.40** Sensacje XX wieku; **01.05** Sensacje XX wieku; **01.30** Encyklopedia II wojny światowej; **02.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Informacje kulturalne; **08.35** Mieszczenie żywioły – cykl dok.; **09.20** Nad rzeką, której nie ma – film obyczajowy; **11.00** Quo vadis? (1); **11.55** Quo vadis? (2); **12.55** Dwie Dorotki – film anim.; **13.30** Dzieci z Dachy Świata – film dok.; **14.00** Wielka Brytania 2018, reż.: Zara Balfour, Marcus Stephenson; **15.20** Na kredyt – film obyczajowy, reż.: Przemysław Nowakowski; **16.05** Ucieczka z kina „Wolność” – film obyczajowy, reż.: Wojciech Marczewski; **17.50** Którędy po sztukę – „Chrystus na osiołku” warsztat Michaela i Gregora Erharta; **18.00** Przestrzeń pamięci – Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku; **18.30** Co dalej?; **18.55** Arsene Lupin (13) – serial; **20.00** Wstęp do filmu „Amerykański przyjaciel”; **20.05** Amerykański przyjaciel – film fabularny, reż.: Wim Wenders; **22.20** Wędrowiec Polski; **23.00** Kulisy hollywoodzkiego musicalu (1); **00.15** Co dalej?; **00.50** Obiecaj mi! – dramat, reż.: Emir Kusturica; **03.05** Strajk artystów – film dok.; **05.10** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1164); **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (7); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (7); **11.50** Ukryta prawda (1358); **12.55** Tajemnice miłości (65); **14.00** Ukryta prawda (1165); **15.05** Ukryta prawda (960); **16.10** Kuchenne rewolucje 8 (8); **17.20** Ukryta prawda (1359); **18.25** Bunt (28) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (8); **20.15** Na Wspólnej 20 (3387) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Kuchenne rewolucje 24 (2); **22.40** Bridget Jones: W pogoni za rozumem – komedia, Wielka Brytania/USA/Francja/Niemcy/Irlandia 2004, reż.: Beeban Kidron, wyk.: Renée Zellweger, Hugh Grant, Colin Firth, Jacinda Barrett, Sally Phillips, Jim Broadbent, Gemma Jones; **00.50** Mayday – komedia, Polska 2019, reż.: Sam Akina, wyk.: Piotr Adamczyk, Adam Woronowicz, Anna Dereszowska, Weronika Książkiewicz, Andrzej Grabowski, Ewa Kasprzyk; **03.15** Uwaga!; **03.35** Noc Magii; **04.55** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (664); **09.10** Malanowski i Partnerzy (665); **09.40** Sekrety rodziny (164); **10.40** Dlaczego ja? (965); **11.40** Gliniarze (187); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1080); **14.40** Dlaczego ja? (1126); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (642); **17.00** Gliniarze (651); **18.00** Pierwsza miłość (3383); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom (254); **21.05** Przyjaćielki (220); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (153); **23.10** Terminal – komedia, USA 2004, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Catherine Zeta-Jones, Chi McBride, Diego Luna, Henley Barry Shabaka, Stanley Tucci, Tom Hanks; **02.05** La Bamba – film biograficzny, USA 1987, reż.: Luis Valdez, wyk.: Lou Diamond Phillips, Esai Morales, Rosana DeSoto, Elizabeth Pena, Joe Pantoliano, Danielle von Zerneck; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleskopy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (598); **06.05** Elif (1160); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (42) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (195) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (312) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce: Mieszkańcy śnieżnych krain w ukrytej kamerze – film dokumentalny; **14.00** Elif (1161); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Skoki narciarskie. Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (studio); **16.30** Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (I seria); **17.30** Teleexpress; **17.35** Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (II seria); **18.30** Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (studio); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Ojciec Mateusz (344) – serial kryminalny TVP
21.25 Kulisy serialu „Na sygnale” (181)
21.35 Na sygnale (367) – serial fabularny TVP

22.15 Zniewolona (71) – serial kostiumowy
23.15 Amerykanin – film fabularny, USA 2010, reż.: Anton Corbijn, wyk.: George Clooney, Violante Placido, Paolo Bonacelli, Johan Leysen

01.10 Żądza śmierci – thriller, USA/Kanada 2008, reż.: Jeff King, wyk.: Steven Seagal, Mike Dopud

02.55 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (25) – serial
03.50 Magazyn kryminalny 997
04.35 Notacje – cykl dokumentalny
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1527) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.20** Zaczniemy od Nowa (8); **11.55** Barwy szczęścia (2590) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (32) – serial kostiumowy, Rosja 2014, reż.: Alexandr Mochov, Valery Ibragimov, wyk.: Tatyana Kazantseva, Nikita Vakuluk, Yuri Belyayev, Anna Sagaydachnaya; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (127) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (33) – serial obyczajowy; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (68) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (33) – serial kostiumowy

19.30 Barwy szczęścia (2590) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2591) – serial obyczajowy TVP
20.40 Kabaret. Super Show Dwójki
21.40 Big Music Quiz – teleturniej
22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert

23.45 Kino relaks: Czyja to kochanka? – komedia romantyczna, Francja/Włochy 2006, reż.: Francis Veber, wyk.: Daniel Auteuil, Alice Taglioni, Gad Elmaleh, Kristin Scott Thomas

01.25 Złodziej tożsamości. Historia prawdziwa – USA 2015, reż.: Rupert Goold, wyk.: Jonah Hill, James Franco, Felicity Jones

03.15 Raz się żyje – film fabularny, USA 2018, reż.: Nash Edgerton, wyk.: David Oyelowo, Charlize Theron, Joel Edgerton

05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.30** Teleexpress; **17.34** Teleexpress Extra; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.10 W akcji
05.38 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Rękopis błogosławionych; **06.40** Filmowe życiorysy; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Wiedzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** W Solankowej Dolinie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.00** Kromka chleba; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Refleksje nad Psalmem XXIII; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** 40 dni z Eucharystią; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Słódny Sakrament; **16.40** Tak Go pamiętam; **16.55** Słowo życia

17.00 Droga Krzyżowa
17.30 Geopolityka
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Wiedzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”
23.00 Pierre Teilhard de Chardin – dok.
23.55 40 dni z Eucharystią
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 11 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (22); **07.55** Kuchnia dwudziestolecia; **08.30** Historia Polski: Milczące pokolenie – film dok.; **09.25** Sensacje XX wieku: Księga szpiegów – Cycero; **09.50** Sensacje XX wieku: Księga szpiegów – Dulles; **10.20** Górny Śląsk 1919–1921 Fotopanorama – film dok.; **11.30** Taśmy bezpieki – Marcowe taśmy; **12.00** Czerdziestolatek (14); **13.00** Jedwabny szlak (1) – film dok.; **14.05** Tajemnica olbrzymów epoki lodowcowej; **15.10** Geniusze i marzyciele; **16.05** Przeczytaj mi tę historię; **16.15** Ex Libris; **16.45** Wojenne dziewczyny (23) – serial TVP; **17.40** W poszukiwaniu Wikingów (2); **18.40** Niezwykłe Dwudziestolecie. Historia gospodarcza II RP; **19.15** Historia Polski: Litwa będzie wolna – film dok.; **20.00** Teatr historii; **20.15** Teatr historii – spektakl; **21.55** KGB: tarcza i miecz (2); **23.00** Powrót do Bośni – film dok.; **00.10** Tajne akta III Rzeszy (1); **01.10** Było, nie minęło; **01.50** Sensacje XX wieku; **02.15** Sensacje XX wieku; **02.40** Encyklopedia II wojny światowej; **03.10** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Co dalej?; **08.30** Kronos; **09.15** Ucieczka z kina „Wolność” – film obyczajowy, reż.: Wojciech Marczewski; **11.00** Quo vadis? (3); **12.00** Quo vadis? (4); **13.05** Fotoplastykon – film dok.; **13.30** Cum on feel the noise. Ostre brzmienie – film dok.; **14.45** Kino objazdowe – film obyczajowy, reż.: Stanisław Jędryka, wyk.: Andrzej Pieczyński, Dorota Kamińska, Zdzisław Kozień, Marcin Tronński, Robert Mazurkiewicz; **15.50** Przygody barona Munchausena – film przygodowy, reż.: Terry Gilliam; **18.05** Do dzieła; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Reżyserzy: Martin Scorsese; **20.00** Wstęp do filmu „Okno na podwórze”; **20.05** Okno na podwórze – thriller, USA 1954, reż.: Alfred Hitchcock; **22.05** Pożegnania i powroty – portret Roberta Franka – film dok.; **23.45** On i ona – film anim.; **23.55** Niezapomniana – film anim.; **00.20** Amerykański przyjaciel – film fabularny, reż.: Wim Wenders; **02.40** Informacje kulturalne; **03.15** Kino nocne: Stres – film dok.; **04.40** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1165) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (8) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (8); **11.50** Ukryta prawda (1359); **12.55** Tajemnice miłości (66); **14.00** Ukryta prawda (1166); **15.05** Ukryta prawda (961); **16.10** Kuchenne rewolucje 8 (9) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1360); **18.25** Bunt (29) – serial; **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Joker – film sensacyjny, USA/Kanada 2019, reż.: Todd Phillips, wyk.: Joaquin Phoenix, Robert De Niro, Zazie Beetz, Frances Conroy, Brett Cullen, Glenn Fleshler; **22.40** To – horror, USA/Kanada 2017, reż.: Andy Muschietti, wyk.: Jaeden Martell, Jeremy Ray Taylor, Sophia Lillis, Finn Wolfhard, Bill Skarsgård; **01.20** Kuba Wojewódzki 16 (2); **02.25** Uwaga!; **02.45** Noc Magli; **04.05** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (666); **09.10** Malanowski i Partnerzy (667); **09.40** Sekrety rodziny (165); **10.40** Dlaczego ja? (966); **11.40** Gliniarze (188); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1081); **14.40** Dlaczego ja? (1127); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (643); **17.00** Gliniarze (652); **18.00** Pierwsza miłość (3384); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znamo (157); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (154); **23.15** Spider-Man: Daleko od domu – film s.f., USA 2019, reż.: Jon Watts, wyk.: Jacob Batalon, Jon Favreau, Jake Gyllenhaal, Tom Holland, Samuel L. Jackson, Marisa Tomei, Peter Zendaya; **02.05** Karate Kid 2 – film akcji, USA 1986, reż.: John Avildsen, wyk.: Ralph Macchio, Pat Morita, Bruce Malmuth, Pat E. Johnson, Rob Garrison, Martin Kove, Tony O'Dell, Tomita Tamlyn, William Zabka; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszkopy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3955); **05.30** Klan (3956); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl; **08.45** Pelnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.20** Fascynujący świat: Nauka o śnie: jak spać lepiej (1) – cykl dokumentalny; **11.15** Sekretne życie kotów (2); **12.15** Sultani westernu – komedia, USA 1991, reż.: Ron Underwood, wyk.: Billy Cristal, Daniel Stern, Bruno Kirby; **14.10** Z pamięci – Jerzy Giedroyc, cz. 1; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **15.05** Ojciec Mateusz (344) – serial TVP; **16.05** Skoki narciarskie. Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (studio); **16.30** Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (I seria); **17.30** Teleexpress; **17.35** Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (II seria); **18.30** Mistrzostwa świata w lotach w Vikersund (studio); **18.45** Jaka to melodia?; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.35** Komisarz Alex (205) – serial kryminalny TVP **21.35** Hit na sobotę: Elita zabójców – film sensacyjny, USA 1975, reż.: Sam Peckinpah, wyk.: James Caan, Burt Young, Bo Hopkins **23.45** Dziewczyna z tatuażem – thriller, USA 2011, reż.: David Fincher, wyk.: Daniel Craig, Rooney Mara, Christopher Plummer, Stellan Skarsgård, Robin Wright **02.30** Monstrum – komedia, Kanada/Hiszpania/USA 2016, reż.: Nacho Vigalondo, wyk.: Anne Hathaway, Jason Sudeikis, Dan Stevens, Austin Stowell **04.30** Jaka to melodia? **04.55** Z pamięci – Jerzy Giedroyc **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2587) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2588) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2589) – serial obyczajowy TVP; **07.00** M jak miłość (1643) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **12.10** Rodzinny ekspres; **12.50** To był rok!; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opolo 2022 (2): Marek Kościukiewicz – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (838) – serial TVP; reż.: Grzegorz Lewandowski, wyk.: Mateusz Janicki, Filip Bobek, Piotr Garlicki, Mateusz Damięcki, Grażyna Zielińska, Ilona Ostrowska, Joanna Pach-Zbikowska, Maryla Morydz, Piotr Pluciński, Sławomir Wierzbicki; **17.15** Wojciech Cejrowski – boso przez świat: Peru. Ziemiak; **17.45** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej **19.25** Lepsza połowa (5) – serial TVP **20.00** The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (5) **21.05** The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (6) **22.05** The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (5) **23.15** Hity wszech czasów **00.25** Raz się żyje – film fabularny, USA 2018, reż.: Nash Edgerton, wyk.: David Oyelowo, Charlize Theron, Joel Edgerton **02.25** Czyja to kochanka? – komedia romantyczna, Francja/Włochy 2006, reż.: Francis Veber, wyk.: Daniel Auteuil, Alice Taglioni, Gad Elmaleh, Kristin Scott Thomas **04.00** Ukryta tożsamość – film fabularny, USA 2003, reż.: Michael Haussman, wyk.: Val Kilmer, Sam Shepard, Faye Dunaway, Neve Campbell **05.45** Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Serwis Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.30** Teleexpress; **17.34** Teleexpress Extra; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Raport z granicy **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Raport z granicy **21.30** Serwis Info Wieczór weekend **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór weekend **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.25** INFO Wieczór **24.00** Wiadomości **00.28** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda **01.00** TVP WORLD **03.00** Pogoda **03.20** Salon dziennikarski **04.05** Teleexpress Extra **04.30** Minęła 20 **05.28** Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Mocni w Wierze; **06.00** Trinity Goodheart; **07.30** Prawda znalazła swój dom; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Petra – tajemnicze miasto; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć... w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **14.35** Stara i Nowa Bazylika Świętego Piotra; **15.30** Wierzę w Boga; **15.45** Muzyczne chwile; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Za Polskę poszlibyśmy w ogień; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** 40 dni z Eucharystią; **17.30** Wolność Słowa; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Manna z Nieba **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Myśląc Ojczyzna **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Prawdziwie spadła z nieba **23.00** Głos serca **23.45** Muzyczne chwile **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 12 marca; **07.05** Polichromia Turkowska – film dok.; **08.15** Wojownicy czasu; **08.50** Sława i chwala (4) – serial TVP; **09.55** Tajemnice, zamki i podziemia – nieznaną historią; **10.20** Pan Am – lot przez Pacyfik (1); **11.30** Wszystkie kolory świata – Hawana. Karaibską piękność – serial dok.; **12.35** The Wild Andeale Anden: Dzikie Andy (1) – cykl dok.; **13.40** Kuchnia dwudziestolecia; **14.20** Blisko, coraz bliżej (19); **15.50** Marzyciele – Mieczysław Kotłarczyk; **16.25** Jedwabny szlak (1) – film dok.; **17.30** Spór o historię; **18.10** Kolumbowie (1) – serial TVP; **19.00** Giganci historii – Powstanie Warszawskie; **19.55** Rok 1982. Kalendarium (10); **20.05** Medyceusze Wspaniali (2) – serial; **21.15** Historia w postaciach zapisana: Józefina – tajna broń Napoleona – cykl dok.; **23.15** Ostatni seans filmowy – dramat psychologiczny, USA 1971, reż.: Peter Bogdanovich, wyk.: Timothy Bottoms, Jeff Bridges, Ben Johnson, Cybil Shepherd; **01.30** Zgoda – miejsce niezgody – film dok.; **02.40** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyka Małego Ekranu – Bogusław Mec; **07.40** Jej portret – śpiewa Bogusław Mec; **08.00** Informacje kulturalne; **08.30** Tamte lata, tamte dni: Lech Majewski; **09.00** Czytelnia Biblioteki Narodowej; **09.30** Pozegnanie z Alaską – film dok.; **11.05** Zmiennicy (15); **12.20** Do dzieła; **12.50** Pan Smith jedzie do Waszyngtonu – komedia, reż.: Frank Capra; **15.10** Owszem Mazowsze (6); **15.50** Grzegorz Gerwazy Gorczycki: Completorium – koncert; **16.35** Wojna i pokój (2); **18.25** Co dalej?; **18.50** Kulisy hollywoodzkiego musicalu (1) – serial dok.; **20.00** Przebudzenia – dramat, USA 1990, reż.: Penny Marshall, wyk.: Robert De Niro, Robin Williams, Julie Kavner; **22.10** Justyna Steczkowska: „Maria Magdalena” – koncert; **23.45** Dr Strangelove, czyli jak przestałem się martwić i pokochałem bombę – film s.f., reż.: Stanley Kubrick; **01.30** Co dalej?; **02.05** Okno na podwórko – thriller, USA 1954, reż.: Alfred Hitchcock; **04.10** Nieproszony gość – dramat, reż.: Feliks Falk; **05.20** Tamte lata, tamte dni: Lech Majewski; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (876) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje 10 (6) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (864) – serial obyczajowy; **13.25** MasterChef Junior 7 (1); **15.00** Bunt Omnibus (2) – serial; **17.25** Czas na zmianę 2 (9) – program lifestyleowy; **18.00** Kuchenne rewolucje 24 (2); **19.00** Fakty – serwis informacyjny; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Mask Singer (2); **21.20** Miłość jest wszystkim – komedia, Polska 2018, reż.: Michał Kwieciński, wyk.: Olaf Lubaszenko, Aleksandra Adamska, Joanna Balasz, Agnieszka Grochowska, Joanna Kulig, Michał Czernecki, Eryk Lubos; **00.05** Psychol – film sensacyjny, USA 1998, reż.: Gus Van Sant, wyk.: Vince Vaughn, Anne Heche, Julianne Moore, Viggo Mortensen, William H. Macy, Robert Forster; **02.25** Uwaga!; **02.45** Noc Magii; **04.10** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **06.50** Opowieści z Narnii: Książę Kaspian – film familijny; **10.10** Ewa gotuje (443); **10.40** W głowie się nie mieści – film familijny; **12.40** Bogaty dom – Biedny dom (27); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (59); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (60); **14.40** Rolnicy. Podlasie (38); **15.45** Więzienie (72); **16.15** Więzienie (73); **16.45** Więzienie (74); **17.15** Więzienie (75); **17.45** Chłopaki do wzięcia (213); **18.15** Chłopaki do wzięcia (214); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kowalscy kontra Kowalscy (23); **20.35** Kowalscy kontra Kowalscy (24); **21.10** Ant-Man – film s.f., USA 2015, reż.: Peyton Reed, wyk.: Bobby Cannavale, Michael Douglas, Judy Greer; **23.50** Raport mniejszości – film s.f., USA 2002, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Colin Farrell, Kathryn Morris, Max von Sydow, Neal McDonough, Tom Cruise; **03.00** Świat według Kiepskich; **03.35** Kabaretowa Ekstraklasa (48); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 23 II 2022 r.

Polska odzyskała niepodległość dzięki takim zdeterminowanym ludziom – podkreśla kapituła nagrody Fundacji „Solidarna Wieś”. Statuetka w formie trzech kłosów trafiła do ks. Czesława Sadłowskiego.

Długoletni proboszcz parafii we wsi Zbrosza Duża w powiecie grójeckim w latach 60. i 70. zmagał się z władzami komunistycznymi o prawo do budowy kościoła, a w zasadzie – do wolności religijnej. Budowa kaplicy, zlikwidowanej przez ówczesne władze, a następnie kościoła odbywała się w nocy, przy ciągłych najazdach milicji i Służby Bezpieczeństwa. Proboszcz był nękany i wielokrotnie skazywany. Represje dotknęły także parafian.

Mobilizacja w obronie praw ludzi wierzących wytworzyła międzyludzką solidarność, która przybrała formę organizacyjną Komitetu Samoobrony Rolników Ziemi Grójeckiej. Był to fundament dla powstania w skali kraju NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. W czasie stanu wojennego i w latach 80. ks. Sadłowski ukrywał działaczy „Solidarności”, wspomagał ich działalność, funkcjonowała tam tajna drukarnia.

We wsi, do której szło się przez pola i błota, gdyż nie było asfaltowej drogi, ks. Sadłowski zainicjował działalność Uniwersytetu Ludowego. A po upadku PRL-u założył parafialne radio, wyprzedzając nawet duże stacje komercyjne w Polsce! Radio funkcjonuje do dziś.

– Bogu najwyższemu składam podziękowanie za wszystko, także za tę nagrodę – mówił laureat w czasie uroczystości wręczenia nagrody. Podkreślił, że jest to wielkie wyróżnienie dla niego, ale także dla wszystkich rolników i dla jego parafian. – Moja praca była możliwa dzięki osiągnięciom moich poprzedników. Wpisuję się w sztafetę kapłańskich pokoleń – dodał. Wymienił zwłaszcza „bliskiego do serca” błogosławionego Prymasa Tysiąclecia.

Kard. Nycz wręcza nagrodę ks. prałatowi Czesławowi Sadłowskiemu

Wielkość z małej wsi

Barbara Stefańska

Kardynał Wyszyński wspierał działania proboszcza ze Zbroszy Dużej. Prof. Jan Żaryn w czasie laudacji cytował zapiski osobiste Prymasa, w których ten z uznaniem wypowiada się o ks. Czesławie Sadłowskim i jego działalności. To właśnie kard. Wyszyński poświęcił w sierpniu 1974 r. wybudowany z wielkim trudem kościół w Zbroszy Dużej.

Prof. Żaryn zwrócił uwagę, że w zbiorze jawnym IPN jest 9 tys. kart dokumentów dotyczących tej wsi. Wypełniali je głównie funkcjonariusze SB, ale także 123 osoby zarejestrowane jako tajni współpracownicy. Ks. Czesław Sadłowski im przebaczył. Kard. Kazimierz Nycz podkreślał, że to jest dodatkowy wymiar wielkości kapłana, który do dziś mieszka i pracuje w Zbroszy.

Na uroczystości wręczenia nagrody im. bp. Romana Andrzejewskiego obecni byli przedstawiciele władz państwowych i kościelnych, środowisk wiejskich i mediów. Listy wystosowali m.in. prezydent Andrzej Duda, marszałek Sejmu Elżbieta Witek i premier Mateusz Morawiecki.

Na uroczystości wręczenia nagrody im. bp. Romana Andrzejewskiego obecni byli przedstawiciele władz państwowych i kościelnych, środowisk wiejskich i mediów. Listy wystosowali m.in. prezydent Andrzej Duda, marszałek Sejmu Elżbieta Witek i premier Mateusz Morawiecki.

Podkreślali w nich zasługi ks. Sadłowskiego. Prezydent zwrócił m.in. uwagę, iż Zbrosza Duża była w latach przełomu ośrodkiem kształtowania niezależnego ruchu ludowego, a laureat był twórcą inicjatyw społecznych, edukacyjnych i charytatywnych w wolnej Polsce.

Delegat KEP ds. Duszpasterstwa Rolników bp Leszek Leszkiewicz podziękował ks. Sadłowskiemu za wierność kapłańskiemu powołaniu. Podkreślił, że jest on przykładem człowieka nieszukającego rozgłosu, ale służącego tym, pośród których pracuje.

Nagroda im. bp. Romana Andrzejewskiego została ustanowiona w 2004 r. przez Fundację „Solidarna Wieś”. Wyróżnienie przyznawane jest osobom i instytucjom szczególnie zasłużonym dla rozwoju kulturalnego i gospodarczego rolnictwa, wsi i małych miast w Polsce. Laureatem tej nagrody za rok 2019 był abp Henryk Hoser. Galę prowadził przewodniczący Rady Fundacji Sławomir Siwek. Honorowym przewodniczącym kapituły nagrody jest bp Artur Miziński.

Patronat medialny objęły m.in. TVP, Polskie Radio, PAP, KAI i Tygodnik „Idziemy”.

Obrona praw ludzi wierzących w Zbroszy Dużej przyczyniła się do powstania w całym kraju NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2022

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach. Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej. Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2022: **cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.**

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

wplata gotówkowa	nazwa odbiorcy		W Y D . D I E C . W A R . - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7																										odcinek dla odbiorcy
	nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6																										
	i.k.		nr rachunku odbiorcy																										
			1 7 1 2 4 0 1 0 9 5										1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3																
			W		PLN		kwota																						
			kwota słownie																										
			nazwa zleceniodawcy																										
			nazwa zleceniodawcy cd.																										
			tytułem																										
			P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a																										
			tytułem cd.																										
			I d z i e m y n a o k r e s																										
		Opłata:																											
		pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy																											

wplata gotówkowa	nazwa odbiorcy		W Y D . D I E C . W A R . - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7																										odcinek dla odbiorcy
	nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6																										
	i.k.		nr rachunku odbiorcy																										
			1 7 1 2 4 0 1 0 9 5										1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3																
			W		PLN		kwota																						
			kwota słownie																										
			nazwa zleceniodawcy																										
			nazwa zleceniodawcy cd.																										
			tytułem																										
			P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a																										
			tytułem cd.																										
			I d z i e m y n a o k r e s																										
		Opłata:																											
		pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy																											

1% dla Andrzeja

Schorzenie: F84.1 Autyzm atypowy

Fundacja Dzieciom „Zdążyć z Pomocą” KRS 0000037904

Drodzy Państwo, w imieniu swoim oraz Fundacji Dzieciom „Zdążyć z Pomocą” bardzo prosimy o wsparcie dla naszego dziecka. Zebrane środki przeznaczamy na refundację leczenia, rehabilitacji, sprzętu medycznego i lekarstw oraz innych specjalnych potrzeb związanych ze stanem zdrowia naszego dziecka.

Jak przekazać 1% podatku?

Skorzystaj z darmowego programu PITax.pl do wypełniania formularzy PIT zamieszczonego na stronie internetowej www.dzieciom.pl. Rozlicz się online lub pobierz program na Twój komputer.

W rozliczeniu PIT w rubryce „Numer KRS” wpisz:

0000037904

W rubryce „Informacje uzupełniające
– cel szczegółowy 1%” podaj:

40350 Bernik Andrei

Prosimy o zaznaczenie w zeznaniu podatkowym pola „Wyrażam zgodę”

Przez cały rok można przekazywać darowizny na rzecz naszego dziecka:

Fundacja Dzieciom „Zdążyć z Pomocą”

Numer konta bankowego: 42 2490 0005 0000 4600 7549 3994

Tytułem: 40350 Bernik Andrei darowizna na pomoc i ochronę zdrowia

1% Twojego podatku pozwoli sfinansować leczenie i rehabilitację
naszego dziecka.

Będziemy wdzięczni za każdą pomoc. Nawet mały 1% to dla nas
wielka radość.